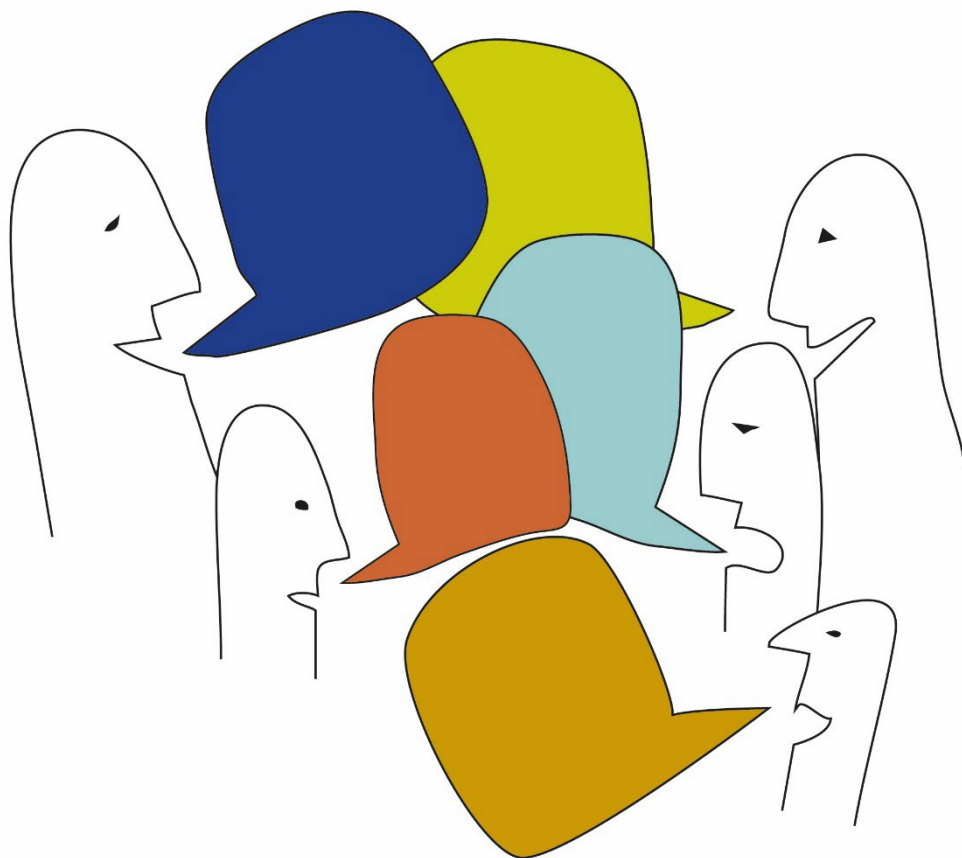

Samrådsredogörelse

Revidering av kommunens
översiktsplan Östersund 2040

Innehåll

Samrådsredogörelse	1
December 2021	1
Syftet med samrådet.....	5
Sammanfattning av samrådet.....	5
Resultat av samrådet.....	5
Hur har yttrandena hanterats?	5
Yttranden och svar	6
Länsstyrelsens yttrande.....	6
Generella synpunkter	25
Samrådsprocess och översiktsplanens upplägg/utformning	31
Frågor och synpunkter utanför översiktsplanens	32
Frågor om öppen data och datadrivet förhållningssätt	34
Välkommen till Östersund 2040	34
Inledning	36
Fördjupningar	36
Övergripande planeringsförutsättningar	36
Hållbar utveckling.....	36
Ekologiska frågor	36
Sociala och kulturella perspektiv.....	38
Ekonomisk utveckling.....	38
Utmaningar	40
Locka invånare till Östersund	40
Aktiva medborgare i en aktiv stad.....	42
Hantera ökat res- och transportbehov.....	42
Minska miljöbelastningen och hantera klimatförändringen.....	43
Stärka vår roll i olika regioner	44
Den demografiska utmaningen	44
Övriga synpunkter utmaningar	44
Utvecklingsinriktning	45
Övergripande utvecklingsinriktning	45
En klimatpositiv och klimatanpassad kommun	45
Näringsliv som växer hållbart	45
Utveckla infrastrukturen	46
Skapa en attraktiv kommun genom valmöjlighet	47
Staden - En attraktivare och hållbarare stad	47

Skapa en funktionstät struktur.....	47
Blanda staden.....	47
Erbjud en mångfald av boendetyper.....	48
Satsa på livskraftiga stadsdelscentrum	48
Förtäta staden på ett bra sätt	48
Utveckla stadens attraktivitet	49
Utgå från stadens karaktärsdrag.....	50
Bygg energisnålt och hållbart.....	50
Övriga synpunkter och idéer staden	51
Tätorten - Livskraftiga tätorter	51
Utveckla tätorten med kollektivtrafik som ryggrad	51
Landsbygden – Levande landsbygd	52
Främja en varierad och livskraftig landsbygd.....	52
Värna jordbruket och ge förutsättningar för en rationell drift	53
Bevara och utveckla landskapets natur-, kultur- och rekreationsvärden	54
Övriga synpunkter och idéer landsbygd.....	54
Markanvändning	55
Staden kring vattnet.....	55
Beredskap för 11 000 nya invånare till 2040.....	56
Förtätning i staden	57
Utveckling genom förtätning.....	58
Norra Frösön.....	59
Frösö Park.....	60
Sandviken och ”annersia”	60
Tätorterna	62
Jordbruksmark.....	62
Naturmark och rekreation.....	69
Verksamhetsområden	70
Skyddsavstånd	71
Synpunkter markanvändning allmänt idéer och förslag	72
Ställningstaganden Allmänna intressen.....	74
Befolkning och boende.....	74
Bebyggelse.....	75
Landsbygdsbebyggelse	75
Samhällsservice.....	76
Allmänt	76

Näringslivsutveckling	76
Allmänt	76
Handel	77
Jord- och skogsbruk	77
Rennäring	79
Turism	81
Kommunikationer	82
Allmänt	82
Cykel	83
Kollektivtrafik	84
Godstransporter	84
Biltrafik	85
Fjärrtransporter	85
IT-kommunikation	86
Vatten	86
Dricksvatten, dagvatten, avlopp.....	87
Naturmiljö och friluftsliv	87
Klimatpåverkan	90
Energi, avfall och resurser	90
Hälsa och säkerhet	91
Buller och vibrationer.....	91
Transport av farligt gods	92
Riksintresse	92
Mellankommunala intressen	93
Översiktsplanekarta	93

Syftet med samrådet

Kommunen bjöd in till samråd av förslag på revidering av Östersund 2040 antagen 2014 för att få synpunkter på revideringen. Revideringen grundade sig på ställningstagandet i den tidigare aktualitetsförklaringen 2020 som slog fast att helheten i Östersund 2040 fortfarande är aktuell och är därför inte ändrad vilket gällde översiktsplanens huvudsakliga ställningstaganden, kartor och utbyggnadsinriktning. Föreslagna revideringar är i huvudsak gjorda till följd av nya förutsättningarna inom kommunen och att nya nationella och kommunala mål har tillkommit.

Sammanfattning av samrådet

Samrådsperioden varade mellan den 20 april till den 20 juni 2021. Förslaget har funnits tillgängligt för allmänheten på kommunens hemsida och information på länsbiblioteket. Samrådet annonserades också i ÖP och LT, på Facebook. Kommunen ordnade ett samrådsmöte via Teams med information om förslaget och möjlighet att ställa frågor. Det deltog cirka 30 personer på mötet. Deltagarna ansvarade själva för att lämna skriftliga synpunkter på förslaget.

Resultat av samrådet

Under samrådsperioden kom det in cirka 94 yttranden. Alla yttranden kom in digitalt antingen via mejl eller via det digitala formulär som fanns som en flik i den digitala översiktsplanen. Det har kommit in yttranden från fristående organisationer eller företag (13 st.), från myndigheter (10 st.), en kommun (1 st.), ett förbund (1 st.) samt från privatpersoner (72 st).

Hur har yttrandena hanterats?

Då det kom in många yttranden har yttrandena delats upp utifrån innehåll och strukturerats utifrån de delar i översiktsplanen som de berör. Gemensamma svar lämnas till yttrandena i kommentar under respektive rubrik. För de yttranden som skickats in via det digitala formuläret kan det innebära att yttrandet har lagts in under en annan rubrik än vad det lämnades in under om det bedömts att innehållet är mer relaterat till information under annan rubrik i översiktsplanen. Generella synpunkter eller synpunkter som har bedömts ligga utanför översiktsplanen finns kategoriserade i egna rubriker. Förslag till enskilda delar exempelvis till markanvändning har fått egen rubrik i slutet av den delen.

Myndigheters och organisationers yttranden ligger överst och därefter följer yttranden från privatpersoner. Länsstyrelsens yttrande finns i sin helhet i inledningen av yttrandena. Här har kommunen gett svar direkt under varje rubrik.

De yttranden som berör frågor som ligger utanför ramen för revideringen, som skulle innebära behov av större utredningar eller innebära omfattande ändringar har besvarats generellt med att frågan bedöms ligga utanför ramen för revideringen. Kommunen har möjlighet att ta ställning till dessa frågor i den kommande planeringsstrategi som kommunen ska ta fram kommande mandatperiod. Den kommer medföra arbete med en mer rullande översiktsplanering till följd av nya krav i plan och bygglagen.

Yttranden och svar

Länsstyrelsens yttrande

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget har en god disposition med beskrivningar av både kommunens utmaningar och strategier för att hantera dessa. Den nuvarande översiktsplanen har kompletterats i flera avseenden. Bland annat en ny hållbarhetsdefinition utgår från Agenda 2030 modellen, ett nytt befolkningsmål tas fram, strategin för staden breddas och strävar efter en funktionstät struktur, klimatanpassning, klimatpåverkan, ekosystemtjänster samt dagvattenhantering är frågor som tar mer plats i utvecklingsstrategier och ställningstagande. Länsstyrelsen bedömer generellt att planeringsinriktningar och ställningstaganden som kommunen tagit fram utifrån dessa kompletteringsbehov är bra och tydliga. De bidrar till att vägleda kommunen mot en hållbar utveckling på ett tydligare sätt och att stödja kommunen i bemötandet av kommande utmaningar på grund av bland annat ökad befolkning samt klimatförändringar.

Länsstyrelsen har dock vissa synpunkter berörande frågor som, enligt Länsstyrelsen, behöver förtydligas eller utvecklas. Det gäller framför allt frågor kopplade till riksintresse för kulturmiljövård, miljökvalitetsnormer för vatten, strandskydd -LIS, jordbruksmark samt frågor med koppling till social hållbarhet.

Dokumentet är digitalt och kan nås och utforskas via webb. Det är lättläst och pedagogiskt upplagt. Planeringsförutsättningar, utmaningar samt utvecklingsinriktning presenteras på ett bra sätt och ger en bra bild av planens strategiska ramar. Länsstyrelsen upplyser kommuner om tillgänglighetskravet som finns i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service och som kan påverka översiktsplanens digitala form.

Kommentar:

Kommunen har sett över de synpunkter som Länsstyrelsen har angett, se vidare under respektive rubrik.

Kommunen kommer att se till att översiktsplanen även kan laddas ner som pdf. Däremot kommer de digitala och interaktiva kartorna bli förenklade i en sådan version. Kommunen anser att det är viktigt att översiktsplanen ska vara tillgänglig för alla kommunens invånare.

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Riksintressen

De riksintresseanspråk som berörs av översiktsplanen finns redovisade i kartan och i vissa fall i text. En tabell under *Ställningstagande allmänna intressen-riksintressen* sammanfattar vilka

riksintressen som berör kommunen och hänvisar till respektive ämnesrubrik för ytterligare information. Länsstyrelsen uppfattar det något krångligt och svårt att lokalisera riksintressena i ovan nämnda ämnesrubriker och ser gärna att kommunen utvecklar avsnittet *riksintressen* med åtminstone kortare information om respektive intresse och med en tydligare hänvisning till var information om dessa kan återfinnas. I den aktuella översiktsplanen finns det bilagor som beskriver bakgrunden och värden som varje riksintresse skyddar. Länsstyrelsen saknar det i den aktuella revideringen för de flesta riksintressen. En liknande beskrivning och en tydlig hänvisning till var riksintressens värdebeskrivningar kan hittas skulle behövas för att öka förståelse kring värdena som kopplas till riksintressets utpekande. Länsstyrelsen kommenterar ytterligare varje riksintresse under respektive rubrik nedan.

Kommentar:

Bilagorna har tagits bort för att förenkla läsningen så att informationen inkluderas i översiktsplanen. Bilagorna varierade i kvalitet och längd för olika intressen och var i behov av uppdateringar. Kommunen har bearbetat avsnittet om riksintressen och förtydligat var riksintressena behandlas genom att ge en egen rubrik för riksintresse under varje tema. Ställningstagandena till riksintressena ligger också överst i listan över ställningstagande för respektive ämne och beskrivningarna finns går att hitta genom att klicka på respektive kartlager i översiktsplanekartan, tema Riksintresse LIS och andra värden.

Se vidare kommentarer under respektive rubrik.

Rennäring, 3kap. 5§ miljöbalken (MB)

Kommunen redovisar områden av riksintresse för rennäring på karta och har tagit fram ställningstaganden rörande samråd med berörda samebyar eller Sametinget i tidigt skede vid nyexploateringar inom områden av riksintresse (under *Ställningstagande allmänna intressen-Rennäring*). Kommunen bedömer att riksintresset tillgodoses genom tillämpningen av ovannämnda ställningstagande.

Sametinget anser i sitt yttrande att översiktsplanen inte är tillräckligt tydlig och att kommunen inte beskriver hur riksintresset beaktas samt hur en eventuell nybyggnad eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln.

Länsstyrelsen instämmer med Sametingets bedömning att kommunen borde utveckla hur nya exploateringar kan påverka riksintresset. Enligt den reviderade översiktsplanen kan nyodling komma till stånd inom riksintresseområde rennäring. Även mångfunktionell bebyggelse kan komma att utvecklas i anslutning till Häggenås, Tandsbyn och Lit som ligger inom riksintresse för rennäring. I MKB:en saknas en bedömning om hur förslaget kan påverka riksintresset utifrån Sametingets värdebeskrivningar.

Enligt Länsstyrelsen borde kommunen i sina ställningstagande även resonera hur samråd med Sametinget ska ske om nyetableringar kommer att uppföras *i närhet av* områden av riksintresse (ej bara när exploateringar sker *inom* områden av riksintresse).

Kommentar:

Kommunen har reviderat ställningstagande gällande riksintresse Rennäring genom att skriva att samråd ska ske inom riksintresseområden eller om det bedöms att riksintresseområdena kan påverkas. Länsstyrelsen som samordnar de statliga intressena ansvarar för att sametingets synpunkter kommer med i sina yttrande. Beskrivningen om konsekvenserna för rennäringen är förtydligade i MKB:n under rubrikerna: hushållning med mark, vatten och fysisk miljö, Klimatpåverkan och klimatanpassning. Utpekade av tätorterna för mångfunktionell bebyggelse har justerats. Tandsbyn, Häggenås och Lit är i stället utpekade som tätorter under utvecklingsinriktning vilket förtydligar att de inte är avgränsningar av markområden utan ett schematiskt utpekande av tätorter. En intresseavvägning ska alltid göras vid förfrågningar om ändrad markanvändning inom områden som berör samisk markanvändning, för tätorterna sker det i varje enskilt fall i enligt de samrådsrutiner som kommunen har tagit ställning till.

Kulturmiljövård 3 kap. 6 § MB

Länsstyrelsen instämmer med kommunens bedömning att riksintresset *Storsjöbygden Z 25* behöver preciseras närmare för att på ett effektivare sätt kunna bevara och tillvarata uttrycken för riksintresse.

Gällande riksintresset *Östersunds stad, Z27* framhålls i kommunens ställningstagande, liksom i gällande översiktsplan, att: *"Särskild hänsyn ska tas till den ursprungliga rutnätsplanen i Östersunds centrum med sitt gatunät och sin kvartersstruktur. Byggnader som kommunen pekat ut som värdebärande för riksintresse för kulturmiljövården ska uppmärksammas vid planläggning och bygglovgivning."* Med skrivningen kan förstås att kommunen understryker vikten av att den ursprungliga rutnätsplanen i Östersunds centrum med sitt gatunät och sin kvartersstruktur särskilt ska beaktas för att riksintresset skall tillgodoses.

Det finns dock en risk med skrivningen, då det kan uppfattas som att de övriga uttrycken för riksintresset har en underordnad betydelse, genom att ett enskilt uttryck framhålls som särskilt viktigt för riksintresset och inte de andra. Länsstyrelsen behöver därför förtydliga att statens anspråk gällande riksintresset *Östersunds stad Z27* är det samma som dess uttryck. Det vill säga att, utöver de uttryck som kommunen tar upp i sitt ställningstagande, särskild hänsyn skall tas till *"Stadsplanen och dess olika utvecklingsskeden med den äldsta planen från 1788, nya kvartersrader i norr, öster och söder under 1800-talet samt den så kallade Nystan efter en plan från 1881. Den förindustriella stadens bebyggelsekaraktär med låg trähusbebyggelse, hus i gatuliv, borgargårdar i centrala lägen och glesare bebyggelse mot stadens utkanter (...)"* och så vidare enligt Riksantikvarieämbetets beskrivning av riksintresset.

Parallellt med översiktsplanen arbetar kommunen med ett kulturmiljöprogram i form av tillägg till översiktsplan för tätorter och landsbygden (etapp 2 och 3). I samrådshandling till kulturmiljöprogram saknas, enligt Länsstyrelsen, en redogörelse för hur riksintresse för kulturmiljövård ska tillgodoses (se Länsstyrelsens yttrande 2021-06-07, dnr.401-2412-21). I kommunens ställningstagande för både den aktuella och reviderade översiktsplanen hänvisar kommunen till kulturmiljöprogram för att utläsa hur riksintressen tas till vara. Ett

förtydligande behövs då båda dokument hänvisar till varandra utan att närmare beskriva hur riksintresset för kulturmiljövård tillgodoses.

Kommentar:

Kulturmiljöprogrammet och Östersund 2040 har synkats. Närmare beskrivning av riksintressena och hur de ska tillgodoses ska ligga i kulturmiljöprogrammet. Kommunen har lagt till en lista med vilka riksintressen för kulturmiljövården kommunen har. Hela riksintressebeskrivningarna har också lagts till i kartlagret riksintressen LIS och andra värden. Beskrivningen i ställningstagandet till riksintresset Östersunds stad Z27 har förtydligats med att det också gäller de olika karaktärerna som finns inom riksintresseområdet med ursprung från olika tider.

Naturvård 3 kap 6 § MB

Länsstyrelsen saknar en närmare beskrivning av riksintresseområden för naturvård (redovisas endast i kartan). I MKB:en saknas också en bedömning över hur den reviderade översiktsplanen kan komma att påverka riksintresset. Enligt planförslaget kan mångfunktionell bebyggelse komma att utvecklas vid Näs/Fåker som ligger i anslutning till Näkten som är av riksintresse för naturvård. Länsstyrelsen anser att kommunen borde beskriva hur sådan bebyggelse kan komma att påverka riksintresset.

Kommentar:

Riksintresse för naturvård har förtydligats genom ett eget textavsnitt under Natur och rekreation under allmänna intressen. Riksintressebeskrivningarna finns också i översiktsplanekartan i Riksintresse LIS och andra värden. MKB:n har också kompletterats med en konsekvensbedömning för riksintresset naturvård, under rubriken naturmiljö. Bedömningen ligger i nollalternativet, planförslaget bedöms inte innebära någon förändring jämfört med nollalternativet.

De utpekade områdena för mångfunktionell bebyggelse har justerats, områdena ligger nu som tätort under utvecklingsinriktning. Utan som markerar tätorten ska ses som en markering av orten snarare än ett utpekat markområde. Bedömning om var det är lämpligt att bebygga ska göras i detaljplaner och bygglov, hänsyn till eventuella naturvärden ska då vara del i bedömningen. För ny bebyggelse gäller kommunens generella ställningstaganden i översiktsplanen och riktlinje för dagvattenhantering som ska säkra att vattenkvaliteten inte ska påverkas negativt.

Friluftsliv 3 kap. 6 § MB

På samma sätt som för riksintresse för naturvård, saknar Länsstyrelsen en närmare beskrivning av riksintresseområden för friluftsliv (redovisas endast i kartan). I MKB:en saknas också en bedömning över hur den reviderade översiktsplanen kan komma att påverka riksintresset. Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning att riksintresse för friluftsliv *Storsjöbygden* bör aktualiseras och avgränsas tydligare.

Kommentar:

Översiktsplanen har kompletterats med en tydligare beskrivning av riksintresse för friluftsliv i text och karta. Hela riksintressebeskrivningarna har också lagts till i översiktsplanekartan i under riksintressen LIS och andra värden i kartlagret RI Friluftsliv. I MKB:n har det också lagts in en bedömning av påverkan på riksintresset under friluftsliv och rekreation. Bedömningen ligger i nollalternativet, planförslaget bedöms inte innebära någon förändring jämfört med nollalternativet.

Värdefulla ämnen eller mineral 3 kap. 7 § MB

Riksintresset för värdefulla ämnen rörande kalkstensförekomsten i Brunflo är endast markerat som en punkt och kommunen avser tillgodose riksintresset genom hänsynstagande vid planläggning och lovprövning inom ett tolkat intresseområde (se kartan under *Ställningstagande allmänna intressen-Energi, avfall och resurser*). Sveriges geologiska undersökning (SGU), som ansvarar för riksintresset, kommer att lämna ett yttrande efter sista angivna datum för samråd. Länsstyrelsen kommer delge kommunen yttrandet för fortsatt hantering så fort det kommer in.

Länsstyrelsen hänvisar än så länge till sitt yttrande som har lämnats till SGU angående *Förslag till detaljavgränsning av riksintresset kalkstenfyndigheten Brunflo*, dnr 408-6888-19 (2019-11-11).

Kommentar:

Kommunen avvaktar av SGU:s avgränsning av riksintresset rörande kalkstensförekomsten i Brunflo. Den analoga kartan som visar kommunens bedömning om avgränsning finns kvar i översiktsplanen under allmänna intressen rubrik Energi avfall och resurser.

Kommunikationer och infrastruktur – väg, järnväg, flyg 3 kap. 8 § MB

Länsstyrelsen saknar en närmare beskrivning av riksintresset och ett resonemang kring eventuella konsekvenser av planförslaget. Länsstyrelsen hänvisar vidare till Trafikverkets yttrande där det bland annat informeras om att en översyn av riksintresset för kommunikationer pågår och kan leda till ändringar i de nu utpekade riksintressena.

Kommentar:

Riksintresse för Kommunikationer och infrastruktur har kompletterats med ett tillhörande textavsnitt under kommunikationer. Namnen på vägprojekten har också lagts till i samma avsnitt.

Den utpekade trafikplatsen i Ängsmon finns med sedan den ursprungliga områdesplanen för Torvalla gjordes i slutet av 70-talet. Den är utpekad som ett möjligt läge för av och påfart för anslutning till vägarna i Ängsmon. I nuläget ser kommunen inte att trafikplatsen är aktuell för utbyggnad men vill att läget ska finnas kvar i händelse av ändrade behov i framtiden.

Energiproduktion, vindbruk 3 kap. 8 § MB

I den reviderade översiktsplanen hänvisas till gällande tillägg till översiktsplan för vindkraft (antagen 2011) vad gäller riksintresset för vindbruk då tillägget anses vara aktuell. Enligt

Länsstyrelsen borde kommunen överväga en aktualisering av det tematiska tillägget då nytt kunskapsunderlag är tillgängligt och tekniken har utvecklats mot större vindkraftsverk.

Kommentar:

Behov av översyn av det tematiska tillägget för vindkraft lämnas som en fråga att ta ställning till i kommande planeringstrategi då en sådan översyn ryms inte inom uppdraget för revideringen.

Totalförsvaret, 3 kap. 9 § MB

Riksintresse för totalförsvaret beskrivs kortfattat i texten under *Ställningstagande Allmänna intressen* och där hänvisas också till kartan för vissa utpekade områden. Redovisningen saknas dock i kartan och även texten samt ställningstagande borde utvecklas ytterligare. I enlighet med Försvarets yttrande saknas, enligt Länsstyrelsen, ett resonemang kring påverkan på riksintresset kopplat till övriga intressen i kommunen.

Länsstyrelsen instämmer också med Försvarets synpunkter som berör vissa områden som i dagsläget är av allmänt intresse för totalförsvarets militära del utifrån Försvarets tillväxt. Översiktsplanen borde ta hänsyn till vad som Försvarets lyfter, framför allt på Frösön och vid Grytan där andra redovisade allmänna intressen kan negativt påverka totalförsvarets intressen. En översyn av riksintressena för totalförsvarets militära del pågår för att bättre ta hänsyn till de nya förutsättningarna som beskrivs i Försvarets yttrande.

Kommunen anser att Försvarets snarast borde sanera områdena vid Lugnviks verksamhetsområde från oexploaterad ammunition. Försvarets framför i sitt yttrande att frågan behöver utredas vidare och därför fordrar Försvarets att kommunens ställningstagande tas bort. Länsstyrelsen instämmer att frågan är viktig och borde snarast utredas för att så fort som möjligt kunna skapa lämpliga förutsättningarna för kommunens planerade markanvändning.

Länsstyrelsen hänvisar till Försvarets yttrande för mer detaljerade synpunkter i övrigt.

Kommentar:

Kartan Riksintresse LIS och andra värden har kompletterats med områden för försvarets intressen. Kommunen har lagt till ställningstagandet att "Kommunen vill se en utveckling av bebyggelseområden i området kring Grytan och Frösö Park och ska föra dialog med Försvarets i frågan". Försvarets avgränsning av förslag på riksintresseanspråk i Grytan signalerar att dessa intressen ska gå att förena. Frågan om eventuell ytterligare precisering lämnas till kommande planeringsstrategi då försvaret inte själva kunde precisera sina intressen mer till granskningen. Angående intressekonflikt med utpekat område för vindkraft har kommunen redan ett ställningstagande om att vindkraft ska samrådas med försvaret. Det av kommunen utpekade området ligger också inom fortifikationsverkets mark vilket betyder att fortifikationsverket råder över markanvändningen. En revidering av utpekandet kan bli aktuell i en allmän översyn av det tematiska tillägget för vindkraft.

Kommunen hävdar fortsatt att det är försvarets ansvar att sanera oexploaterad ammunition då det är en direkt konsekvens av deras verksamhet.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 4 kap. 1 § PBL ska översiktsplanen redovisa hur kommunen avser följa gällande miljö kvalitetsnormer i 5 kap. MB. Östersunds kommun har särskilt redovisat hur planförslaget relaterar sig till miljö kvalitetsnormer för vatten och luft.

Yt- och grundvatten

Länsstyrelsen bedömer att kommunen generellt hanterar vattenrelaterade frågor på ett bra sätt och frågor kopplade till miljö kvalitetsnormer (förkortas som MKN framöver) för vatten återkommer i olika delar med ställningstagande som potentiellt bidrar till att miljö kvalitetsnormer ej försämrats.

Text och karta med MKN bör dock uppdateras till den senaste statusklassningen och med fördel länkas till VISS för aktuell information.

Det kan också nämnas att avgränsningar av grundvattenförekomster har ändrats sedan 2009. Inom (helt eller delvis) Östersunds kommun finns nu 14 grundvattenförekomster, varav fyra är skyddade områden för dricksvattenförsörjningen enligt artikel 7 vattendirektivet. Två sjöar, Näkten och Storsjön, är också sådana skyddade områden för dricksvattenförsörjningen. Sådana skyddade områden, inklusive de Natura 2000-områdena som finns, har särskilda kvalitetskrav (miljö kvalitetsnormer) som är bra att lyfta under detta avsnitt.

Vissa ställningstagande som berör MKN för vatten borde förtydligas eller utvecklas enligt nedan.

Kommunen tar upp att *"När kommunalt avloppsvatten och dagvatten är renat och släpps till sjöar och vattendrag ska det vara så rent så att recipienten kan nå god ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv."* Länsstyrelsen ställer sig frågande till att särskilja det kommunala avloppsvattnet och dagvattnet från det övriga avloppsvattnet och dagvattnet. Det är även viktigt att privata aktörer inte släpper ut förorenat vatten. Kommunen har tillsyn över många av dessa verksamheter. Det finns också parametrar som har hög status idag (t.ex. är näringsämnen, som kan påverkas av dagvatten och reningsverk, hög i Storsjön idag). Därför kan det vara bra att även lägga till att reningen också kan genomföras för att de parametrar som har god eller hög status ska behålla sin goda eller höga status.

Ställningstagande att *Storsjön ska skyddas från föroreningar på ett sådant sätt att sjön uppfyller EU:s vattendirektiv* är positivt men det är otydligt hur ska detta säkerställas (till exempel genom framtagande av begränsningsvärden, eller krav på att inga halter över bedömningsgrunder ska tillföras recipienten m.m.).

Kommentar:

Text och karta har kompletterats med senaste informationen om miljökvalitetsnormer. Länk till VISS har lagts in för att läsaren ska kunna hitta senaste statusklassningen.

Ställningstagandet "Storsjön ska skyddas från föroreningar på ett sådant sätt att sjön uppfyller EU:s vattendirektiv" har tagits bort då det är ett lagkrav som kommunen ska uppfylla oavsett ställningstagandet.

Utomhusluft

MKN för luftkvalitet tas upp i översiktsplanen under *Ställningstagande allmänna intresse - Frisk luft* samt under *Kommunikationer*, kopplade till risken från ökad trafik. Länsstyrelsen bedömer att de ställningstaganden som kommunen tagit fram för att underlätta för kollektivtrafik, uppmuntra cykel och gång, sträva till en mer hållbar samhällsstruktur m.m. kommer att bidra till att möta utmaningen att öka befolkningen utan att negativt påverka MKN.

Det är särskilt positivt att kommunen ska ta fram ett åtgärdsprogram som verkar för att miljökvalitetsnormen för luft, gällande partiklar, inte överskrids.

Kommentar:

Noteras.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), strandskydd

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), strandskydd

Kommunen väljer i översiktsplanens att undanta den västra tätbebyggda delen av kommunen från tillämpning av bestämmelser kring landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) och att inte geografiskt peka ut eventuella lämpliga områden för LIS i kommunens resterande del. Kommunen anser att landsbygdsutveckling kan vara ett tillämpligt skäl i delar av kommunen där bebyggelsestrycket inte är så högt och på platser som har begränsad betydelse för strandskyddets syfte utan att geografiskt definiera områdena.

Vidare ställer kommunen olika krav för prövning av strandskyddsdispens utifrån lämplighetsbedömning enligt allmänna intressen i PBL eller utifrån ställningstagande som finns i översiktsplanen för landsbygdsbebyggelse.

Länsstyrelsen bedömer att kommunens nuvarande riktlinjer avseende LIS-områden är alltför vaga. De ovannämnda kriterierna kring tillämpningen av LIS, utan specifika fördjupade riktlinjer kring bland annat definition av bebyggelsestryck, lämnar mycket utrymme till tolkningar från fall till fall. Detta, tillsammans med avsaknad av ett geografiskt utpekande av lämpliga områden, försvagar översiktsplanens vägledande funktion i strid med intentionerna i LIS-bestämmelser.

Länsstyrelsen ställer därför sig frågande till detta och, i linje med vad som sagts även i samrådsyttrande till översiktsplanen 2014 som visade en liknande hantering av LIS (dnr. 401-8770-12), lämnar följande synpunkter.

LIS-områdena bör sammantaget inte omfatta mer än en begränsad del av de strandområden som finns inom en kommun och att inte pekat ut geografiska områden öppnar för att en relevant del av kommunen kan tolkas som ett stort LIS område. Inom utpekade områden bör kommunen därefter beskriva den inriktning på åtgärder som kommunen bedömer som lämplig för att stimulera landsbygdens utveckling. Kommunen har delvis gjort det genom att beskriva verksamhetsanknutna åtgärder relaterade till LIS. En av utgångspunkterna för urval och avgränsning av LIS-områden bör dock vara hur förutsättningarna för landsbygdsutveckling ser ut i olika delar av kommunen, vilket inte har gjorts. En övergripande bedömning bör göras av hur åtgärden inom ett strandområde kan bidra till ökad ekonomisk aktivitet på längre sikt. Den inriktning på åtgärder som kommunen bedömer som lämplig för att stimulera landsbygdens utveckling inom de aktuella områdena bör om möjligt anges.

En annan viktig utgångspunkt är att studera förhållandena i kommunens strandområden. Bedömning bör göras av vilka kvaliteter stränderna har för biologisk mångfald och upplevelsevärden och hur tillgängliga stränderna faktiskt är. Det är inte lämpligt att enbart se på stränderna kvantitativt. När man talar om god tillgång till stränder bör det inte handla om hur många meter strand som finns i kommunen utan även kvalitativa aspekter bör vägas in. Utvecklingen längs stränderna bör också ses i ett större geografiskt och funktionellt sammanhang. Förhållanden i angränsande kommuner kan påverka bedömningen både av områdets lämplighet för landsbygdsutveckling och för betydelsen för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen menar att LIS i översiktsplanen bör utgå från följande:

- Ett resonemang kring vad som är landsbygd i kommunen samt en analys av förutsättningar för och behov av landsbygdsutveckling i olika kommundelar.
- En beskrivning av friluftsvärden inom strandskyddade områden och tillgång till strandområden. Redovisningen ska innehålla en bedömning av sjöarnas och vattendragens kvalitet med avseende på friluftsliv och besöksnäring.
- En beskrivning av värden för växt- och djurliv samt en bedömning av sjöarnas och vattendragens kvalitet och kvantitet med avseende på livsvillkor för djur- och växter.
- Bedömning och beskrivning av risken för naturolyckor.
- Beskrivning av effekter och konsekvenser av de föreslagna områdena ur ett mellankommunalt perspektiv.

Även följande bör beaktas:

- Endast en begränsad del av en kommuns sjöar och vattendrag får pekas ut som LIS-områden.
- Utpekade områden får endast ha en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i eller i närheten av tätorter.
- Syftet med ett utpekad LIS-område ska anges i planen liksom hur föreslagna åtgärder stärker serviceutbud eller ger långsiktiga sysselsättningseffekter.
- LIS-områden behöver inte, men kan med fördel redovisas på karta.
- Det strandnära läget ska vara en förutsättning eller en stor fördel för föreslagna verksamheter vid utpekande av LIS-områden.

Länsstyrelsen bedömer med avstamp i ovanstående och kommunens ställningstaganden att planen borde förtydliga vilka områden kan anses LIS-områden. Detta för att det finns säkert

olika förutsättningar (exempelvis avstånd till kommersiell och offentlig service) och kvalitet (natur- och friluftslivsvärden) i den delen av kommunen där, enligt kommunen, LIS bestämmelser får tillämpas.

I dagsläget pågår en översyn av strandskyddsbestämmelser som kan leda till att LIS-områden avskaffas och ersätts av s.k. landsbygdsområden (där landsbygdsutveckling inte ingår i kriterierna för landsbygdsområden). De nya strandskyddsbestämmelserna är tänkta att träda i kraft den 1 januari 2022 och då kommer aktuella LIS områden anses vara landsbygdsområden. Utifrån vad som framförts ovan, att geografiskt identifiera och peka ut LIS områden kan vara fördelaktigt för kommunens planering.

Kommentar:

Kommunen står fast vid ställningstagandet att det inte är motiverat att peka ut LIS områden i förhållande till nyttan. Skulle nya strandskyddsbestämmelser ändra situationen kan kommunen ta ställning till frågan på nytt.

Mellankommunal samordning

Kommunen beskriver på ett bra sätt vilka planeringsfrågor som har en mellankommunal dimension, det vill säga vilka områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse. Storsjön samt kommunikationsstråket Jämtlandsstråket/Mittstråket lyfts särskilt och i kommunens ställningstagande tas relevanta mål i Jämtlandsstråkets projekt upp.

Länsstyrelsen instämmer med kommunens ställningstagande att Länsstyrelsen har ansvar i uppföljning av ställningstagande som tagit fram för Vattenplan för Storsjön. Vidare är det positivt att kommunen ska samordna arbetet med översiktsplan med grannkommuner och att vissa frågor särskilt betonas, exempelvis tätortsutveckling, kommunikationer och vattenanvändningen i Storsjön. Ställningstagande borde även inkludera samarbete runt Näkten.

Kommentar:

Kommunen har kompletterat med ett ställningstagande för samarbete runt Näkten.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Kommunen beskriver på ett bra sätt (både i planförslaget och i MKB:n) bullerproblemen och utmaningen i att lösa dem samtidigt som förtätning sker samt inflyttning ökar. Planförslaget uttalar en tydlig ambition att minska bullerstörningar i samhället. Enligt Länsstyrelsen kommer kommunen ställningstaganden att bidra till att minimera risker för störningar (särskilt viktigt är genomförande av bullerkartläggning som kommunen förespråkar).

Kommentar:

Noteras.

Transport av farligt gods

Det är positivt att kommunen villkorar att en riskanalys ska göras i samband med detaljplanering/bygglov/nybyggnation inom 150 meter från rekommenderad väg eller järnväg för farligt gods. Länsstyrelsen har tagit fram ett underlag, *Kartläggning av transporter med farligt gods i Jämtlands län (2018)* som kan används som grund i ovannämnda analyser.

Kommentar:

Kommunen ser positivt på att Länsstyrelsen tagit fram ett underlag för kartläggning för farligt gods.

Elektromagnetiska fält

Det är positivt att kommunen tydligt hänvisar till Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält. Länsstyrelsen ställer sig även positiv till kommunens ställningstagande kring möjligheten att skapa bostadsområden med låg elektromagnetiska fält.

Kommentar:

Noteras.

Risken för olyckor, översvämning, erosion

Planen tar upp risker för höga flöden samt ras och skred under *Ställningstagande allmänna intressen-Hälsa och säkerhet*. Där ställer kommunen krav på lokalisering av olika typ av verksamheter i förhållande till flödesnivå Q1000, vilket är positivt.

Översiktsplaner som påbörjas efter 1 augusti 2018 ska enligt PBL redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade olyckor som till exempel översvämning, ras, skred och erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Risker som kopplas till effekterna av klimatförändringar redovisas på ett bra sätt i översiktsplanen och klimatanpassning är en viktig del av översiktsplanens redovisade förslag. Kommunens ställningstagande verkar dock rikta sig framför allt till planering och kommande bebyggelse/anläggningar och visar inte på ett tydligt sätt hur riskerna på den byggda miljön kan minimeras. Det kan finnas ställningstaganden som bidrar till detta i andra delar av översiktsplanen, men Länsstyrelsen vill gärna att de tydligare kopplas till ovannämnda kravet på redovisning i PBL.

Länsstyrelsen har erhållit ett yttrande från Statens geotekniska institut (SGI) angående säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och slamströmmar. Länsstyrelsen hänvisar till SGI:s yttrande, framför allt vad gäller en tydligare motivering av kommunens bedömning av risker samt en redovisning av eventuella riskområden utifrån tillgängligt underlag och vägledning som SGI lyfter i sitt yttrande.

Kommentar:

Kommunen har förtydligat bedömningen om riskområden och lagt till ställningstagande om att en handlingsplan ska tas fram uppföljning av MSB:s översiktliga kartering av stabiliteten i raviner och moränslänter 2021, för att för att förebygga risk för jordrörelser i slänter och slamströmmar i raviner.

Förorenade områden

Kommunen beskriver lägesbilden angående kända förorenade områden inom kommunen på ett bra sätt och har tagit fram lämpliga riktlinjer, målsättningar och tydliga kriterier för prioriteringar.

Kommentar:

Noteras.

Allmänna intressen enligt 2 kap PBL

Under samrådet för översiktsplanen ska länsstyrelsen särskilt ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Länsstyrelsen synpunkter i relevanta frågor lämnas nedan.

Jordbruksmark

Jordbruket och jordbruksmark är en återkommande fråga i flera delar av översiktsplanen då det hanteras under *Utvecklingsinriktning-landsbygden, Markanvändning-jordbruksmarken* samt *Ställningstagande allmänna intressen - klimatanpassning, tätorter och landsbygdsbebyggelse*.

Enligt 3 kap. 4 § MB får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Kommunen anser att brukningsvärd jordbruksmark får mycket hög prioritet i planförslaget och att endast i två fall går att bygga på brukningsvärd jordbruksmark. För de sex tätorterna inom kommun gäller att det går att bygga på brukningsvärd jordbruksmark om ingen annan mark finns och om tätorten sa förtätas/kompletteras inifrån och ut. För stadsutveckling inom Östersunds stad gäller, utöver de ovannämnda kriterierna, även om det är av väsentligt samhällsintresse (det definieras i varje enskilt fall). Enligt Länsstyrelsen är skillnaden i tillvägagångssätt mellan tätorter och staden ej motiverad utifrån intentionerna i 3 kap. MB. Samma typ av bedömningen borde göras oavsett om brukningsvärd jordbruksmark ligger inom en tätort eller inom Östersunds stad.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen ta tydlig ställning gällande att areal brukningsvärd jordbruksmark i kommunen inte ska minska utan bör i stället utökas. Detta verkar få stöd i kommunens utpekande av vissa områden för nyodling. Nyodlingsmark är,

enligt kommunen, avsatt som en framtida resurs som är viktig att bevara utifall arealen jordbruksmark ytterligare behöver utökas och ska inte användas som skäl för att få bygga på befintlig brukningsvärd jordbruksmark.

Länsstyrelsen anser det viktigt att kommunen säkrar att de utpekade nyodlingsområdena inte kommer att betraktas även som områden till kompensation för eventuell jordbruksmark som kommer att tas i anspråk för bebyggelse/anläggningar (det vill säga för att behålla kommunens totala areal för jordbruksmark efter tänkta exploateringar/förtätningar). Detta med anledning av de skäl som översiktligt behandlas nedan.

Främjande av nyodling kan möjligtvis vara positivt i sig, men det är väldigt kostsamt och arbetskrävande. Att nyodla tar olika lång tid beroende på vilken mark man utgår från. Att nyodla skogsmark till odlingsbar jordbruksmark är kostsamt och kräver mycket insatsmedel i form av energi och ofta även växtnäring. Med hjälp av konstgödsel kan marken snabbare bli odlingsbar, som ett substrat, men det är först när även mull bildas som jorden själv kan leverera växtnäring och ge utrymme för mikroliv. Mullbildning stimuleras av djurhållning, stallgödsel och odling av vall. Även uppodling av igenvuxen åker kräver stora resurser energimässigt och ekonomiskt men efter betydligt kortare tid kan en tidigare åker som redan har matjordslager, återfå status som god åkermark. Igenväxning av jordbruksmark och skogsplantering på åkermark sker på större arealer i Jämtlands län än exploatering. Det är dock möjligt att återskapa denna till jordbruksmark vid behov.

Länsstyrelsen ställer sig också frågande till hur det ska fungera i realiteten eftersom majoriteten av de som äger skogsmarken i de utpekade nyodlingsmarkerna inte är aktiva jordbrukare. Vidare, en icke aktiv jordbruksmark i dag kan komma att vara aktiv i framtiden eftersom marknadsförutsättningar och klimat förändras över tiden.

Även om jordbruksmarkens betydelse lyfts i översiktsplanen utifrån olika perspektiv, såsom ekosystemtjänster, klimatanpassning och biologisk mångfald, saknar Länsstyrelsen en samlad bedömning av planen konsekvenser för jordbruksmarken i MKB:n. Det vore även intressant att koppla kommunens riktlinjer i översiktsplanen med den regionala mat- och livsmedelsstrategi (2018).

I översiktsplanekartan är jordbruksmarkensblock ifrån år 2013, det behöver uppdateras till det senaste underlaget. Under *Utvecklingsinriktning, landsbygden* skriver kommunen att "...Storskaligt jordbruk inriktat på växtodling dominerar Storsjöbygden, men jordbruk med inslag av djurhållning finns också". Länsstyrelsen bedömer att jordbrukets inriktning i Storsjöbygden domineras av foderproduktion och djurhållning. En del rena växtodlingsgårdar finns också men de är få.

Kommentar:

MKB:n är kompletterad med en konsekvensbedömning för jordbruksmarken under hushållning med mark, vatten och fysisk miljö. Målen i den regionala livsmedelsstrategin med koppling till jordbruksmark beskrivs där också. Angående mark utpekad för nyodling anger översiktsplanen att den inte ska vara en ersättning för jordbruksmark som bebyggs.

Det är en framtida reserv i händelse av behov att utöka åkerarealen för att kunna försörja befolkningen med livsmedel.

En justering av texten om storskaligt jordbruk är gjord.

Angående bedömning av vad som är brukningsvärd jordbruksmark har kommunen förtydligat detta, det hänger inte enbart samman med jordbruksblocken. Ställningstaganden om när det kan vara godtagbart att bebygga jordbruksmark har omarbetats så att de är likvärdiga för staden och tätorterna.

Dagvattenhantering

Dagvatten hanteras i översiktsplanen på ett bra sätt och tas upp i flera sammanhang utifrån olika perspektiv (miljöskydd, vattenkvalité, klimatanpassning m.m.). Kommunen ställningstagande kommer att bidra till en hållbart omhändertagande av dagvatten.

Länsstyrelsen ser positivt att kommunen främjar öppna dagvattenösningar, planerar för att avsätta resurser för deras skötsel och för att säkerställa god funktion. Ansvaret för dagvattenhantering måste tydligt framgå om det ska delas mellan kommun, fastighetsägare och verksamhetsutövare och detta kan med fördel tas upp i den exempelsamling om dagvattens omhändertagande som kommunen planerar för fastighetsägare. Kommunen vill bland annat identifiera och avsätta lämpliga markområden (ej vattendrag) där dagvattensystem tillfälligt kan bräddas vid översvämningar, vilket är positivt även utifrån ett klimatanpassningsperspektiv. Enligt Länsstyrelsen bör ställningstagandet kopplas till ett datum då underlaget ska vara klart. Underlaget är viktigt utifrån ett planeringsperspektiv.

Kommentar:

Kommunen har ett pågående arbete med att identifiera och avsätta lämpliga markområden (ej vattendrag) där dagvattensystem tillfälligt kan bräddas vid översvämningar. I nuläget finns inget slutdatum för arbetet då de hänger samman med behov av kartläggning av befintligt dagvattennät vilket är ett pågående arbete. Specifikt pågår två forskningsprojekt "Kartläggning av befintligt dagvattensystem" för att veta vilka åtgärder kommunen behöver prioritera först och vilka insatser vi ska göra var och "Samverkan för en hållbar dagvattenhantering på kvartersmark" Dessa ska vara färdiga inom fyra respektive två år, det första projektet väntas ge störst bidrag till det fortsatta arbetet med frågan.

Dricksvatten

Länsstyrelsen bedömer att kommunens ställningstagande kommer att bidra till att skydda dricksvatten i kommunen. I den regionala vattenförsörjningsplanen från 2015 finns regionalt prioriterade dricksvattenresurser utpekade, både grundvatten, sjöar och vattendrag. Det vore bra att ta upp i översiktsplanen vilka vattenresurser som kommunen själva identifierat som viktiga för dricksvattenförsörjningen nu och för framtiden, både i skenet av ett förändrat klimat samt utifrån den planerade befolkningsökningen.

Kommentar:

Texten under dricksvattentäkter, dagvatten och avlopp har kompletterats med vilka områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen.

Avlopp

Kommunen har tagit fram bra riktlinjer för att hantera avlopp inom kommunen. Det är positivt att kommunen tydligt pekar ut möjligheten att använda gemensamhetslösningar med kommunalt huvudmannaskap inom områden där det sker en bebyggelseexpansion utifrån översiktsplanens markanvändningskarta. Vidare är också bra att kommunen säkerställer skyddsavstånd till olika avloppsreningsverk inom kommunen samt identifierar riskområden för övergödning/mikrobiell påverkan på grund av enskilda avlopp.

Kommentar:

Noteras.

Bostadsbehov

Planförslaget har som uttalat mål att skapa förutsättningar och beredskap för att öka befolkningen med 11 000 nya invånare till 2040. Utifrån planeringsförutsättningar och identifierade utmaningar pekar kommunen på en övergripande utvecklingsinriktning baserad på de tre hållbarhetsdimensionerna (ekonomisk, social och ekologisk). Vidare fördjupar kommunen sin utvecklingsinriktning och differentierar den för staden, tätorten och landsbygden. Länsstyrelsen ställer sig positivt till kommunens vision och arbetssätt då förutsättningarna och värden för olika områden förstärks och bidrar till att skapa en variation av olika typer av livsmiljöer för den potentiella inflyttaren. Vidare tycker Länsstyrelsen att avsnittet *Markanvändning- föreslagen markanvändning och utbyggnadsordning* på ett bra sätt presenterar hur kommunen ser bostadsutvecklingen, utifrån den generella principen att *bygga inifrån och utåt*.

Länsstyrelsen betonar att kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska vara vägledande i arbetet med översiktsplanen när det gäller att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet och av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Länsstyrelsen saknar i nuläget en tydligare koppling mellan översiktsplanen och riktlinjerna.

Kommentar:

Ställningstagande under befolkning och boende har kompletterats med mål för kommunens bostadsförsörjning samt ställningstaganden för hur kommunen ska uppnå målen. Både mål och ställningstaganden är kopplade till kommunens strategi för bostadsförsörjning som i övrigt är i linje med översiktsplanens ställningstaganden om bebyggelseutveckling.

Material, täkter

Inledningsvis behöver kommunen uppdatera kartan över befintliga bergtäkter. Underlag för Stäm av med detta kan hämtas från Lantmäteriets skikt LM PBR Täktillstånd. Vidare är det önskvärt att kommunen tar fram ställningstaganden gällande hur man ser på markanvändningen kring de större befintliga bergtäkterna inom kommunen samt gällande

hur kommunen tänker sig materialförsörjningen av berg- och ballastmaterial för den expansion som översiktsplanen ger uttryck för. Här bör även minskning av utsläpp från tunga transporter vägas in.

Kommentar:

Översiktsplanekartan är uppdaterad med de senaste Bergtäkterna. Kommunen bedömer att de stadsnära för bergtäkterna kan tillgodose behov av bergs och ballastmaterial till den expansion som översiktsplanens föreslår. Bedömningen baseras på att flera av tillstånden i stadsnära läge är nya tillstånd. Stadsnära bergtäkter gör att transportsträckan kan hållas nere då de ofta ligger förhållandevis nära byggarbetsplatsen.

Energiproduktion och stamnät

Länsstyrelsen hänvisar till Svenska Kraftnäts yttrande vad gäller information om stamnätet samt samrådskrav utifrån beredskapsintressen.

Kommentar:

Kommunen har noterat informationen i Svenska kraftnäts yttrande och tar med sig informationen till detaljplanering och bygglov då svenska kraftnäts intressen berörs. Svenska kraftnät har också lagts till i kommunens sändlista för detalj och översiktsplanering med information om när svenska kraftnät vill vara samrådspart. I översiktsplanekartan under temat riksintresse LIS och andra värden finns stamnätet med.

Fornlämningar

Länsstyrelsen anser att det saknas i MKB saknas resonemang gällande hur Östersunds kommun tänker visa fornlämningar hänsyn. Delar av Östersunds kommun är inte inventerat sen 1960–70-talet, vilket gör att ett större antal okända fornlämningar kan finnas i dessa områden. Nya inventeringsmetoder gör att man idag lättare upptäcker okända fornlämningar. Generella riktlinjer vad gäller fornlämningar kan med fördel arbetas in i översiktsplanen och i MKB för Östersunds kommun. En möjlig riktlinje är att vid större exploateringar, områdesbestämmelser eller detaljplaneläggning bör en arkeologisk utredning göras i tidigt skede för att fastställa om okända forn- och kulturlämningar berörs. En arkeologisk utredning kan även göras i tidigt skede i avgränsande syfte för befintliga forn- och kulturlämningar som berörs av exploateringar, bestämmelser eller planläggning. Fornlämningar, både kända och okända är skyddade av kulturmiljölagen (1988:950) KML, och får inte skadas.

Kommentar:

Frågan om ny allmän inventering av fornlämningar är i dagsläget inte prioriterad av kommunen som en egen fråga. Kommunen gör vid behov arkeologiska utredningar till underlag för detaljplaneläggning, det sker i samråd med länsstyrelsen. Utredningar kan också vara aktuella vid planering av större områden om det framkommer att det behövs. Kommunen anser att befintligt ställningstagande ger stöd för utredningar vid behov som är det sätt kommunen hanterar frågan idag.

Klimatpåverkan

Det är mycket positivt att kommunen så tydligt pekar ut klimatfrågan som avgörande del i översiktsplanen och har det ambitiösa men också nödvändiga målet att bli klimatpositiv senast år 2040, fem år före den nationella målsättningen. Ställningstagande som syftar till att minska kommunens klimatpåverkan finns spridda i hela dokument och visar kommunens ambition i frågan. Att begränsa klimatpåverkan är en utgångspunkt i översiktsplanens strategiska inriktning och speglas i flera områden, från utvecklingsinriktning, till kommunikationer, bebyggelse- och grönstruktur, energi m.m. Länsstyrelsen ställer sig positivt till beslutade ställningstaganden som kommer att bidra till att begränsa klimatpåverkan. Även om kommunens mål är ambitiös, vill Länsstyrelsen skicka med något att ytterligare fundera över. På nationell nivå signalerar Klimatpolitiska rådet möjligheten och behovet att tidigarelägga det nationella nettonollmålet från 2045 till 2040 eller till och med 2035. Östersunds kommun, som har fåtal industrier med utsläpp, och samtidigt mycket skog och mark som kan agera kolsänka, har, enligt länsstyrelsen, potentialen att agera som förebild och kanske överväga en ambitiösare målsättning än 2040.

Kommentar:

Kommunen anser i dagsläget att det är bättre att först hitta vägar att nå målet klimatpositiv till 2040. Därefter kan kommunen se om det är möjligt att tidigarelägga målet.

Klimatanpassning

Kommunen har tagit fram bra och relevanta ställningstagande som visar kommunens strategi för att bemöta aktuella och kommande utmaningar på grund av effekterna av ett förändrat klimat. Det är även positivt att flera klimatanpassningsåtgärder tydligt kopplas till ekosystemtjänster som finns i både mark- och vattenområden. Den reviderade översiktsplanen kommer, enligt Länsstyrelsen, att bidra till en robustare samhälle.

Kommentar:

Noteras.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster utgör en viktig del av den reviderade översiktsplanen med syftet till att främja en hållbar samhällsstruktur, vilket är positivt. Frågan beskrivs tydligt i ett eget avsnitt och återkommer i olika delar av översiktsplanen med koppling till klimatanpassning, bebyggelsestruktur, vatten, natur och rekreation och så vidare.

Kommentar:

Noteras.

Naturvärden

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen hanterar naturvärden på ett bra sätt och flera ställningstagande visar kommunens ambition att undvika exploatering av höga naturvärden.

Bland de positiva aspekterna i översiktsplanen vill Länsstyrelsen lyfta följande. Förlusten av biologisk mångfald tas upp som en "ödesfråga" tillsammans med klimatförändringarna, att klimatanpassning "vävs ihop" med grönstruktur och ekosystemtjänster, kommunen genom skötsel och förvaltning för skog, gräsmarker och parker avser att öka tillgång och artvariationen av blommor som gynnar pollinerare, kommunen som skogsägare har för avsikt att agera som ett föredöme vad gäller bevarande, förtätning sker med hänsyn till sammanhängande naturstråk, man tar upp värdet av arter och naturtypers behov av konnektivitet och man efterfrågar planeringsunderlag som visar på koncentrationer av naturvärden i kommunen och så vidare.

Länsstyrelsen noterar att kommunen i översiktskartan har missat att lägga in gränserna för Lillsjöns naturreservat (kommunalt reservat,) med påföljden att man markerat en del av reservatsområdet som utvecklingsområde för mångfunktionell bebyggelse.

Kommentar:

Översiktsplanekartan har justerats så att gränserna för Lillsjöns naturreservat är korrekta samt att det inte sammanfaller med mångfunktionell bebyggelse. Benämningen har också ändrats från föreslagna naturskydd och rekreation till naturområde som också innefattar naturreservat.

Trygghet och säkerhet

Det är positivt att kommunen i översiktsplanen tar upp trygghetsperspektiv och utgår från att allmänna platser (till exempel torg) ska ha en utformning som integrerar skydd mot antagonistiska hot. Även det andra ställningstagande gällande belysning, planskilda gång- och cykelpassager, dag- och nattperspektiv är relevanta och kommer att medverka till att öka trygghetskänslan. Föreslagna ställningstagande har också en positiv effekt utifrån en jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv.

Kommentar:

Noteras.

Barnperspektiv

Kommunen lyfter FN:s barnkonvention under *Övergripande planeringsförutsättningar, Sociala och kulturella perspektiv*. Barnperspektiv i översiktsplanen tas upp sedan under *Utmaningar, aktiva medborgare i en aktiv stad* och i flera ställningstagande under befolkning och boende, bebyggelse, samhällsservice, kollektivtrafik samt kommunikationer.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga angivna riktlinjer är relevanta och är viktiga att beakta för att kunna utveckla samhället i linje med barnkonventionen.

Kommentar:

Noteras.

Jämställdhet

Enligt Länsstyrelsen borde kommunen tydligare lyfta i dokumentet och i MKB:n hur planförslaget kan bidra till relevanta målen för jämställdhetspolitiken. Flera riktlinjer och ställningstagande som översiktsplanen innehåller är säkert relevanta i frågan men behöver

synliggöras. Till exempel borde kommunen beskriva hur planförslaget ställningstagande kan ge olika konsekvenser för kvinnor/män, pojkar/flickor.

Kommentar:

Frågan är viktig och den har funnits med i framtagandet av Östersund 2040 tillsammans med konsekvensbeskrivning 2014. Kommunen ser dock inte att frågan är prioriterad som eget område i MKB:n inom ramen för revideringen. MKB:n är avgränsad med fokus på att uppfylla kraven i miljöbalken.

Beaktande av nationella och regionala mål

Kommunen utgår från Agenda 2030 modellen för hållbar utveckling, som lyfts i planens övergripande planeringsförutsättningar. Hänvisning till olika nationella mål, som till exempel miljö kvalitetsmål eller klimatmål finns i olika delar av dokument. Nationella miljö kvalitetsmål tas upp och beskrivs framför allt i MKB:en, men det saknas hänvisning till andra nationella mål, till exempel målet för arkitektur, form och design -Gestaltad livsmiljö.

Enligt Länsstyrelsen borde kopplingen till kommunala mål- styrdokument samt till regionala och nationella mål kunna lyftas tydligare i ett eget avsnitt.

Länsstyrelsen saknar översiktsplanens koppling till den regionala utvecklingsstrategin för Jämtlands län (se även Tillväxtverkets yttrande).

Kommentar:

Inom ramen för revideringen har kompletterande avsnitt med koppling och hänvisning till gällande nationella och regionala mål- och styrdokument inte prioriterats. Målen gäller oavsett. En allmän översyn av strukturen där relaterade nationella och regionala mål kan infogas på ett bättre sätt lämnas som en fråga att ta ställning till i framtida arbete med revidering eller omarbetning av översiktsplanen.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Länsstyrelsen anser generellt att MKB:en är väl strukturerad. Konsekvenserna och skillnaden mellan nollalternativ (dvs. den gällande översiktsplanen) och den nya reviderade planförslaget presenteras tydligt och underlättar förståelsen av möjlig utveckling i varje fråga utifrån de olika förutsättningarna. Eventuella synpunkter angående behov av förtydligande/kompletteringar i MKB:n lämnas under respektive avsnitt.

Kommentar:

Se kommentarer gällande MKB vid berört avsnitt.

Övrigt

Webbaserad översiktsplan

Länsstyrelsen vill upplysa om att offentliga aktörers webbplatser och mobila applikationer ska vara tillgängliga. Kravet på tillgänglighet finns i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Utifrån genomförda dialog mellan länsstyrelserna har det uppmärksammats att vissa av ESRI's Story Mapp kartberättelsemallar inte lever upp till lagkrav. Det ingår inte i Länsstyrelsens roll att granska dokumentens tillgänglighet men Länsstyrelsen vill ändå uppmärksamma kommunen att beakta denna aspekt vid revideringen av översiktsplanen i form av digitalt planeringsunderlag.

Att göra översiktsplanen tillgänglig via webb har sina fördelar, då man bland annat kan utforska dokumentet och läsa de delar som varje och en bedömer av intresse utan att gå igenom för mycket material. Samtidigt det kan vara svårt att få en överblick av hela översiktsplanen eller av en enskild fråga som återkommer i olika delar av dokumentet. Länsstyrelsen anser att det även borde finnas möjligheten att ta del av översiktsplanen på andra sätt, till exempel digitalt (som ett färdigt textdokument i pdf format) eller fysisk (t.ex. genom att erbjuda möjligheten att beställa ett exemplar av samma textdokument). Detta för att öka möjligheten att ta del av översiktsplanen oavsett om man har tillgång till dator/mobiltelefon eller inte.

Vissa funktioner i den webbaserade översiktsplanen kan utvecklas. Till exempel det kan finnas möjligheten att skapa ett eget textdokument i pdf format genom att välja ut de delar som man är intresserad av. Vidare kan översiktsplanekartan utvecklas så att, när man klickar på ett område, det öppnas ett fönster med den relaterade texten för området (till exempel utifrån Ställningstagande-allmänna intressen) utan att behöva gå tillbaka till respektive avsnitt. När man sedan vill tillbaka till kartan, behöver man i nuläget zooma in på samma område manuellt, vilket är tidskrävande och försämrar läsbarheten mellan text och kartan.

Kommentar:

Kommunen arbetar med att göra översiktsplanen tillgänglig, arbetet ska samordnas med tillgängliggörande av kommunens övriga dokument och kan ske i samband med antagande.

Generella synpunkter

Handelskammaren Mittsverige:

Handelskammaren Mittsverige ställer sig mycket positiv till att Östersunds kommun aktivt verkar för att attrahera människor och företag. Kommunen vill se 75 000 invånare till 2040. En sådan positiv utveckling kräver en nettotillväxt av arbetstillfällena i storleksordningen 6000 nya arbetstillfällena. I översiktsplanen anges ett delmål å 3000 nya jobb till 2030.

För att kommunens förmåga att upprätthålla och utveckla samhällsservicen, ska växa i minst samma takt som invånarantalet, menar Handelskammaren att en stor del av de nya arbetstillfällena måste finnas inom det privata näringslivet.

Vi menar här att kopplingen mellan den nödvändiga tillväxten av näringslivet inom Östersunds kommun, näringslivets behov, och Översiktsplanen i väsentliga delar brister. Våra synpunkter kring detta utvecklas nedan under rubriken "Näringslivsutveckling".

Handelskammaren vill även trycka på att allt material i ett remissunderlag av detta slag måste vara korrekt, objektivt och fullständigt. Det aktuella materialet lever inte upp till detta – vilket är allvarligt och riskerar att skada förtroendet för den politiska planeringsprocessen. Våra synpunkter kring detta utvecklas under rubriken "Ekologiska frågor".

Jernhusen:

Jernhusen ser positivt på Östersunds ambition att fortsätta växa och utvecklas. Vi Välkomnar att Östersund vill växa i väl valda lägen, och att prioritera att bygga staden och tätorterna inåt, vilket ger korta avstånd och bättre underlag för kollektivtrafik och service. Överhuvudtaget ser vi det som positivt att Östersund Centralstation kommer i ett mera centralt läge.

Entrén till Östersund

Centralstationen med dess närliggande stadsrum är ofta det första mötet med Östersund. Staden ska ansluta på ett tydligt sätt och sömlöst sätt till Centralstationen och dess bytespunkter. Offentliga rum kopplade till stationen ska vara väl synliga och underlätta orienteringen. Upplevda avstånd och barriärer ska undanröjas så långt det är möjligt, exempelvis bristande fotgängarmiljö med otrygghet, buller, eller höjd- och riktningsförändringar. Även utbudet av funktioner längs stråk är viktiga att beakta.

Destination Östersund

Ställningstaganden kring resmålstider med tåg om max 4 timmar till Stockholm samt utveckling av energieffektivt flyg är centrala i den besöksnäring vi ser framför oss 2040.

Det som gör Östersund unikt och attraktivt finns definierat i den varumärkesplattform som vi på Destination Östersund tillsammans med Östersunds kommun tog fram och som beslutades i DOAB's styrelse samt i Kommunfullmäktige 2018-03-22 §32 (Dnr 371-2018).

Vi skulle önska att den framtagna Östersundspulsen får ta plats i kommande översiktsplan istället för att nya (och gamla såsom t ex Vinterstaden) definitioner skapas/bibehålls.

Vi vill vara en naturlig remissinstans, samtals – och samverkanspart i planering och beslut i alla de områden som kan tangera besöksnäringen och våra intresse.

Remissvar Destination Östersund AB

DOAB ägs av näringslivet och vårt arbete utgår ifrån devisen "allt vi gör - gör vi för att människor ska tycka om Östersund. Oavsett om de är besökare eller invånare.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF, Brunflo-Marieby Lokalavdelning:

I Jämtlands län finns totalt sett bara drygt 1 % jordbruksmark. 23 % av länets jordbruksareal, bördig sådan, finns i Östersunds kommun. Att jordbruksmarken värnas är en grundförutsättning för livsmedelsproduktion och bör därför i alla avseenden visas den hänsyn

som förväntas i enlighet med i MB 3 kap. §4: *”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”*

Vi ser nu att det arbete som våra föregångare kämpade för på 1970-talet börjar lösas upp och att många har glömt det arbete som då lades ned för att skydda åkermarken. Samma mark som då skulle bebyggas i Torvalla, som skyddades, är nu föreslagen att bebyggas igen. Vi ser inte varför man måste bygga på åkermark.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

Övergripande synpunkter

Vi är i en tid där krisberedskap och försörjningsförmåga sätts på prov. Även om det till en början var en större oro för brist på toalettpapper än mat så har pandemin satt fingret på att vi har ett sårbart system. En störning kan innebära att vi på bara några dagar står utan mat, i och med att varannan tugga vi äter är importerad, och i och med att vi inte har en tillräcklig beredskap. Parallellt har intresset för lokalproducerad mat ökat, en nyligt genomförd undersökning visade att mer än en tredjedel av svenskarna har fått ett ökat intresse för att *köpa* lokala produkter jämfört med före pandemin. Inte bara intresset för att köpa maten har ökat, utan även intresset för att odla den själv, och möjligheterna till det har förändrats radikalt i och med för många ett arbete som kan ske på distans.

Livsmedelsproduktion är en samhällsviktig verksamhet och att öka den på ett hållbart sätt är en central del i såväl Agenda 2030 som i den nationella livsmedelsstrategin och regionala utvecklingsstrategin. Vi vet också att behovet av mat kommer att öka och att förutsättningarna för att producera mat på våra breddgrader kommer vara bättre i förhållande till många andra delar av världen i framtiden.

I den regionala energi- och klimatstrategin fastslås *”Genom att producera mer kött och mjölk i Jämtlands län kan vi bidra till att avlasta andra delar av Sverige och världen, där förutsättningarna är bättre att odla och producera andra slags livsmedel”*.

I Jämtlands län finns totalt sett bara drygt 1 % jordbruksmark. 23 % av länets jordbruksareal, bördig sådan, finns i Östersunds kommun. Att jordbruksmarken värnas är en grundförutsättning för livsmedelsproduktion och bör därför i alla avseenden visas den hänsyn som förväntas i enlighet med i MB 3 kap. §4: *”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”*

Med detta som bakgrund så är det LRF Östersunds kommungrupps utgångspunkt att en hållbar tillväxt utgår från en hållbar förvaltning av naturresurser, att all jordbruksmark i kommunen i största möjliga utsträckning ska undantas från bebyggelse och att det finns stora

möjligheter att utveckla livsmedelsproduktionen och de gröna näringarna om rätt förutsättningar ges.

Sámiid Riikkasearvi, Svenska Samernas Riksförbund, SSR:

Sammanfattning

SSR noterar att översiktsplanen inte inkluderar samiska frågor eller renskötelsns framtid och utveckling i kommunen. I stort saknar översiktsplanen de samiska perspektiven. Med gällande översiktsplanen osynliggör kommunen det samiska samhället och rensköteln. Översiktsplanen bör således lyfta fram att Östersund är en samisk förvaltningskommun och att det finns samer som lever, verkar och bor här samt att det samiska samhället och rensköteln bidrar till kommunens utveckling på ett positivt sätt.

I något av de inledande kapitlen i översiktsplanen, exempelvis i inledning eller övergripande planeringsförutsättningar – sociala och kulturella perspektiv, bör således kommunen tydligt beskriva sin roll och sitt åtagande som samisk förvaltningskommun, samt det samiska samhällets betydelse för kommunen. Översiktsplanen bör även kompletteras med en korrekt beskrivning av renskötelsrätten samt revidera riktlinjer och kriterier för samråd och konsultation med företrädare för rensköteln. Vidare bör renskötelsns betydelse för landsbygdsutveckling och turism inkluderas.

Östersund som samisk förvaltningskommun

SSR anser att Östersunds kommun tydligt ska lyfta fram att kommunen är en samisk förvaltningskommun. Att kort nämna detta i en bilaga, som i övrigt handlar om rennäringen, är inte tillräckligt. Dessutom är texten inte uppdaterat efter de lagändringar som trädde i kraft 2019. I propositionen *En stärkt minoritetspolitik* (2017/18:199) lämnade regeringen förslag till ändringar i lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Syftet är att stärka det grundläggande skyddet för de nationella minoriteternas språk och kultur samt att stärka de utökade rättigheterna som finns inom förvaltningsområdena för bland annat samiska. Kommunen ska exempelvis anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. SSR vill betona att efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter enligt internationella åtaganden och nationell rätt har stor betydelse för enskilda individer.

Riksdagen erkände det samiska folket som urfolk 1977 genom att fastställa samernas särskilda ställning som ursprunglig befolkning. I regeringsformen 1 kap. 2 § sjätte stycket stadgas att "Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas."

Bilaga Rennäringen

SSR menar att texter om det samiska samhället och rensköteln ska integreras i översiktsplanen och inte bifogas i en bilaga. Detta skulle tydligare visa att Östersunds kommun har en vilja att aktivt synliggöra och arbeta för de samiska folkets rättigheter och att det samiska samhället utgör en viktig del i kommunen.

Avslutningsvis vill SSR kommentera bilden på bilaga rennäring. En svensk man som vandrar barfota. Detta har ingenting med vare sig rennäring eller det samiska samhället att göra. Bilden är dock symptomatiskt för hela kommunens översiktsplan, eftersom den huvudsakligen saknar det samiska perspektivet.

Östersunds kommun får gärna ta kontakt med SSR för vidare diskussion om översiktsplanen och samiska frågor.

Samling näringsliv:

Vi noterar att, Östersund 2040, berör en hel del av de frågor som även Samling Näringsliv anser vara av betydelse för det lokala näringslivet. Det är glädjande. Vi vill dock belysa och bredda några av frågorna.

Samling Näringsliv ställer sig mycket positiv till att Östersunds kommun verkar för att attrahera fler att leva, verka och bo i och från Östersund. Samling Näringsliv arbetar efter visionen "100 tusen invånare i Östersund och 200 tusen i länet 2035". Vi har valt en hög ambitionsnivå för vår vision för att uppmuntra en framåtskapande kraft i vårt arbete. Östersund kommuns målsättning vad gäller inflyttning i Översiktsplanen är 75 000 invånare vilket vi uppfattar överensstämmande med vår vision även om de absoluta talen skiljer sig åt. Inriktningen mot inflyttning och därmed tillväxt är samma. Vi ser 75 000 som en första etapp mot visionen 100 tusen i Östersund och 200 tusen i länet 2035.

Vänsterpartiet:

Vänsterpartiet har tagit del av den reviderade Översiktsplanen. Det är positivt att översiktsplanen ses över och att den grundläggande inriktningen finns kvar. Det är också positivt att den görs digital. Vänsterpartiet ser gärna att det digitala materialet utökas med ännu fler kartor, diagram och fotografier för att illustrera texterna.

Fyra privatpersoner Torvalla by

Inkommer här med synpunkter till Östersunds kommun gällande reviderat förslag av översiktsplan, *Östersund 2040* från oss berörda markägare i Torvalla by.

De senaste årens händelser som stormar, torka, bränder, pandemi och det säkerhetspolitiska läget har gjort oss allt mer medvetna om hur viktigt det är med en cirkulär ekonomi och en lokal livsmedelsproduktion för att säkra vår förmåga till självförsörjning och ha beredskap för olika kriser som kan uppstå.

Det är viktigt att svensk åkermark bibehålls för att kunna producera mat. fastslog överbefälhavare Micael Bydén på LRF:s riksförbundsstämma. *Det handlar om hjälp till självhjälp att öka vår egen livsmedelsproduktion. Förbättrad försörjningssäkerhet i en kris handlar mycket om en ökad inhemsk livsmedelssäkerhet.*

En växande befolkning i världen innebär att produktionen av livsmedel måste öka och därmed även arealen. Även intresset för produktion av biobränsle på åkrar kommer att öka. Idag konsumerar en genomsnittlig svensk mat från 0,4 hektar åkermark per år. I Sverige odlas

motsvarande 0,3 hektar per person, vilket betyder att 0,1 hektar används på andra platser för att odla mat till oss¹). Jordbruksmarken i Sverige utsätts inte för samma slitage som i många delar av världen och kommer att vara en mycket viktig resurs i framtiden, globalt sett .

Källa: Jordbruksverket (2015) Jordbruksmarkens värde. Kungliga skogs- och lantbruksakademien (2012) Jorden vi ärvde, den svenska åkermarken i ett hållbarhetsperspektiv

Tillgången på åkermark minskar. Runt 600 hektar åkermark bebyggs varje år i Sverige och enligt en sammanställning gjord av europeiska miljömyndigheter asfalteras 300 hektar åkermark varje dag i Europa. Detta är mark som inte kommer att kunna brukas igen. På andra håll i världen breder öknen ut sig, en konsekvens av det allt varmare klimatet. En kommun som går i bräschen och inte bygger på åkermark är Sollefteå kommun, som inventerar Sollefteå kommuns egen åkermark, där man även ser möjligheter att sälja marken. *Vår vision är att all jordbruksmark ska brukas aktivt* säger Johan Andersson, kommunalråd i Sollefteå och som hoppas kommunen kan visa vägen när det handlar om lokal matproduktion (Tidningen *NordSverige* 20210619)

I takt med en allt snabbare utveckling naggas åkermark och betesmark oåterkalleligt i kanterna av bebyggelse och annan infrastruktur. Vi behöver därför tillsammans värna, och vara försiktiga när det handlar om att exploatera, odlingsbar mark framöver. De öppna landskapen runt våra jordbruk är också viktiga för bevarande av många arter såväl som för turism som friluftsliv. När naturen och lokalproducerade livsmedel kan avnjutas i god harmoni skapas en positiv bieffekt – tillväxt och sysselsättning, både i och utanför den egentliga primärnäringen. Med detta som grund vill företagare inom de gröna näringarna i Torvalla by i samverkan med vår kommun och vårt näringsliv agera på ett hållbart och långsiktigt sätt genom att ta stor hänsyn till jordbruksmarkens värde vid beslut om framtida investeringar och byggnationer. Det pratas ofta om "peak oil", att maxtaget för oljeutvinning är nått eller på väg att nås. Men "peak land" däremot pratas det inget om. Hur ska alla miljarder människor på jorden kunna få mat om det inte finns nog med odlingsbar mark när majoriteten av åkermark och betesmark byggts bort och asfalterats?

Kommunens översiktsplan är ett viktigt dokument som påverkar möjligheterna för oss att öka vår hållbara produktion av livsmedel, energi och skogsråvara. En förutsättning för detta är att vi kan fortsätta att utveckla våra företag.

Privatperson Ope

Skyddet av stadsnära odlingsmark!

Hållbarhet och transparens!

Var ska våra livsmedel komma ifrån? Är det i framtiden hållbart med långa transporter och låg självförsörjningsgrad?

Privatperson Ope

Skyddet av jordbruksmark!

Kommentar

Översiktsplanen har sets över så att det samiska frågor och renskötseln finns med genomgripande i översiktsplanen.

Bilaga rennäring tillhör nu gällande version av Östersund 2040 har tigits bort då den har brister. Alla bilagor kommer att försvinna när den reviderade översiktsplanen är antagen.

Statistikuppgifterna om skogen är uppdaterade.

I övergripande planeringsförutsättningar i rubrik om social hållbarhet och kulturella perspektiv har delar av östersundspulsens begrepp arbetats in när stycket har omarbetats. Översiktsplanen har dock ett litet annat fokus än marknadsföringsperspektiv då utveckling av mark och vattenanvändning står i fokus med plan och bygglagen som grund. Vinterstaden har plockats bort som begrepp i revideringen.

Kommunen lägger in destination Östersund i sändlistan för översiktsplaner.

För synpunkter om jordbruksmark se kommentar välkommen till Östersund, markanvändning rubrik jordbruk och allmänna intressen rubrik Jord och skogsbruk.

Samrådsprocess och översiktsplanens upplägg/utformning

Stadsmiljögruppen

Östersund 2040 innehåller många goda mål för framtiden i Östersunds kommun. Tyvärr är målen alltför allmänt hållna och svårtolkade. Det saknas konkreta svar på **hur** målen kan förverkligas. Detta gäller särskilt den centrala staden som saknar ett eget kapitel i planen. Här följer några synpunkter som berör den demokratiska processen, den centrala staden samt trafikfrågorna.

Processen

Östersund 2040 ska hållas aktuell. Det kan underlättas av att planen också presenteras digitalt och interaktivt. Ett samlat dokument behövs däremot för att ge en överblick och för att kunna skrivas ut och kopieras. *Östersund 2040* innehåller en omfattande allmän text och få sakliga illustrationer. Därför behövs även en kort, lättläst och tydlig sammanfattning med förklarande kartor och bilder. Sammanfattningen skulle kunna väcka intresse och engagemang hos medborgarna och även användas för marknadsföring.

Detta samråd har inte nått ut så att en debatt och ett grundläggande demokratiskt inflytande har säkrats. Informationen har varit dålig och remisstiden den kortaste som lagen tillåter. Kommunens digitala samrådsmöte den 19 maj lockade endast en handfull politiker och ännu färre kommuninvånare. Vi anser att Kommunen bör genomföra ett förnyat samråd när hela planen har setts över.

Kommentar

Kommunen jobbar på att göra översiktsplanen tillgänglig, arbetet ska samordnas med tillgängliggörande av kommunens övriga dokument och kan ske i samband med antagande. Dock är det bara text och bilder som kan tillgänglighetsanpassas, inte kartorna. Inför granskning

ska en PDF: version av översiktsplanen också finnas tillgänglig på stadsbiblioteket eller för utskrift på hemsidan. Det går också att beställa utskriften pdf-version av kommunen.

Översiktsplanen är en strategisk översiktsplan. Den är utgångspunkt för övriga planer och styrdokument i kommunen. De mål som är fastställda kräver därför ofta ett vidare arbete i fördjupningar, detaljplaner eller andra strategier och riktlinjer som kommunen har något som kommunen jobbar med. Ställningstagande har också lagts till under framtida behov av fördjupningar om att kommunen ska jobba mer med uppföljning i när krav på planeringsstrategi kopplad till översiktsplanen börjar gälla i alla kommuner.

Inför utarbetande och antagande av Östersund 2040 mellan 2011 fram till 2014 gjordes ett omfattande arbete med dialoger med medborgare och organisationer. Då beslut har tagits att översiktsplanen är aktuell i sin helhet och att bara mindre revideringar ska göras till följd av ändringar i lagstiftning, kommunala styrdokument och digitalisering har kommunen bedömt två månader är en rimlig samrådstid. Kommunen ska börja jobba med en mer löpande översiktsplanering i och med att krav på planeringsstrategi infaller nästa mandatperiod. I samband med planeringsstrategin ska behov av revideringar och fördjupningar ses över på nytt.

Frågor och synpunkter utanför översiktsplanens

Jernhusen:

Utveckling av staden – Infrastruktur

Som ett led i utveckling på Storsjö Strand har Jernhusen och kommunen under många år diskuterat en fortsatt utveckling av området. Ett hinder har dock varit det servitut som Trafikverket har på spårharpan framför depån, z-spåren, och som i det fall de inte försvinner, kraftigt reducerar möjlig utvecklingsbar mark på Storsjön strand. Dialog har under många år första med Trafikverket om att ta bort spårservitutet. 2019 tecknades en avsiktsförklaring mellan Trafikverket, Östersunds kommun och Jernhusen vilket medfört att Trafikverket har tagit beslut om upphörande av underhåll av z-spåren vilket förväntas leda till ett nedläggningsbeslut av av z-spåren som inte används och en fortsatt utveckling av Storsjö Strand.

Privatperson Krondikesvägen

Vid alla nya byggen av bostäder och en förtätning av staden så känns det alltid som man missar utrymme till lek, rörelse och fysisk aktivitet. Även vid nya skolbyggen, varför inte satsa rejält vid nya byggen och fixa rekreationsytor utomhus samt att man satsar på idrottshallar som är moderna och inte bara tar fram det billigaste alternativet. Dessutom bör man rusta upp de befintliga hallar som finns. Det finns idag en enorm brist av att kunna tider och ha tillgängliga och moderna hallar som föreningar och privatpersoner kan hyra. Det skulle innebära att fler fick ta del av rörelse och fysisk aktivitet. Visst vi har fantastiska ställen i Östersund å Jämtland för friluftsliv men hur lättillgängliga är alla hallar och hur inbjudande är dom? Är de tillräckligt stora för att ha 30 elever i en klass på skolidrott i en halv idrottshall? Hur många kommer ut när det är 15-20 minusgrader?

Privatperson Byvägen

För att undvika slitage på promenadstigar bör mountainbikes hänvisas till särskilda cykelleder. Skogen i det blivande Östberget naturreservat får inte bli ett lekområde för terrängcyklister. Det är redan markskador efter cykling och flera incidenter har skett mellan cyklister som kommer i full fart och överraskar barnfamiljer, pensionärer och hundägare som promenerar på Östberget.

Privatperson Midgårdsgatan

Gustaf III:s torg, Tycker det är riktigt tråkigt om ni förstör det anrika torget med huskroppar när det finns så mycket mark för övrigt runt staden att bygga på istället för att förstöra öppenheten i stadskärnan. med stora husbyggen. Räcker att ni förstört utsikten mot vattnet med de fula hus som byggts på gamla Bejers vid Storsjö strand och skärmar av staden mot vattnet. Det vackra med Östersunds stad är att man har full utsikt över fjäll och sjö, sedan får arkitekterna tycka vad dom vill, Det blir asfult med alla kubliknande höga hus som nu byggs istället för att göra vackra områden som gagnar både turism och boende i staden. OBS: Ni förstör det vackra med Östersund det som vi är stolta över.

Privatperson

Högst önskningsvärt (och nödvändigt för människors och naturens miljö) att målmedvetet arbeta för mer mark utan bygge, asfalt eller annat material som täcker marken. Mer grön miljö, som park, behövs ändå. Det brukar gott räcka med få buskar och träd. Det kan vara bra med viss öppenhet och översyn. Grässorter som inte behöver klippas minskar arbetsinsats. Ängsblommor brukar behöva mindre tillsyn förutom möjligtvis lite vatten vid extra torra väder. Där Gustav 3 torg nu finns bör det verkligen då bli en trevlig park. Sittbänkar och bord.

Privatperson

Mina synpunkter gäller ringvägen/Bangårdsgatan och egentligen all nybyggnation som påverkar befintliga bostadshus.

För det första tack för att ni öppnar upp för dialog angående era planer och jag hoppas att ni är lika ödmjuka i hur ni hanterar Östersundsbornas åsikter på era planer som direkt eller indirekt kommer påverka hela staden. Vi är många som finner stolthet i våran utsikt och närhet till naturen, jag skulle tro att det är en av de viktigaste anledningarna till varför många stannar men även varför folk flyttar hit. Vi har alltid haft en ganska demokratisk sjö. Tillgång för många och utsikt för bostadshus i alla klasser. Dock håller det på att förändras och det oroar mig att det kommer bli en klassfråga med utsikt. Personligen lever jag i singelhushål och har arbetat hårt för att kunna köpa en bostad. För mig fanns det två saker som var viktiga i det steget.

1. Att få vårda en gammal lägenhet, renovera och bevara en bostad med karaktär.
2. Utsikt.

Det var de två viktigaste sakerna för mig när jag köpte min lägenhet. Men det 10-våninghus som planeras att byggas vid den gamla macken vid ringvägen/Bangårdsgatan kommer totalt att beröva mig det. Vi som bor i dom husen där kan se sjön och fjällen från sängen när vi sätter oss upp och vidder när vi står vid våra fönster. Om ni bygger det huset kommer vi inte ens se himlen. Ni kommer dessutom ändra stadsbilden på ett sätt som jag verkligen undrar är helt genomtänkt? Det gör mig ledsen när jag tänker på att ni som sitter på de här besluten inte alls tar oss som bor i området i beaktning. Inte kommer ni helt förstöra utsikten för oss

alla ni kommer även påverka min ekonomi med upptill 100 000 kr då värdet på de här bostäderna till stor del beror på utsikten. Vi som bor i de gamla husen, bevarar en del av kulturarbete och ni bygger bort oss. Jag hoppas det finns en lag som skyddar oss mot ert beslut då ni inte verkar ha oss som bor i det här området i åtanke överhuvudtaget. Min förhoppning är att ni tänker om. Förtäta där det inte påverkar till en sån grad. Fundera över om den macken kanske kan bli en, restaurang, bioodling eller iaf inte bygga högre än vad det är nu. Bevara macken och gör om det till ett mini designhotell kanske? Det är rätt unikt att kunna bo i en sån fin liten mack.

Det är så sorgligt att tänka att det ska krävas ockupation som i Backe eller som paret i Lillänge som måste gå till rättsliga åtgärder och jag hoppas verkligen att det här beslutet med 10-våningshuset tänks om. Ni är smarta människor snälla tänk på oss som bor där.

Privatperson Torråsen

Just nu saknas en länk/cykelväg mellan Torråsens stigar och spår till gräfsåsen- torvalla. då företagen som ligger längs vägen stängt av vägar och stigar. Det önskar jag ni ser över.

Frågor om öppen data och datadrivet förhållningssätt

Jämtkraft

Kommunens sammanfattning av delar av Jämtkrafts yttrande:

Jämtkrafts yttrande innehåller kommentarer på många delar av översiktsplanen med information om att kommunen skulle kunna jobba med öppen data och ha ett datadrivet förhållningssätt. Ibland förekommer exempel på vad det skulle kunna handla om inom respektive del för att kommunen ska kunna förbättra sitt arbete inom olika områden. Kommunen har bedömt att det är en generell information som inte direkt berör översiktsplanen, därför har kommunen valt att sammanfatta dessa delar av yttrandet och ge en samlad kommentar. Se kommentar nedan.

Kommentar:

Frågan om öppen data ligger och datadrivet förhållningssätt ligger utanför översiktsplanen. Översiktsplanen är kommunens viljeinriktning för den långsiktiga utvecklingen av mark och vattenanvändningen. Hur underlag och data samlas in och redovisas är inte föremål för översiktsplanens ställningstagande utan en del av kommunens löpande processer och verksamhetsutveckling. Kommunen har ett omfattande arbete med utveckling av digitalisering i samhällsbyggnadsprocessen som påverkar hur data lagras och kan användas, arbetet sker löpande.

Välkommen till Östersund 2040

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

Att inleda en översiktsplan med att "kommunen präglas av det öppna odlade landskapet" ser vi som väldigt positivt. Så även ställningstagandet att arealen brukningsvärd jordbruksmark i kommunen inte ska minska, utan istället bör kunna utökas. Det medför emellertid förpliktelser så som att inte bygga på jordbruksmark.

Fyra privatpersoner Torvalla by

I inledningen till den reviderade översiktsplanen står följande att läsa: *kommunen präglas av det öppna odlade landskapet* vilket vi företagare inom näringen naturligtvis ser positivt på. Så även ställningstagandet att arealen brukningsvärd jordbruksmark i kommunen inte ska minska, utan istället bör kunna utökas. Detta medför emellertid att kommunen lever upp till denna sin ambition. I dagsläget känner vi oss motarbetade av kommunen och dess tjänstemän. Varför inte söka dialog med oss företagare och vår egna företagarorganisation LRF? *Ambitionen från Östersunds kommun måste väl ändå vara av att inte skapa en konflikt mellan land och stad? Det bör råda ett ömsesidigt samspel mellan näringen och kommunen och att det är det vi ska bygga vidare på. Vi önskar starkt att ni bjuder in oss till dialog. Vi privata markägare anser att vi ska få kännedom om kommunens planer innan det skickas ut en remiss på översiktsplan där ens privata mark är inplanerad för annat än livsmedelsproduktion. En översiktsplan är inget juridiskt vägledande dokument men det ger trots allt en indikation om vilken ambition kommunen har gällande markanvändningen i kommunen. Som företagare krävs en långsiktig planering då det är stora investeringar kopplat till att bedriva företag inom de gröna näringarna. Översiktsplaner där kommunen har planer för privat mark skapar av naturliga skäl oro.*

Kommentar

Uppdraget infattar en revidering av kommunens gällande översiktsplan Östersund 2040 som antogs 2014. Föreslagen revideringen i samrådet innebar ingen ändring av utpekade områden, bara justeringar av namn på lager i kartan för att anpassas till Boverkest modell för översiktsplaner 2.1, ett led i att digitalisera översiktsplaner. Inför utarbetande och antagande av Östersund 2040 mellan 2011 fram till 2014 gjordes ett omfattande arbete med dialoger med medborgare och organisationer. Då beslut har tagits att översiktsplanen är aktuell i sin helhet och att bara mindre revideringar ska göras till följd av ändringar i lagstiftning, kommunala styrdokument och digitalisering har kommunen inte tagit initiativ till dialog eller möjligheter att lämna synpunkter innan utskick för inför samråd och granskning.

Översiktsplanen är kommunens viljeinriktning för mark och vattenanvändning. Det är markägaren som tar initiativ till ändrad markanvändning genom ansökan om detaljplan eller förhandsbesked och det kommunen tar då ställning till ändrad markanvisning utifrån översiktsplanens ställningstaganden. Har inte markägaren intresse av att ändra sin markanvändning kan hen fortsätta som tidigare.

Inledning

Fördjupningar

Privatperson Stensgård

Detta står i inledningen men fanns ej möjlighet att lämna synpunkt på det kapitlet. Västra Frösön 2010 ska fortsätta gälla förutom synen på bostadsbyggande. Bör förtydligas att detta ej gäller för området utpekade som kulturmiljölandskap i den fördjupande översiktsplanen. Det står på flertalet ställen i planen om detta område och dess unika kulturhistoriska värden i form av det öppna jordbrukslandskapet mm och att det därför ej bör bebyggas men det blir lite motsägelsefullt när det skrivs att den fördjupade översiktsplanen ska gälla bortsett från synen på bostadsbyggande.

Kommentar:

Ställningstagandet har förtydligats angående bostäder på Västra Frösön. Bedömning om vart det är lämpligt att bygga bostäder ska utgå från ställningstagandena i Östersund 2040 som också har en restriktiv hållning till bebyggelse i området som ska ske med hänsyn till kulturmiljön.

Övergripande planeringsförutsättningar

Hållbar utveckling

Jämtkraft AB:

Kul att Andreas Gyllenhammar/F4 anges som källa till isdagstabellen ;-)

Moderaterna Östersund:

För extrem vinkling på perspektiven social, ekonomisk, ekologisk. För stark politisk vinkling i resonemanget. Eftersträva en mer neutral och icke värderande hållning.

Kommentar:

Översiktsplanen ska enligt plan och bygglagen bidra till hållbar utveckling och visa hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Utgångspunkten har varit de globala och nationella målen. Hållbarhetsbeskrivningen utgår från hållbarhetsmodellen i Agenda 2030.

Ekologiska frågor

Handelskammaren Mittsverige:

I materialet anges att "I Östersunds kommun är till exempel mindre än 1 procent av den produktiva skogen formellt skyddad". Denna utsaga kan möjligen vara korrekt utifrån en mycket snäv definition av just formellt skyddad, produktiv skogsmark. Det mesta talar dock för att en långt större andel av skogsmarken i kommunen på olika grunder är undantagen från skogsbruk. För att siffror av det här slaget ska vara relevanta i ett underlag måste

kommunen ge sina läsare hela bilden. På den produktiva skogsmarken undantas vid normalt skogsbruk idag oftast i storleksordningen 5 % eller mer i av arealen form av frivilliga avsättningar och naturhänsyn. Till detta ska läggas de arealer som ingår i skötselklassen NS, det vill säga naturvårdande skötsel. Andra arealer som tillkommer vad avser produktiv skogsmark som inte brukas, eller brukas med andra mål än virkesproduktion, är till exempel stora delar av registrerade Natura 2000-områden, registrerade nyckelbiotoper och områden som av myndigheterna registrerats som "höga naturvärden". Den som lyfter blicken ytterligare och betraktar skogslandskapet i sin helhet, alltså inte bara den produktiva skogsmarken, finner att betydande arealer, ofta med naturvärden, klassats som impediment, och på det sättet undantagits från skogsbruk.

I materialet anges även att "Hälften av alla rödlistade arter, det vill säga arter som riskerar att dö ut i Sverige, är beroende av just skog". Att på detta sätt jämställa rödlistade arter med arter som riskerar att dö ut i Sverige är direkt felaktigt. I den nationella rödlistan ingår sex olika grupper med arter vars bevarandestatus har bedömts. Detta innebär dock inte att alla dessa arter riskerar att dö ut i Sverige.

Handelskammaren vill här betona vikten av att kommunen i sina olika dokument använder sig av korrekt och fullständig information som underlättar för läsaren att på sätta sig in i de problemställningar som materialet avser att beskriva. Detta är avgörande för tilltron till de politiska planeringsprocesserna.

Handelskammaren ser positivt på kommunens ambitioner att bruka det egna skogsinnehavet på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi förutsätter att brukandet fokuserar på alla de tre benen i begreppet "hållbarhet"; ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Moderaterna Östersund:

Bristen på perspektivet av teknikutvecklingens möjligheter blir för tydlig. Bilarna kommer inte försvinna som en teknisk uppfinning, däremot kommer deras bränsle att förnyas och bli mer miljövänligt - en utveckling som idag redan pågår. Därför blir det för snävt inriktat på gång och cykel-vägar då Östersunds kommun ligger i en klimatzon med mycket varierande väder sett till en årscykel vilket påverkar framkomligheten periodvis.

Kraftvärmeverk är bra men varför ska ÖP 2040 ta ett politiskt ställningstagande i energifrågan?

1% av skogen är formellt skyddad skrivs det. Utgår man då från att privata skogsägare inte bedriver fungerande skogsbruk i övrigt och hur ser det ut med kommunens egna skogsinnehav, vad är planen för det? Kommunen ska ha en fungerande idé för sitt skogsinnehav - om man ens ska ha något sådant. I övrigt ska man följa de nationella normerna för skogsbruk och inte agera aktivistiskt. Kommunen äger enbart 4% av all skog i kommunen skrivs det, ÖP bör inte ta ett ställningstagande i volymen på kommunens ägande av skog.

Kommentar:

Kommunens översiktsplan motsätter inte ett fortsatt bilanvändande, det finns också ställningstaganden för utveckling av infrastruktur som syftar till att gynna elfordon. Ställningstagande också har lagts till om för att gynna utbyggnad av infrastruktur som behövs till fordon med andra typer av alternativa drivmedel. Kommunen ser ändå att det är viktigt att utveckla strukturer som gynnar aktiva transporter, gång-, cykel och kollektivtrafik, som missgynnats under 1900-talet till förmån för bilburen trafik. En högre andel aktiva transporter bidrar dels till minskad energiförbrukning oavsett drivmedel. Det ger också andra fördelar för stadens utveckling så som renare luft då även elbilar genererar hälsofarliga partikelutsläpp från vägbanor. En lägre andel bilanvändande i staden minskar behovet av parkeringsytor till förmån för andra angelägna behov. Det gynnar också personer som av olika anledningar inte själva kan transportera sig med bil så som barn och unga, äldre och ekonomiskt svaga grupper.

Statistiken är uppdaterad angående andel skyddad skog, närmare precisering av rödlistan är gjord efter senaste information om senaste rödlista. Procentsiffran för kommunens skogsinnehav har tagits bort.

Sociala och kulturella perspektiv

Moderaterna Östersund:

Det var en bra skrivning men det saknas en tydligare koppling till näringslivets betydelse för att nå detta.

Vänsterpartiet:

Termerna funktionsvariation och funktionshinder blandas. I detta sammanhang kan det vara bättre att använda funktionsnedsättning.

Kommentar:

Formuleringen funktionsvariation tas bort och ersätts med funktionsnedsättning.

Stycket har arbetats om för att stämma bättre överens med kommunens övriga styrdokument. Text om näringslivets betydelse för social hållbarhet har också lagts till.

Ekonomisk utveckling

Jämtkraft AB:

Resor diskuteras till och från längre resmål, mobilitet inom regionen är också en viktig förutsättning för Östersunds attraktivitet OCH hållbarhet.

Mittuniversitetet - kan man inte vara mer ambitiös i sin beskrivning av relationen till Mittuniversitetet?

Samling näringsliv:

Vi menar att en viktig faktor för tillväxt skapas genom att näringslivet har tillgång till en väl fungerande infrastruktur vilket innefattar tåg, väg, flyg och den viktiga digitala bredbandsutbyggnaden. Vi är övertygade att det kommer vara avgörande för fortsatt utveckling. Samling Näringsliv ser också innovation som en viktig process i arbetet.

Samling Näringslivet vill belysa vikten av ett attraktivt universitet. Mittuniversitetet Campus Östersund har historiskt haft en stor betydelse för kompetensförsörjning av näringslivet och därmed inflyttning till staden. Det är ett känt faktum att drygt 50% av de utexaminerade stannar kvar i regionen. Samling Näringsliv har identifierat teknikutbildningar inklusive IT som en stor framgångsfaktor för en hållbar tillväxt i Östersund.

Samling Näringsliv verkar för att utveckla den lokala arbetsmarknaden med centralort Östersund. Tillväxt av den lokala arbetsmarknaden är en förutsättning för att skapa en hållbar tillväxt i hela Region Jämtland Härjedalen. Det är därför viktigt att Östersunds kommuns planeringsarbete innefattar åtgärder för att gynna arbetspendling in och från centralorten.

Fyra privatpersoner Torvalla by

- I den reviderade översiktsplanen Östersund 2040 står att läsa: *Storsjöbygden med sina bördiga jordar ger kommunen unika möjligheter till jordbruksproduktion. Många gånger sker också kombinationer av företagande mellan förädling av jordbruksprodukter och turism- och besöksnäring*". Låt oss ta vara på allt det goda vi har och tillsammans skapa de bästa förutsättningarna för att Östersund ska bli en attraktiv kommun att bo, leva, verka samt att besöka!
- I översiktsplanen framhåller kommunen vikten med att ha en lokal matproduktion; *Lokal matproduktion är en näring som växer i kommunen. Titeln Creative city of Gastronomy av Unesco är en kvalitetsmarkering vilken Östersund fick redan 2010. Idag konsumerar vi mer mat än vad vi producerar inom kommunen varför det är nödvändigt med en fortsatt utveckling inom området* Därmed anser vi med detta resonemang som kommunen för att kommunen snarare ska undanta åkermark från bebyggelse av nya bostads- och industriområden,
- Agenda 2030 - de svenska miljömålen och livsmedelsstrategierna - är framarbetade för att vi tillsammans, globalt och nationellt, ska kunna jobba mot samma mål. Ett väl avvägt nyttjande av jordbruksmarken bör ses som en viktig faktor för att de gemensamma målen ska kunna nås. I den reviderade översiktsplanen saknar vi dessutom beskrivning om kommunens syn på den nationella och regionala livsmedelsstrategin och hur den ska implementeras i kommunens egna verksamhet. Sverige har en mycket låg självförsörjningsgrad på livsmedel, ungefär hälften av det vi åter importerar. Om handeln med andra länder skärs ner eller upphör måste det finnas arealer att bruka inrikes. Ett livskraftigt jordbruk i Jämtlands län med lokala resurser till förädling av produktionen utgör en viktig buffert och tillgång under långvarig kris och krig. Jordbruksverksamhet tar lång tid att starta och det är ur beredskapssynpunkt av vikt att Sverige som helhet och vi

inom Östersunds kommun har en fungerande produktion i kontinuerlig drift. Det är således mycket viktigt för den nationella säkerheten att vi upprätthåller en livsmedelsproduktion och bevarar den jordbruksmark som finns kvar.

- I den nationella livsmedelsstrategin är det övergripande målet *en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet*. Jordbruket i Sverige sysselsätter en mängd människor, särskilt om man räknar hela kedjan från jord till bord. Viktiga arbeten som har nära koppling till de gröna näringarna är t ex mejeri, industri, maskinförsäljare, mekaniker/reparatörer samt distriktsveterinärerna bara för att nämna några yrken. Bara själva primärproduktionen sysselsatte 171 400 personer nationellt år 2016. Av samtliga sysselsatta i jordbruket år 2016 var 42 procent kvinnor. källa: SCB (2016), sysselsättning i jordbruket.

Kommentar:

Skrivningen om Mittuniversitetet har ändrats för att ytterligare betona universitetets betydelse för kommunens ekonomiska utveckling.

Kommunen råder inte över kollektivtrafik och Trafikverkets vägar. Dock har kommunen ställningstaganden om prioriterade kollektivtrafikstråk till tätorterna vilket syftar till bättre pendlingsmöjligheter mellan staden och de sex utpekade tätorterna. De finns nu också med i översiktsplanekartan i utvecklingsinriktningen. Dialog om utveckling av kollektivtrafiken förs med regionen. Översiktsplanen har också under "Övergripande utvecklingsinriktning" ställningstagande om hastighet på det regionala vägnätet som syftar till att gynna pendling mellan staden och andra orter. Ställningstagandet ger kommunen en tydlig viljeinriktning till stöd i den återkommande dialogen med Trafikverket.

Kommunens står fast vid ställningstagandet att tätortsutveckling och stadsutveckling kan ha företräde framför jordbrukets utveckling i befintlig struktur eller i fall där utveckling av staden eller tätorten utanför befintlig struktur är av väsentligt samhällsintresse och behovet inte kan tillgodoses på annan mark.

Den nationella och regionala livsmedelsstrategin gäller. En inarbetning av strategierna har inte rymts inom ramen för revideringen.

Utmaningar

Locka invånare till Östersund

Handelskammaren Mittsverige:

Under denna rubrik menar vi att näringslivets centrala roll för att locka invånare till staden bör belysas. Utan ett expanderande näringsliv torde en långsiktig positiv utveckling för Östersunds kommun bli svår att åstadkomma.

Jämtkraft AB:

Ambitionen med 75 000 invånare är för låg. Det behövs ett barriärbrytande mål som kräver stora koordinerade insatser för att i sig skapa förändring.

Moderaterna Östersund:

Sista meningen bör strykas. Även här behövs ett fokus på näringslivet.

Privatperson Gunhilds väg

Jag vill och hoppas att Östersunds beslutsfattare inte gör samma misstag som andra kommuner jag bött i, senast Åre kommun. Där man i sin iver att bli större, fler och mer attraktiv glömde bort varför Åre är en attraktiv kommun och by. Man exploaterade sönder byn och en del av attraktionskraften i sin iver att locka fler turister och företag.

Östersund är unik, förstör inte detta genom en strävan att växa och bli fler och fler hela tiden. Våga stå upp och säga att expansion inte är ett mål, utan att satsa på långsiktig och hållbar utveckling. Hit flyttar man för att bo nära natur i en lagom stor stad. Inte långt från natur i en lite för stor stad. Många är aktiva i Östersund och vill behålla närhet till skogen, stigarna, vattnet och stranden, förstör inte detta.

Privatpersoner från digitala formatet - Utvecklingsinriktning

Privatperson Kläppe

Satsa på kommunal service! Kommunen behöver inflyttning av yngre befolkning och ett försäljningsargument att erbjuda är landets bästa barnomsorg och skolor. Kommunens högst prioriterade uppgift borde vara att förenkla för medborgarna med syftet att så många som möjligt kan arbeta och vara med och bidra till en framgångsrik kommun.

Kommunen borde kroka arm med myndigheter och aktivt arbeta för att även kunna erbjuda den bästa vården till medborgarna och lägsta kriminaliteten i riket. Där har vi argument som verkligen säljer en kommun och kommer garanterat att öka inflyttningen.

Privatpersoner via digitala formatet - Utmaningar

Privatperson Frösö-Berge

Det står att Östersund vill växa. Jag ifrågasätter att det ska vara ett självändamål att kommunen ska växa. Av följande anledningar:

- en ökande befolkning innebär ökad belastning på kommunens mark/natur och på dess miljöpåverkan.

- om den tillflyttade befolkningen kommer från kommuner med vikande befolkningsunderlag så drabbar Östersunds kommuns befolkningsökning dem.

Jag tycker att kommunen bör se till att mindre orter i kommunen växer istället för att tätorten gör det.

Kommentar:

Ett stycke om näringslivets betydelse för att locka invånare har lagts till.

Tryggt samhälle och väl fungerande samhällsservice, så som vård och omsorg är viktigt för kommunens utveckling både för medborgare och också för att locka till sig nya invånare. Det är dock en fråga som i huvudsak ligger utanför översiktsplanen som har fokus på mark och vattenanvändning. En mening har dock lagts till om vikten av att värna välfungerande kommunal service och bra kommunikationsmöjligheter för att kunna locka invånare.

Då kommunens översiktsplan ska bidra till planberedskap har kommunen bedömt att det är rimligt att ha ett befolkningsmål som ger rum för den förväntade befolkningstillväxten enligt SCB plus marginal för ytterligare tillväxt. Översiktsplanen uppfyller därmed plan och bygglagens krav på att översiktsplanen ska tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Översiktsplanen ska också främja god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens. Både främjandet av ekonomisk tillväxt och bostadsbygganden och utveckling av bostadsbeståndet, ska ske med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden. Både bostadsförsörjning och ekonomisk tillväxt förutsätter att det finns mark som kan möta dessa behov.

Tillväx av större orter gynnar ofta också mindre kringliggande orter, översiktsplanen mål om att växa gäller för hela kommunen.

Aktiva medborgare i en aktiv stad

Moderaterna Östersund:

Stycket bör strykas helt.

Kommentar

Stycket har tigit bort ur översiktsplanen.

Hantera ökat res- och transportbehov

Jämtkraft AB:

Kan man inte ha en tydligare målsättning med mobilitet inom regionen, likaväl som man har "till och från världen"?

Moderaterna Östersund:

Det måste tillföras någonting om flygets betydelse och att vi behöver ha fler avgångar och ankomster både med inrikes- och utrikesflyg. Man bör även stå på tå i utvecklingen av ny flygteknik.

Swedavia

Saknar en formulering om flygets roll och funktion.

Privatperson Trusta

Hantera ökat res- och transportbehov: en stor utmaning för kommunen är flygets klimatomställning till att i framtiden sikta på elflyg - detta kommer kräva stora infrastrukturella insatser för att helt enkelt skapa mer el i länet, och kunna distribuera den.

Kommentar:

Tydligare ställningstaganden om målsättning mobilitet i regionen är ett arbete som inte rymms inom ramen för revideringen, det är ett arbete som bör ske i samarbete mellan regionen och kommunerna. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Översiktsplanen har flera ställningstaganden om flyg och flygförbindelser under allmänna intressen, se avsnittkommunikationer, rubrik fjärrtransporter, och turism.

Minska miljöbelastningen och hantera klimatförändringen

Sámiid Riikkasearvi, Svenska Samernas Riksförbund, SSR:

I kapitlet Minska miljöbelastningen och hantera klimatförändringar bör översiktsplanen kompletteras med det samiska perspektivet samt effekterna av ett förändrat klimat för renskötelsen.

Hur renskötelsen kommer att påverkas av förändringar i klimat och väderförhållanden kommer till stor del att vara beroende av andra faktorer som exempelvis konkurrerande markanvändning (exempelvis skogsbruk, vindkraft, gruvnäring). Hur dessa faktorer samverkar med klimatförändringarna och vilka effekterna blir varierar beroende på lokala förutsättningar. Med färre exploateringar ges renskötelsen ett större utrymme att hantera förändringarna. Vintern, då renskötelse bedrivs inom kommunen, är en kritisk period för renskötelsen eftersom vinterbetet i skogslandet oftast är begränsat och snöförhållanden kan få en avgörande betydelse för betets tillgänglighet och för förutsättningarna att bedriva renskötelse.

Vidare bidrar renens betande till den biologiska mångfalden i naturen och till att minska förbuskningen på fjället. Tack vare naturbetet är renköttet klimatvänligt och ekologiskt. Renen är även en tydlig indikator på klimatförändringarna, eftersom förändringar i klimat medför att renen rör sig annorlunda i markerna

Kommentar

Kommunen har kompletterat översiktsplanen med det samiska perspektivet generellt samt hur renskötseln kan komma att påverkas av ett förändrat klimat.

Miljökonsekvensbeskrivningen har också kompletterats med detta.

Stärka vår roll i olika regioner

Handelskammaren Mittsverige:

Handelskammaren välkomnar det faktum att Östersund, som största kommun i länet, och central aktör avseende regional utveckling inom och utom länets gränser, lyfter fram den utmaning som ligger i att "fortsätta komplettera och stödja varandra vad gäller näringsliv, arbets- och bostadsmarknad, utbildning, kultur, turism och infrastruktur".

Den demografiska utmaningen

Handelskammaren Mittsverige:

Under denna rubrik beskrivs prognosticerade utmaningar avseende en ökande försörjningsbörda per förvärvsarbetsande invånare. Handelskammaren menar att denna bild ytterligare understryker vikten av en stark tillväxt avseende arbetstillfällen inom det privata näringslivet.

Översiktsplanens svaga fokus på expansion av befintliga, och etablering av nya, företag i kommunen blir mycket tydlig mot denna bakgrund.

Kommentar:

Översiktsplanen har genomgående beskrivningar och ställningstaganden om näringslivet, från den första inledande skrivningen till ställningstaganden till allmänna intressen. Översiktsplanekartan har också mark för verksamheter utpekade i översiktsplanekartan samt att verksamheter som är förenliga med bostäder inkluderas i mångfunktionell bebyggelse. Ytterligare ställningstaganden om näringslivet har också lagts till bland annat under utmaningar locka nya invånare.

Övriga synpunkter utmaningar

Privatperson Ope

Skyddet av jordbruksmark!

Utvecklingsinriktning

Övergripande utvecklingsinriktning

En klimatpositiv och klimatanpassad kommun

Moderaterna Östersund:

En klimatpositiv och klimatanpassad kommun

Det tas i lite väl mycket i problembeskrivningen när det gäller t.ex. klimatanpassningen, det blir ett värsta scenario med viss alarmism.

Privatperson

Klimatpositiva

Östersund har som mål att vara klimatpositiva 2040. Frågan är om det går att nå målen klimatpositiv tidigare än 2040? På nationell nivå signalerar Klimatpolitiska rådet möjligheten och behovet att tidigarelägga det nationella nettonollmålet från 2045 till 2040 eller till och med 2035. Östersunds kommun kanske skulle kunna ha en ambitiösare målsättning än 2040?

Kommentar:

Kommunen utgår från SMHI:s data i uppgifter om prognostiserade förändringar för Jämtland och vilka konsekvenser det kan tänkas ge.

Kommunen anser i dagsläget att det är bättre att först hitta vägar att nå målet klimatpositiv till 2040. Därefter kan kommunen se om det är möjligt att tidigarelägga målet.

Näringsliv som växer hållbart

Handelskammaren Mittsverige:

Under rubriken "Ett näringsliv som växer hållbart" återfinns följande formulering:

"Utgångspunkten är att skapa ett samhällsklimat där företag och medborgarnas initiativ har förutsättningar att växa och utvecklas, men där vi också kan säga nej till initiativ och satsningar som inte anses hållbara för vår kommun".

Handelskammaren anser att formuleringen är olyckligt och vill här ha ett förtydligande – ska villkoren för näringslivet inom Östersunds kommun följa svensk lag inom tillämpliga områden – eller avser kommunen att utgå från andra grunder i sina bedömningar av vad som kan "anses hållbart för kommunen"?

Förutsägbarhet och klarhet på detta område är av största vikt för såväl de företag som redan finns i kommunen, som för de företag som överväger att etablera sig.

Moderaterna Östersund:

Näringsliv som växer hållbart

Kommunen ska inte blanda sig i den fria marknaden och bedöma vilka företag som ska finnas här och inte utan förlita sig på lagstiftningen.

Kommentar:

Kommunen står fast vid ställningstagandet att kommunen i enskilda fall kan tacka nej till verksamheter eller andra initiativ som inte bidrar till en hållbar utveckling i kommunen. Det kan exempelvis handla om verksamheter som äventyrar Storsjöns vattenkvalité. Exempelvis har kommunen ställningstagande om att "Kommunen motsätter sig all prospektering, probvrytning och brytning av uran i kommunen." Ställningstagandet är i linje med kommunens näringslivsstrategi för hållbar tillväxt.

Utveckla infrastrukturen

Moderaterna Östersund:

Utveckla infrastrukturen

Man bör förlita sig på och följa den tekniska utvecklingen innan man fastslår i förväg vad som ska vara gällande, för att inte bygga in sig i återvändsgränder.

Jämtkraft AB:

Vad betyder formuleringarna som "För att se till hela resan i ett sammankopplat transportsystem för både människor och gods krävs även god kvalitet och hastighet på regionens vägnät, vi behöver därför nå mål hastigheten 100 km/h på de större vägarna i regionen" etc? Och borde vi inte ha en mycket mer ambitiös inriktning kring allt ifrån laddinfrastruktur till uppmaning om nya mobilitetsmodeller - komma ifrån "alla har sin bil och kör till stan"?

Det står "utbyggt IT-nätverk" - borde inte också det uttryckas i en mycket tydligare målbild precis som trafikperspektivet? Det kommer ju bli ännu viktigare än vägarna i morgon.

Kommentar:

Kommunen har en bredd av ställningstaganden som både syftar till att möjliggöra ny teknik, laddning av elfordon och biogas och att skapa ett effektivt transportsystem. De nationella och regionala transportsystemen är en viktig del för kommunens utveckling. Kommunen vill underlätta för gång och cykel på kortare resor och ge förutsättningar för kollektivtrafik.

Kommunen har förtydligat ställningstagandet om vad som menas med hela resan i sammanhanget.

Frågan om konkretare målbild för den digitala infrastrukturen så kallad it-nätverk är relevant, den har delvis behandlats separat kommunens bredbransstrategi. Frågan ligger inte inom ramen för revideringen av översiktsplanen. Kommunen får ta ställning till behov av ytterligare ställningstaganden i kommande planeringsstrategi nästa mandatperiod.

Skapa en attraktiv kommun genom valmöjlighet

Moderaterna Östersund:

Skapa en attraktiv kommun genom valmöjligheter

Vart är Frösön? Ingår Frösön i Östersund och kan detta förtydligas i text och beskrivning av planer?

Kommentar:

Delar av Frösön inkluderas i staden och delar i landsbygden.

Staden - En attraktivare och hållbarare stad

Skapa en funktionstät struktur

Privatperson Aspnäsgatan

Jag har två tips.

Mitt andra tips gäller hur cykelinfrastruktur byggs i Nederländerna. Ett intressant koncept kring hur olika trafikslag samsas med både framkomlighet och säkerhet i åtanke. Dessutom går det att bygga ut allt eftersom i takt med att olika gator görs om.

<https://www.youtube.com/watch?v=c1l75QgRR48>

Privatperson Sandviken

Staden bör växa efter ett kollektivtrafikstråk från Krokombro till Brunflo. Om förtätning och nya områden placeras inom 300 meter från stråket kan turtätheten öka och fler kan åka kollektivt och möjligheten finns till pendelparkeringar med utbyggd elbilsaddning kring stråket så att biltrafiken minimeras och de som bor längre från stråket kan åka elbil fram till kollektivtrafik stråket.

Blanda staden

Privatperson Aspnäsgatan

Jag har två tips.

Det ena är boken Strong Towns som bygger starka case både för en blandad stad och förtätning. Den föreslår också ett konkret och vettigt sätt att räkna på markanvändningen ekonomiskt (för staden).

Jag vet inte om den här ambitionen var klubbad när Brittsbo klubbades, men det framstår för mig som ett exempel på ett minimalt blandat område. I boken ges Paris som exempel, i

princip en mängd fristående små byar som vuxit ihop och blivit stadsdelar. Det gör att varje stadsdel är komplett i form av bostäder, kontors, butiker osv. samt att staden som helhet blir motståndskraftig mot diverse händelser.

<https://www.adlibris.com/se/bok/strong-towns-9781119564812>

Erbjud en mångfald av boendetyper

Satsa på livskraftiga stadsdelscentrum

Privatperson Sandviken

Den förhoppningsfulla tanken att 2000 bostäder ger ett underlag för lokal service med tex dagligvaruhandel motsägs av den allt snabbare trenden att handla mer på nätet. Det som kan fungera på sikt är mindre utlämningsställen för beställda varor där logistikföretagen kan lämna beställda varor och inte behöva åka runt hem till alla bostäder eller att de boende behöver åka långa sträckor till en central logistikhubb.

Förtäta staden på ett bra sätt

Moderaterna Östersund:

Förtäta på ett bra sätt

Man bör inte binda upp sig till någonting man får göra avkall på senare.

Privatperson Frösö-Berge

Jag reagerar på att det står att en del grönytor har låga kvaliteter, utan att det står närmre vad som menas. Jag ser risken med att grönytor ses som av låg kvalitet för en grupp och det blir den gruppens perspektiv som gäller vid en exploatering av de ytorna. Grönytor av vildare och mindre ordnad karaktär har ofta minst lika stort värde för närboende som parkliknande grönytor med anlagda stigar och liknande.

Satsa hellre på att utveckla de mindre orterna i kommunen och att de får bra kollektivtrafik och service än att förtäta Östersund.

Privatperson

Förtäta staden på ett bra sätt

Det är positivt att det står att "vid omvandling inne i centrala staden ska det eftersträvas att tillskapa nya parker och gröna kvaliteter." I dagsläget lever Östersund väldigt mycket på utsikt över Storsjön och mot fjällen. Men Östersunds stad skulle må bra av mer grönområden, mer träd längs med gatorna och bättre vårdade parker. I dagsläget finns två fina men mycket små stadsparkar i form av Kyrkparken och Badhusparken. Det borde vara möjligt och önskvärt att göra andra grönytor trevligare samtidigt som de bidrar som kolsänka med växande träd och som resurs för den biologiska mångfalden. T ex längs Storsjöstrand nedanför Jämtli och på Frösösidan. Och inte minst området runt Jämtkraft arena, som idag

består av ett antal stora grusytor. Som besökare i Arctura för att njuta av utsikten är en av de första sakerna som slår en de stora grusytorerna mellan ICA Maxi och Östersund Arena. Det borde verkligen gå att kombinera ett funktionellt idrottsområde med lite trevligare omgivning, både för utövare och besökare i området. Varför inte planera ett stort antal fina lövträd (asp, rönn, lönn) på parkeringsplatserna och även på ÖSK-området för skapa en ökad trivsel och minska blåsten något?

Med tanke på kommunens befolkning förväntas växa med 17 procent de kommande 20 åren så skulle kommunen kunna ta höjd för att utveckla sina rekreationsområden mer. Det är redan ett högt tryck på Andersön och Bynäset t ex. Skulle Östersunds kommun kunna satsa på området kring Svartsjöarna, antingen försöka köpa in mark där eller teckna avtal med markägare och göra området mer tillgängligt sommartid t ex med spång som man kan vandra på i myrområdet. Eller köpa in annan skog med potential att utgöra rekreationsområde?

Kommentarer:

Skrivningen om låga kvalitéer har ändrats.

Frågan om att utvidga kommunens markinnehav för att stärka rekreationsmöjligheterna är en större fråga som kräver med diskussion och därför inte ligger inom ramen för revideringen. Frågan lämnas som öppen fråga att ta ställning till i kommande planeringsstrategi.

Utveckla stadens attraktivitet

Privatperson Drommenvägen

De byggnader som har uppförts i Östersund de senaste 10-15 åren är av en oerhört låg arkitektonisk kvalitet. Odenvallens BoKlok-hus, Remonthagens vita punkthus, lägenhetshusen längs med Bangårdsgatan samt stora delar av Stadsdel Norr är slående exempel på detta. De möter marken på ett främmande sätt, de innehåller synliga fasadskarvar. På Odenvallen och i Remonthagen samt delar av Stadsdel Norr förhåller husen och markbehandlingen sig okänsligt till sin naturomgivning i både färg och material. På Storsjö Strand och i planerna för Gustav III:s torg har man helt tappat greppet om lämpliga volymer för bebyggelsen. Miljöambitionen måste också höjas, det räcker inte längre med att rekommendera trä framför betong - vill vi på riktigt vara föregångare i arbetet för ett miljövänligt byggande måste vi gå längre än så.

Östersunds kommun måste avsevärt höja sin arkitektoniska ambitionsnivå. Först och främst måste man genom övergripande samhälls- och stadsplanering identifiera vilka öppna ytor som faktiskt är offentliga rum, istället för att se all obebyggd mark som tomter redo att exploateras. Exempel på när man inte har gjort det är Odenvallen och Gustav III:s torg inne i Östersund.

Östersunds kommun måste också jobba på att förbättra planprocessen. Som det är nu gör kommunen enbart vad lagen kräver och inte mer. Jämför med det utvecklingsprojekt som sker i Duved just nu. Där jobbar man nära och öppet tillsammans med medborgare och lokala näringsidkare. Resultaten är extremt ambitiösa gällande social, ekonomisk och miljömässig

hållbarhet. Arkitekturen ses i det projektet som ett verktyg för att bygga just ett sådant samhälle, och man har involverat både lokala arkitektförmågor och de bästa i världen.

Alltså: Östersund behöver ett mer ambitiöst, visionärt, öppet och demokratiskt planarbete.

Två privatpersoner Odensala

Utveckla stadens attraktivitet – behåll närhet till fjäll och sjö!

Östersunds unikum är utsikten över Storsjön med fjällen i bakgrunden. Bygg inte bort detta genom att avskärma stränderna med höghus. Utveckla istället staden med syfte att behålla detta unika och låt de strandnära områdena få brukas av allmänheten.

Utgå från stadens karaktärsdrag

Bygg energisnålt och hållbart

Moderaterna Östersund:

Bygg energisnålt och hållbart

Hela stycket blir för specificerat och detaljerat.

Vänsterpartiet:

Bygg energisnålt och hållbart

I texten står det att "Energianvändningen står för den dominerande delen av en byggnads miljöbelastning under dess livslängd."

Vad som främst belastar miljön när det byggs nya byggnader är givetvis olika beroende på uppvärmning och vilket material som huset har byggts av. Olika studier leder till olika resultat: vissa säger att produktionen av byggmaterialet står för 85 % av utsläppen, medan andra säger mellan 40–65 % av utsläppen. Med tanke på de olika resultaten är det inte helt fastslaget att det är energianvändningen som är den dominerande miljöbelastningen.

Det gör sammantaget att det är oerhört viktigt att vi bygger vår stad hållbar, precis som skrivs på flera ställen. Vi kan dock se att det är svårt att få det genomslaget i den dagliga verksamheten där vi fortfarande inte ställer några hållbarhetskrav på de flesta byggen eller försäljning av mark i kommunen.

Kommentar:

Omarbetning av hela stycket är inte prioriterat inom ramen för revideringen. Översiktsplanen har genomgående en varierad detaljeringsnivå.

Formuleringen om energianvändningen har ändrats med uppdaterade fakta och siffror från Boverket.

Övriga synpunkter och idéer staden

Stadsmiljögruppen

Stadskärnan har knappt redovisats. Det saknas illustrationer och beskrivningar som åskådliggör karaktärsdrag och **hur** målen för miljön i den centrala staden kan uppnås. Det behövs därför ett samlat kapitel i *Östersund 2040* för stadens centrum och ett särskilt uppdrag att upprätta en "fördjupad" plan som stöd för detaljplaneringen och utvecklingen av olika projekt.

Östersund 2040 bör beskriva **hur** man ska bygga vidare på och stärka stadens karaktärsdrag, attraktivitet och miljökvantiteter. Översiktsplanen har flera sådana ställningstaganden. Till exempel att "...all förtätning... ska anpassas till platsens karaktär och ta hänsyn till kulturhistoriska och arkitektoniska värden".

Uppenbarligen behöver översiktsplanens långsiktiga mål beskrivas tydligare eftersom exploateringsintressen i flera fall bedöms ha stöd i översiktsplanen men samtidigt ges företräde framför översiktsplanens mål angående miljöhänsyn. Skador på kulturvärden tillåts intill gränsen för olaglighet. Kanske även över gränsen. Vi anser att översiktsplanen med konkreta exempel ska visa hur påverkan på stadsmiljön av olika projekt kan bedömas samlat och långsiktigt och hur kommunen kan agera för att värna och förbättra stadsmiljön.

Kommentar:

En fördjupning av översiktsplanen för stadskärnan ligger inte inom ramen för revideringen. Frågan lämnas för diskussion i kommunens planeringsstrategi kommande mandatperiod.

Tätorten - Livskraftiga tätorter

Utveckla tätorten med kollektivtrafik som ryggrad

Handelskammaren Mittsverige:

Under rubriken "Utveckla tätorten med kollektivtrafik som ryggrad" anges att "Med hänsyn till miljön i allmänhet och klimatfrågan i synnerhet krävs en prioritering när det gäller framtida utbyggnad av tätorter. Man bör prioritera de orter som har bäst förutsättningar när det gäller tillgång till kollektivtrafik, och som har ett näringsliv och företagande som kan utvecklas".

Handelskammaren menar att fortsatt prioritering av de orter som av samhället redan försetts med bra kollektivtrafik, inte självklart alltid är rätt väg att gå, och att vilka tätorter som har ett utvecklingsbart näringsliv och företagande är svårt att bedöma på förhand.

Risken är här stor att de orter som redan har medvind får hjälp på traven, medan de som är i störst behov av bättre förutsättningar för folk och företag lämnas därhän.

Jämtkraft AB:

Mobilitet är en viktig parameter som inte bara får handla om att ta sig själv till och från hemmet. Som det är beskrivet idag blir det mycket en fråga om att stärka det som finns idag, men hur aktiva ska vi vara i att söka nya förhållningssätt? Det är länge till 2040 i det avseendet.

Öka antalet arbetstillfällen i tätorten - här är digital infrastruktur och mobilitet oerhört viktigt. Ännu ett tillfälle när "IT-nätverk" behöver samma tyngd som trafik.

Moderaterna Östersund:

Utveckla tätorten med kollektivtrafiken som ryggrad

Utveckla transportinfrastrukturen utefter behov och efterfrågan. Något för ensidig inriktning på el-laddnings infrastruktur utan att ta i beaktande att det är långt ifrån alla som har möjlighet inom överskådlig framtid att förvärva ett elfordon.

Kommentar

Kommunen står fast vid att det är viktigt att prioritera vilka tätorter som kommunen ska satsa på genom kommunal service och annat. Genom att prioritera kommunala satsningar till de sex utpekade tätorterna finns större möjlighet att kommunens pengar kan göra skillnad för utvecklingen genom att ge ett långsiktigt underlag för kommunal service. Serviceutbud i de utpekade tätorterna bedöms också vara positivt för utvecklingen av omkringliggande orter.

Kommunen arbetar med fördjupade utredningar om mobilitet i andra projekt där översiktsplanens ställningstaganden används som grund. I nuläget har kommunen pågående arbete som fokuserar på mobilitet i staden.

Angående IT-nätverk se kommentar utveckla infrastrukturen.

Formuleringen om el-infrastruktur har ändrats till och breddats till att omfatta fler alternativ.

Landsbygden – Levande landsbygd

Främja en varierad och livskraftig landsbygd

Vänsterpartiet:

I texten beskrivs jordbruket genom "Storskaligt jordbruk inriktat på växtodling dominerar Storsjöbygden, men jordbruk med inslag av djurhållning finns också". Vad som är storskaligt eller småskaligt beror givetvis på vad man jämför med, men i det internationella perspektivet får nog det mesta jordbruket i Jämtland kallas småskaligt. Det kan dock ligga ett värde i att varken kalla det små- eller storskaligt.

Enligt Länsstyrelsen är jordbruksproduktionen i Jämtland helt dominerad av mjölk- och köttproduktion och på 90% av åkerarealen odlas vall och grönfoder. Resterade areal används för att odla spannmål, främst korn, som används till djurfoder. Endast en mindre del används för odling av potatis och grönsaker osv. Detta gör att "storskalig växtodling" inte är en beskrivning av jordbruket som känns igen.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

I översiktsplanen står det "ett storskaligt jordbruk med inriktning på växtodling" vilket vi inte anser stämmer. Dels är jordbruket inte storskaligt i ett större perspektiv, i och med att vi i länet har just markbundna begränsningar som hindrar jordbruken från att bli alltför storskaliga, dels är växtodlingen i länet väldigt begränsad och det är snarare animalieproduktion som bör lyftas fram. Även om vallodling inkluderas i begreppet växtodling så är den gemene uppfattningen att det främst innefattar spannmålsodling vilket knappt utgör 4 % av länets totala jordbruksareal.

Fyra privatpersoner Torvalla by

Främja en varierad och livskraftig landsbygd

I översiktsplanen står det: *ett storskaligt jordbruk med inriktning på växtodling* vilket inte alls stämmer med verkligheten. Jordbruket kring Storsjöbygden (kambrosilurområde) samt i Jämtlands län som helhet är inte storskaligt i ett större perspektiv. Det är främst animalieproduktion som bör lyftas fram. Även om vallodling inkluderas i begreppet växtodling, så är uppfattningen hos gemene man att det främst innefattar spannmålsodling vilket knappt utgör 4% av länets totala jordbruksareal.

Kommentar:

En justering av texten om storskaligt jordbruk är gjord samt ändring av informationen om jordbrukets verksamhet.

Värna jordbruket och ge förutsättningar för en rationell drift

Lantbrukarnas riksförbund, LRF, Brunflo-Marieby Lokalavdelning:

Värna jordbruket och ge förutsättningar för en rationell drift

Att hänsyn tas så att randzoner åstadkoms så att jordbruksmarken fredas från spontan användande, där man tror att allemansrätten gäller. Ölburkar, stålvajrar mm. kan vålla stora skador på betande djur. Särskilt om de passerar slåttermaskiner innan de hamnar på djurets foderbord. Vi ser att kunskapen kring allemansrätten blir sämre och att förståelsen för förbudet att beträda odlingsmark saknas, då olaglig skoterkörning/fyrhjulingskörning och i vissa fall bil/epakörning sker i stor omfattning.

Att det saknas en risk och konsekvensanalys kopplat till de näringar som bedrivs i de tänkta områdena. Dessa risker skall inhämtas och redovisas och konsekvenserna för en expansion för Östersunds stad måste redovisas. Mycket energi går åt att inventera/skydda odlingsröset (som fylls på år efter år i ett aktivt lantbruk), men den verksamhet som bygger

dem tar man inte ens med. Detta är påpekat ett antal gånger för kommunen, men ingen bättring.

Fyra privatpersoner Torvalla by

Värna jordbruket och ge förutsättningar för en rationell drift

Det behövs randzoner i nära anslutning till betesmark och åkermarken. Med ett bostadsområde alldeles intill åkermark eller beten försvåras driften markant då det rörliga friluftslivet ser möjligheten att nyttja marken för rekreation, hundrastning med mera. Med detta följer störningar för djurgruppen och nedskräpning som ett brev på posten. Att tänka på inför framtiden är att kommunen själv avsätter mark för "rekreation" när kommunen planerar in nya bostadsområden. Som det har varit tidigare är att den privata intelligande marken inklusive åkermarken får fungera som rekreationsområden. Som ett exempel: i den reviderade översiktsplanen för Östersund 2040 så omnämns t ex jordbruksmarken på Frösön som "strövområden".

Kommentar:

Kommunen har ställningstagande om att det ska finnas skyddszoner mot jordbruksmarken.

Översiktsplanen har ställningstaganden om skyddsavstånd till jordbruk och att det ska sparas randzoner till jordbruksmark. Fråga om konflikter mellan innevånarens beteenden och jordbruksverksamhet är en fråga som ligger utanför översiktsplanen påverkan. Kommunen ser gärna nya möjligheter som kan underlätta både för jordbruksverksamhet och en växande stad. Någon form av dialog med nya invånare kan kanske vara en väg att minska problematiken.

För kommentar strövområde, se kommentar markanvändning underrubrik jordbruk.

Bevara och utveckla landskapets natur-, kultur- och rekreationsvärden

Privatperson Frösö-Berge

Jag ifrågasätta att det står att det i kommunen finns "orörd tyst storskog". Det är begreppet orörd storskog som jag ifrågasätter, då jag upplever det som att just det saknas i kommunen. De få skogsområden som inte är produktionsskog är mycket små. I övrigt består skogen av olika grader av produktionsskog, allt från hyggen till avverkningsklara planteringar.

Kommentar:

Begreppet orörd tyst storskog har tagits bort så det stämmer att det inte är en korrekt beskrivning.

Övriga synpunkter och idéer landsbygd

Moderaterna Östersund:

Det blir en skönmålände och romantiserande bild över vad landsbygden har varit och vad den är men lite fokus på vad den kommer att vara år 2040 och efter det. Även för mycket upprepande värderande och icke politiskt neutrala begrepp och ord som genomgår och

tydligt präglar hela ÖP 2040 som rör klimatet sett utifrån värsta tänkbara scenarion. Det blir en politisk bedömning och inte en fackmässig sådan. Sett utifrån ett bästa och värsta scenario, vilket ska vara beskrivet och utgångspunkt i texten. Som den nu är skriven riskerar texten att påverka läsaren mer än vad en objektiv beskrivning eller skrivning skulle göra.

Sámiid Riikkasearvi, Svenska Samernas Riksförbund, SSR:

Under avsnittet landsbygd En levande landsbygd redogör kommunen bland annat för hur kommunen ska främja en varierad och livskraftig landsbygd. Detta avsnitt bör kompletteras med de samiska näringarnas betydelse och behov för landsbygdsutvecklingen i kommunen.

SSR anser att det är viktigt att översiktsplanen även synliggör samiskt näringsliv och renskötselns behov och utvecklingsmöjligheter i kommunen. Samisk näringsverksamhet är väldigt bred. De traditionella samiska näringarna är renskötsel, slöjd, jakt och fiske. SSR menar att renskötseln dock inte alltid ges samma utvecklingsmöjligheter som andra näringar, vilket naturligtvis inte är tillfredställande vare sig för renskötarna eller kommunen. Det är därför viktigt att renskötarnas kunskaper och visioner synliggörs. Även andra näringsverksamheter som ren- och älglakterier, förädling av kött och andra produkter, samisk mat i butik och restaurang, gårdsbruk, turism, samisk jojk och musik kan utgöra viktiga verksamheter.

SSR anser att den direkta samiska näringslivsverksamheten är av stor betydelse både för ekonomisk utveckling och arbetstillfällen i glesbygden.

Kommentar:

Text om renskötseln har lagts till i beskrivningen främja en varierad och livskraftig landsbygd.

Markanvändning

Staden kring vattnet

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

I översiktsplanen uttrycks det som att Östersund ska vara "staden kring vattnet". Där menar kommungruppen att staden måste kunna växa även på andra sidan E14 och det behöver satsas på övriga tätorter.

Kommentar:

Översiktsplanen möjliggör bebyggelse både i staden tätorterna och landsbygden. I översiktsplanen finns sex tätorter utpekade, prioriterade för ny bebyggelse. Brunflo och Lit har en särställning bland dessa orter med stor utvecklingspotential då de också är serviceorter för den omgivande landsbygden.

Kommunen ser inte att det är lämpligt med en mer omfattande etablering av bostadsbebyggelse på andra sidan E 14 av flera skäl. E14 skulle bli en stark barriär inom staden som motverkar en sammanhållen struktur, risk finns också att konflikt uppstår mellan E14 som riksväg och stadens utveckling. Ytterligare skäl är att stora delar av markområdena ovanför E14 är direkt olämpliga för bostadsbebyggelse. Området mellan E14 och riksväg 87 är PFAS-förorenade och utgör därför inte en hälsosam boendemiljö, delar av områdena är också begränsade av försvarets intressen eller pågående markanvändning industri.

Staden kring vattnet har tagits bort som vision då området kring Sandviken är ändrat från område för ny stadsbebyggelse till ett utredningsområde utan bestämd inriktning för framtiden.

Beredskap för 11 000 nya invånare till 2040

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

Gällande målet om 75 000 invånare så är det viktigt att Östersund inte växer på regionens bekostnad utan att Östersund tar sitt ansvar och bidrar till hela länets utveckling.

Samling näringsliv:

Slutligen vill vi betona vikten av att kommunen omgående tar höjd för de olika typer av behov som kan väntas uppstå med den önskade tillväxten. Att säkra markområden för expansion av bostäder och företagsetableringar mot ett långsiktigt mål med 100 000 invånare som vision med en första etapp om 75 000 är nödvändigt för att påskynda processerna för framtida tillväxt.

Socialdemokraterna:

Befolkningstal

ÖP 2040 tar utgångspunkt i att befolkningen i Östersund ska öka till 75 000 2040. Med detta följer en rad avvägningar vad gäller bostäder, markanvändning, bebyggelse, samhällsservice och annat. Det är i högsta grad relevanta ställningstaganden med en befolkningsökning på 11 000 personer åren fram till 2040.

Vi tycker dock att vi kan ha ett mer optimistiskt perspektiv angående befolkningens tillväxt i Östersunds kommun. I likhet med det samlade näringslivets vision och mål ser vi att vi i ÖP 2040 gärna kan närma oss 100 000 vid samma tidpunkt. Vi menar att detta gärna skulle kunna vara en målsättning att arbeta efter som ger en positiv effekt hos alla berörda parter.

Sammantaget tror vi att ett befolkningsmål på minst 75 000 upp till 100 000 är relevant för Östersund under de kommande 20 åren. Vi tror också att besöksnäringen kommer att öka i samma takt och att behoven av genomtänkt markanvändning är viktigt i dessa perspektiv.

Kommentarer:

Viktigt att Östersund inte växer på regionens bekostnad

Östersunds kommuns tillväxt kommer framför allt från inflyttning från andra län än Jämtlands, under senare år, det är en trend som väntas fortsätta. Flera av kommunerna i regionen växte under 2020 både Berg, Krokom, Åre och Östersund. Nya möjligheter med att jobba på distans väntas ytterligare bidra till inflyttning till kommunen samtidigt som möjligheten att bo kvar i kringliggande kommuner också ökar. Stadens läge i kombination med ett ökat intresse för friluftsliv under senare år har också bidragit till den ökade inflyttningen.

Säkra markområden mot långsiktigt mål om 100 000 invånare

Översiktsplanen är i linje med SEB:s befolkningsprognoser och tar höjd för ytterligare befolkningstillväxt för att se till att det finns planberedskap med marginal för en växande befolkning. Enligt statistisk från SCB som presenterades juni 2021 är deras prognos att Östersund endast kommer växa med cirka 2 540 fler än idag, det vill säga att invånarantalet enligt SCB förväntas bli cirka 66 500 personer år 2040.

Planberedskap för 100 000 invånare har inte bedömts vara aktuellt. Det skulle innebära att kommunen måste bedöma och ta ställning till helt andra konsekvenser vilket kräver en mer genomgripande ändring och fördjupade analyser än vad revideringen omfattar.

Översiktsplanen bygger samtidigt på principen att bygga från centrum och utåt vilket är ett sätt att hushålla med marken som ska förhindra risken för att mark tas i anspråk på ett sätt som förhindrar ytterligare utbyggnadsmöjligheter i framtiden. Kommunens översiktsplan ses över varje mandatperiod, skulle prognosen och inriktning om mål för kommunens befolkningstillväxt förändras finns möjligheten att öka beredskapen i översiktsplanen genom en ny eller reviderad översiktsplan.

Förtätning i staden

Vänsterpartiet:

Förtätning i staden föreslås fortsatt vara ett övergripande sätt att bygga så att fler personer har nära tillgång till både livsmedelsbutiker, skola och arbetsplatser. Vänsterpartiet delar bilden att förtätning är nödvändig, men en avvägning behöver alltid ske, så att inte viktiga gröna områden tas bort.

Stadsmiljögruppen

Trafikfrågorna och förtätningstråken har inte utretts så att ett tillräckligt underlag finns för de mål eller ställningstaganden som bör utvecklas i *Östersund 2040*. De övergripande målen för den aktuella omläggningen av kollektivtrafiken och effekterna för staden och länet har till exempel inte beskrivits. Översiktsplanens mål om 75 000 invånare år 2040 och den allmänna standardökningen innebär en kraftig ökning av biltrafiken. Det redovisas inte hur denna trafikökning skall mötas.

Strategin för förtätningstråk som stödjer kollektivtrafiken, ger säkra gång- och cykelvägar och bygger Östersund "inåt" behöver förtydligas. En "bra" förtätning, som översiktsplanen rekommenderar, bygger i huvudsak på förtätningar i riktning mot centrum och inte inne i den skyddsvärda stadskärnan.

En aktuell trafikplan för centrum behöver tas fram.

Två privatpersoner Odensala

Utveckla Östersunds kommun som helhet utöver att förtäta staden

Vi önskar att målet att växa innefattar kommunen som helhet och inte bara går ut på att Östersund som stad ska växa och att detta ska ske genom förtätning. Målet bör vara att vara en attraktiv stad för oss som bor här och att bibehålla de värden som finns och utveckla dem. Om kommunen vill ha ambitionen att växa, så rikta även fokus mot att utveckla de mindre orterna i kommunen och skapa en god kollektivtrafik till en förmånlig kostnad.

Kommentarer:

Förtätning och trafikfrågor

Trafikutredningar har inte bedömts ligga inom ramen för revideringen av översiktsplanen. Kommunen gör idag trafikutredningar på en mer övergripande nivå i samband med större planeringsprojekt. Ett arbete med en mobilitetsutredning som ska fokusera på trafiken i Östersunds stad pågår också. Resultaten av dessa ska ligga till grund för ställningstaganden om detaljplanering och byggande utifrån översiktsplanens mål och ställningstaganden.

Utveckling mer än tillväxt och stadens utveckling

Kommunen har en ambition att utveckla både staden och tätorterna. Översiktsplanens ambition är att det ska finnas en planberedskap i tätorterna för bebyggelseutveckling. Busspriser och andra styrmedel som inte rör markanvändning ligger utanför översiktsplanen, busstrafiken styrs dessutom av regionen. Mer konkreta ställningstaganden för tätorternas utveckling i form av markanvändning etc. har bedömts som ett större arbete som ligger utanför revideringen.

Utveckling genom förtätning

Två privatpersoner Odensala

Utveckling genom förtätning - Flyttkedja kräver låga boendekostnader

Det framgår att Odensala har för homogen bebyggelse med mestadels villor och att det saknas bostads- och hyresrätter, vilket ni anger behövs för att den äldre generationen ska lämna sina hus men kunna bo kvar i området. Med tanke på vilka boendekostnader den äldre generationen har för sina avbetalade hus måste ett attraktivt boende kunna hålla en låg kostnad för att syftet ska kunna uppnås.

Genomfart via bussgatan kräver åtgärder för oskyddade trafikanter

Det framgår av översiktsplanen att bussgatan mellan Odensala och Torvalla avses öppnas upp. Detta samtidigt som ni bygger den nya Odensalaskolan med ett mycket stort antal elever. Med tanke på att elevunderlaget ligger på ena sidan av Lillsjövägen och skolan på den andra kommer hela Odensalas barnskara dagligen korsa denna väg. Vägen är redan idag är högt trafikerad av boende i området men med en genomfartsled via bussgatan kommer

trafiken öka och trafiksäkerheten vid korsande av vägen behöver ökas, helst genom en planskild korsning.

Privatperson Frösö-Berge

Det vore en dålig idé att för biltrafik öppna bussgatan med Odensala och Toravalla då det skulle innebära att fler väljer att åka bil i områdena än vad som görs nu. Istället för att anpassa infrastrukturen utifrån bilisternas behov borde man istället planera för att minska bilisternas utrymme och istället förstärka attraktiviteten hos kollektivtrafik och cykling.

Att förtätning av bebyggelse på grönområdets bekostnad för att skapa trygghet ifrågasätter jag starkt. Min erfarenheter från att ha bott många år i Gottsunda i Uppsala är att när kommunen med de argumenten tar bort grönområden försvinner trivsel och närhet till natur och en storstadskänsla ersätter ett naturnära boende. Istället för att se träd och buskage så ser man hus överallt och det känns trångt. I Gottsunda skapades också en negativ förorts / gettoliknande boendemiljö när det bara fanns hus överallt kvar.

Istället för att ta bort grönområden med trygghetsargument, jobba för att få folk att känna trygghet i naturen.

Det är minst lika viktigt, för både rekreation och biologisk mångfald, med grönområden som är vildare än att de har anlagda stigar, god sikt och inte är monotona.

Kommentar:

Utvecklingen av området som omfattar flera frågeställningar innefattar utredning och diskussion om öppnande av bussgator tillsammans med frågor om plats för bostäder, rekreation och natur, verksamheter m.m. Vidare utredning av utvecklingen i Torvalla Odensala ska göras en fördjupning av översiktsplanen för Södra Östersund - från Travet till Ängsmon. I det arbetet ska kommunen närmare precisera hur området kan utvecklas genom mer konkreta ställningstaganden om markanvändning i området.

Norra Frösön

Vänsterpartiet:

En plats som föreslås bebyggas mer är Norra Frösön. Vänsterpartiet ser positivt på att bygga nya områden kring Mosebacke. Det finns dock få gröna kilar kvar och därför är det viktigt att bevara grönområdena kring Frösö sportstuga för att bevara områdets attraktivitet.

Stadsmiljögruppen

Det nya förslaget till förtättningsområde på norra Frösön har inte motiverats. Det strider mot flera av översiktsplanens mål. Effekterna för trafiken över Frösöbron bör utredas.

Kommentar:

Området på norra Frösön är utpekade som utredningsområde, det är alltså inte beslutat att området ska förtätas och det finns ingen inriktning för hur området ska utvecklas ännu. I ställningstagandet står det att "Kommunen ska utreda områdets förutsättningar i sin helhet och sedan ta ställning till framtida utvecklingsmöjligheter och begränsningar, bebyggelse, infrastruktur, grönstruktur och behov av service." Om en utbyggnad av området blir aktuell

är det att betrakta som en expansion av staden då stora delar av området ligger utanför befintlig stadsutbredning. För Frösö sportstuga, Mosebacke och Frösö zoo finns dock detaljplaneuppdrag eller antagen detaljplan. Översiktsplanen har förtydligats med detta.

Frösö Park

Swedavia

Då vi från flygplatsens sida presenterat tankar runt och möjligheter med den mark som Swedavia äger runt flygplatsen så saknar vi en formulering om den.

Kommentar:

Området kring flygplatsen är utpekad som utredningsområde. Det öppnar för möjlighet att diskutera och utreda områdets utveckling vidare utifrån önskemål och platsens förutsättningar. Inom ramen för revideringen kan kommunen inte göra mer konkreta ställningstaganden för platsen.

Sandviken och "annersia"

Moderaterna Östersund:

Man förekommer planerna runt Knytta/Sandviken som inte är färdigbehandlade politiskt ännu.

Socialdemokraterna

Vi anser att Fördjupad Översiktsplan Sandviken (Böle) ska färdigställas och att området ska planeras för bostäder.

Privatpersoner

Här kommer våra synpunkter ang utbyggnad av Sandviken , Annersia.

Vi är ej emot utveckling och således bebyggelse av Annersia och Sandviken men då på ett smart och integrerat sätt med den miljö som är där idag. Mycket positiv till att Tomter släpps då barnfamiljer önskar bygga hus på denna sida men framförallt ej lägenheter och höghus som totalt skulle förstöra den attraktiva miljön i Sandviken. Använd campingen till tomter och bygg gärna affär/närbutik på samma plats. Många önskar kunna slippa åka över vallsundsbron för att handla enklare matvaror

Privatperson Sandviken

Tanken om att bygga en samlad bebyggelse vid brofästet för att få ekonomi i alla infrastrukturinvesteringar som behövs är ett feltänk. Låt staden vara stad med trånga gator och höga hus och landsbygd vara öppet med avstånd mellan husen och en låg bebyggelse. Det är idag stor brist på egnahemstomter där de boende får utveckla sitt eget efter sina intressen och smak. Det är på Annersia ingen brist på mindre markområden som skulle passa

utmärkt till mindre egnahemsbebyggelse i grupper på 5- 20 tomter. Husen skulle vara energieffektiva med bergvärme, solceller då en fjärrvärmeanslutning av området inte skulle vara ekonomiskt försvarbart. Tomterna skulle kunna vara större > 2000 m2 så att det skulle finnas plats för odling av egna grönsaker m.m.. Genom detta skulle det ges möjlighet för många att vara självförsörjande och inte bara i en politisk korrekt koncentrerad ekoby.

För att flyttkedjor och ett optimalt användande av befintligt bestånd skall fungera är en balans mot efterfrågan nödvändigt. Östersund har på senare tid framför allt byggt mindre lägenheter centralt i staden. Detta medför att många som sitter på större egna hem sitter kvar i sina hem då de ofta vill bo kvar i sin stadsdel men i en större lägenhet. de som skulle flytta in i de lediga egna hemmen lämnar ofta ett mindre, äldre och billigare boende som då blir tillgänglig för ungdomar som flyttar hemifrån till sitt första boende. Detta resonemang skulle gå att utveckla ytterligare men inte på denna begränsade plats.

I samband med utställningen av översiktsplanen för Sandviken under 2018-2020 ingavs det ett antal skrivningar från boende i området. Jag skulle vilja att dessa i tillförs denna remissomgång då det lades mycket tid och engagemang kring skrivande av dessa. Synpunkterna är författade i närtid och för att vi inte skulle behöva skicka in samma material ytterligare en gång yrkar jag på att de skall anses vara relevanta synpunkter även denna gång.

Privatperson Bällsta

Jag har bott hela mitt liv på Annersia och vi som bor här vi bor ju där för att vi vill leva på landsbygd utan massor av trafik, människor och att kunna vara i den riktiga naturen. Jag tycker att det skulle förstöra den fina naturen och dom vilda djuren som vi har så nära kommer försvinna. Om det byggs så kommer det att behövas en till bro över till Frösön pågrund av att det kommer bli väldigt tungt trafikerat, vilket det redan är idag.

Privatperson Fillsta

Att göra en större förtätning av Sandviken och annersia är oerhört synd. Synd på det vackra landskapet, synd på landsbygden, synd om de som brukar marken. Vi vet redan nu av erfarenhet att det är nära inpå omöjligt att bedriva ett levande jordbruk mitt i ett bostadsområde. Varför måste man bygga ut överallt? Varför kan inte vissa platser vara fredade? Vill man inte ha en levande landsbygd? Varför kan inte annersia få vara just landet nära stan? Dit man kan åka på rekreation. Det är väl oxå något Östersund vill stoltsera och kunna skryta med. Landsbygd så nära stan. Se hur det blev med Odensala tex. Inga lantbruk kvar där inte. Nej, jag säger nej till stadsdel Sandviken. Ni bör också ta i beaktande trafikflödet, hur blir det på Vallsundsbron? Det är redan nu köbildning vissa tider

Kommentar:

Området utpekade för ny stadsdel kring Sandviken är ändrat till utredningsområde. Det innebär att inriktningen för utveckling ska beslutas i framtiden, genom en utredning av området i ett sammanhang. Innan utbyggnad av vatten och avlopp i området är utbyggnadsmöjligheterna starkt begränsade ca tio år framöver.

Tätorterna

Jordbruksmark

Lantbrukarnas riksförbund, LRF, Brunflo-Marieby Lokalavdelning:

Skyddet av åkermarken måste i översiktsplanen tydliggöras, både i kartsikt och i text. Det går inte att uttrycka sig som "strövområden" eller "industrimark" när det är brukbar jordbruksmark. På kartan så ska jordbruksmarken framstå som skyddad så att intrycket blir rätt. Använder man uttryck som strövområde så får man en bild av ett parkområde och inte brukbar jordbruksmark. Vi ser tendensen att kommunen använder felaktiga uttryck för att få det att låta bättre och att marken inte är korrekt klassad. Torvalla/Mikel-Ers är ett sådant bra exempel. Där finns inte tillstymmelse till någon industri, tidigare använd mark i industrisyfte.

Att man i stället för uttryck som nyodling mm. så föreslår vi att man pratar om återförande av jordbruksmark från kommunen till aktiva lantbrukare i närområdet, så att marken kan användas till det den är ämnad för. Kommunen äger mark bland annat mark i Torvalla och Ope som om de bebyggs, skapar små villaområden som förhindrar eller försvårar aktivt lantbruk. Områdena slår kilar in i/mellan sammanhängande jordbruksmark.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

Jordbruksmark

Ett stadsnära jordbruk bör ses som berikande för staden, ett sätt att få en koppling till hur maten blir till i en värld där allt fler kommer allt längre ifrån. Ett stadsnära jordbruk är också utmanande för den som bedriver det. Innebörden av allemansrätt och äganderätt tycks gå många förbi och alltför ofta lämnas t ex burkar som kor sedan skärs upp av invärtes eller grindar som glöms att stängas så att djur rymmer. Bristen på kunskap ger en oförståelse för lukt och ljud som behöver få förekomma i varierad grad över året. Det är därför väldigt viktigt med randzoner som buffert mellan bebyggelse och jordbruk, så som även översiktsplanen poängterar.

Det är särskilt två områden som vi vill lyfta utifrån att de är aktuella och där vi är bekymrade – Torvalla By och Frösön. Allteftersom jordbruksmarken där blivit bebyggd under de senaste 100 åren samt att den jordbruksmark som finns kvar numera är en ö i sammanhanget så är det än viktigare att behålla den brukningsvärda mark som finns kvar i området. Bara för att vi byggt på mark runtomkring så betyder inte det att vi ska göra anspråk på den lilla mark som finns kvar. För Frösön omnämns jordbruksmarken som strövområden, något som rimmar illa med inspel i punkten ovan.

Det allra viktigaste perspektivet vi vill framföra är behovet av långsiktiga spelregler för att kunna planera sin verksamhet. En översiktsplan som visar hur bebyggelsen kommer krypande in på verksamheten ger inte långsiktiga spelregler och den trygghet som krävs för att generationsskiften och investeringar ska ske. Medelåldern bland jordbrukarna i kommunen och länet är idag 58 år.

Så som punkten innan indikerat så är jordbruk långsiktigt och även om översiktsplanens skrivningar om möjligheter till nyodling visar på en utvecklingspotential så är nyodling ingen quick fix. Att få till bra matjord tar lång tid och det kostar mycket pengar, marginaler som jordbrukaren sällan har. Kanske vore det något för kommunen att driva ett projekt kring?

Ett övergripande medskick är betydelsen av att göra en konsekvensanalys för livsmedelsproduktionen, och tydligare framhålla hur kommunen utifrån översiktsplanen avser att bidra till livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion.

Med ett förändrat förhållningssätt likt det grepp som t ex tagits i Jönköping, skulle Östersunds kommun kunna bli en föregångare i att skapa goda förutsättningar för hållbar tillväxt och livsmedelsproduktion i kommunen. Att hitta ett sätt där landsbygden och jordbruket inte segregeras från tätorten och staden. Vi behöver varandra och en översiktsplan har faktiskt möjlighet att vara gränslös. Vi behöver en annan riktning i förhållandet mellan stad och land. Vi vill vara närmare, inte tryckas längre bort.

Två privatpersoner

Det har kommit till vår kännedom att kommunen vill bebygga privatägd jordbruksmark i Torvalla by. Detta anser vi är en dålig idé, då det finns aktiva jordbruk i byn. Torvalla har varit en oerhört fin plats att växa upp i, med landet nära staden. Många grönområden och skogen inpå knutarna som möjliggör promenader med hunden osv. Kommer kommunen att verkställa dessa planer kommer vi att flytta, och många med oss tänker likadant. Man kan inte "klämma in" fler bostadsområden i detta område nu.

Två privatpersoner

Inkommer här med synpunkt till Östersunds kommun gällande reviderat förslag av översiktsplan, *Östersund 2040*.

Vi anser att ingen mark som är brukningsbar jordbruksmark skall detaljplaneras och flera områden i översiktsplanen används idag i aktivt jordbruk. Vi vill ha lokalproducerade grödor och att använda den här marken till bostäder är oerhört kortsiktigt och inte enligt 3:e kapitlet, 4:e § miljöbalken. Det finns redan en mängd andra marker/markområden i kommunens ägo för att fortsätta att förtäta/exploatera.

Vi behöver naturliga gränser med skog och natur mellan bostadsområden och aktiva jordbruk för att det inte skall uppstå konflikter mellan dessa. Enligt förslaget så blir åkermarken ännu mer inklämd och det är även privat mark (som aktivt brukas) som skall ingå enligt handlingarna.

Skall aktiv åkermark exproprieras?

Fyra privatpersoner Torvalla by

Jordbruksmarken

- I översiktsplanen står att läsa *Den brukningsvärda jordbruksmarken* (gul på markanvändningskartan) får *mycket hög prioritet*. Huvudlinjen är att brukningsvärd jordbruksmark inte ska byggas eller minska i areal. Jordbrukspilarna anger att den huvudsakliga markanvändningen är jordbruk. Endast i två fall kan det vara godtagbart att bygga på brukningsvärd jordbruksmark. För de sex tätorterna gäller

att brukningsvärd jordbruksmark kan bebyggas om ingen annan mark finns, och om tätorten ska förtätas eller kompletteras inifrån och ut.

- För stadsutveckling av Östersunds tätort gäller att brukningsvärd jordbruksmark kan användas för bebyggelse eller anläggningar om ingen annan mark finns, och om det är av väsentligt samhällsintresse. Vad som utgör sådant samhällsintresse måste kommunen avgöra i varje enskilt fall. Inom den mark som på markanvändningskartan benämns som befintliga staden är förtätning eller komplettering på eventuell brukningsvärd jordbruksmark att betrakta som godtagbar då det ligger inom dagens stadsutbredning. Brukningsvärd jordbruksmark enligt markanvändningskartan i Ope-Torvalla ska bevaras som jordbruksmark. Inom sydvästra Frösön har det öppna odlingslandskapet stor betydelse för attraktiviteten. För att bibehålla denna attraktivitet behöver jordbruksmarken fortsätta att brukas.”
- I Jämtlands län finns totalt sett bara drygt 1% jordbruksmark. Cirka 23% av länets bördiga jordbruksareal finns i Östersunds kommun. Att jordbruksmarken värnas är en grundförutsättning för livsmedelsproduktion och bör därför i alla avseenden visas den hänsyn som förväntas i enlighet med i MB 3 kap. §4: *Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.*
- Jordbruksmarken levererar livsmedel men den är också en grund för att vi ska nå miljömålet ”Ett rikt odlingslandskap” och för en rad ekosystemtjänster, biologisk mångfald och kulturmiljöer. I Jämtlands län har vi ofta småskaliga och uppsplittrade odlingslandskap, vilket ger oss särskilda och unika förutsättningar. För att hålla livskraftiga lantbruk vid liv krävs att det finns tillräckligt med odlingsbar mark i nära anslutning för att driva och utveckla företagen.
- Jordbruksmark omfattar både åkermark, betesmark och slåtterängar och är ett natur- och kulturarv. Den har skapats i samspel med människan under lång tid. I planen står att läsa att kommunen förordar nyodling att *Kommunen bör aktualisera kartläggning av förutsättningar för nyodling i samråd med företrädare för jordbruksnäringen, bland annat Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).* Vi har svårt att se att nyodling skulle rättfärdiga att kommunen bygger på aktivt brukad jordbruksmark och betesmarker. Dagens aktiva jordbruksmark är resultatet av flertalet tidigare generationers hårda arbete. Att åstadkomma bra matjord tar lång tid och det kostar mycket pengar, finansiella marginaler som jordbrukaren sällan har. Nyodling praktiseras till liten del ännu i Sverige. Det är en kostsam process där skog röjs, stentas bort, marken dräneras, gödslas och kalkas. En nyodling ger inte heller lika höga skördar som äldre åkermark.

- En exploatering av jordbruksmark är permanent och går inte att återställa. Storsjöbygden som helhet är ett kambrosiluumråde med mycket goda odlingsförutsättningar. Kommunen äger en hög andel skogsmark dessutom närmare staden, vilken torde vara mer lämplig och kanske även attraktivare att bebygga? Varför t ex inte bebygga skogsmark längs Rv87 där tillfälle kan ges till vacker utsikt över fjällen, i stället för att ytterligare nagga utmärkt jordbruksmark i kanten? Inom Östersunds kommun finns det gott om alternativ marknära anslutning till Östersunds centrum (väl utbyggd infrastruktur, samhällsservice, skolor osv) som dessutom kommunen själv äger och som kan användas vid nybyggnation av nya bostadsområden samt förtätning.
- Möjligheten till att bedriva jordbruk med animalieproduktion i området försvåras, i och med lukt och buller från jordbruket samt skyddsavståndszoner om dessa inte upprätthålls. Det saknas underlag – en konsekvensbeskrivning från kommunens sida – som utgår från jordbrukets perspektiv. Hur påverkas jordbruket i området samt den biologiska mångfalden av den ökade bebyggelsen? Hur påverkas kulturmiljöerna? Och hur gagnar en ökad bebyggelse på jordbruksmark i området de enskilda företagarna? Det naggas allt eftersom i kanten då man från kommunens sida ser möjligheter med att bebygga åkermarken.
- Vi gröna företagare i Torvalla by bedriver i dag ett aktivt jord- och skogsbruk med en rad olika inriktningar med djurhållning, biodling, vallodling/spannmål, potatis, spannmålsodling samt bär- och trädgårdsodling. Dessutom har en rad generationsskiften nyligen skett, många av gårdarna har bytt ägare och företagarnas medelålder är relativt låg (30–50 år) och dessa vill satsa på sina företag. Närheten till staden gör att vi har många kunder för våra produkter i närområdet. Att vi har stöd från konsumenterna märks vid den årliga skördemarkanden som arrangeras i byn och som årligen lockar närmare 1000 besökare som vill äta lokalproducerat. Det omkringliggande lantbrukslandskapet utgör en fin inramning av staden Östersund för bilister, cyklister och fotgängare längs väg 605. Detta är och borde vara en del i Östersunds profil: att vi här är stolta över den lokala livsmedelsproduktionen – som kan utföras av lantbrukare nära dig.

Två privatpersoner

Vi har tagit del av kommunens förslag till ny reviderad översiktsplan För Östersund 2040 och har följande inspel;

För oss var Torvalla förstahandsvalet gällande boende när det var dags att skaffa barn, en bidragande faktor är att vi har nära till skog och natur och en nära kontakt till lantbruket.

Bland annat köper vi potatis, honung mm av byns bönder. Vi ser möjligheten att för våra barn växa upp i denna goda fina miljö. Denna översiktsplan känns som att kommunen har

ambitioner att "trycka in" så många bostäder som möjligt med absolut inga grönområden och minskande arealer av åkermark för bönderna. Detta känns inte bra!

Privatperson Kläppe

Det råder inte någon brist på jordbruksmark! Kommunen borde verkligen överväga en lättnad gällande exploatering av jordbruksmark, framförallt när det gäller byggande av bostäder. Det är önskvärt att sänka tröskeln för yngre familjer som vill bosätta sig utanför staden. Risker är annars att små byar på landsbygden dör i takt med den åldrande befolkningen.

Privatperson Sjövändan

Har du någon specifik synpunkt för någon av de 3 underrubrikerna som finns?

Lämna stora randzoner mot befintlig åkermark

Har du någon övergripande synpunkt för kapitlet Markanvändning?

Det är viktigt att ha goda randzoner mot befjordbruk. Det är omöjligt att bedriva jordbruk då många tror att allemansrätten innebär att åkrarna är gräsmattor och att man kan mata hästarna och kor över staketet. Samt om man odlar potatis eller jordgubbar så är det ok att plocka med motivering att det är allemansrätten.

Planera större bostadsområden längs Stuguvägen och lämna jordbruksrörelsens områden i Torvalla och slipp överklagningsärenden

Byström som bedrivit jordbruk i området genom arrenden tidigare

Privatperson Ope

Man kan inte slå sig för bröstet i en text (livskraftigt jordbruk) för att sen på nästa karta rita in intresseområden över åkermark...dessutom privatägd!

Det är lika hårresande varje gång man ser att tjänstemän kan tänka sig bebygga jordbruksmark!

Ni skulle behöva en resa runt i Europa och se hur nära jordbruket finns i de länderna.

Privatperson Stensgård

I detta kapitel skrivs det att jordbruksmark inom befintliga staden är okej att bebygga. Ytterst olycklig formulering då jordbruksmarken är viktig ur många aspekter och även en bärande del i riksintresset för kulturmiljövården inom områden som räknas till den befintliga staden enligt översiktskartan, speciellt områden på sydvästra Frösön. Bör förtydligas/skrivas om så att detta inte är ett generellt ställningstagande, att jordbruksmark får bebyggas. Detta generella ställningstagande så som det är skrivet nu förstår vi inte heller hur det går ihop med miljöbalkens tredje kapitel där det anges att jordbruksmark endast får bebyggas eller anläggas om det är väsentligt samhällsintresse och behovet inte kan lösas på annan mark. De kulturhistoriskt värdefulla områdena måste beaktas.

I detta kapitel skrivs det att jordbruksmark inom befintliga staden är okej att bebygga. Ytterst olycklig formulering då jordbruksmarken är viktig ur många aspekter och även en bärande del i riksintresset för kulturmiljövården inom områden som räknas till den befintliga staden enligt översiktskartan, speciellt områden på sydvästra Frösön. Bör förtydligas/skrivas om så att detta inte är ett generellt ställningstagande, att jordbruksmark får bebyggas. Detta generella ställningstagande så som det är skrivet nu förstår vi inte heller hur det går ihop med miljöbalkens tredje kapitel där det anges att jordbruksmark endast får bebyggas eller anläggas om det är väsentligt samhällsintresse och behovet inte kan lösas på annan mark. De kulturhistoriskt värdefulla områdena måste beaktas.

Privatperson Stensgård

Det skrivs bland annat att Inom sydvästra Frösön har det öppna odlingslandskapet stor betydelse för attraktiviteten. För att behålla denna attraktivitet behöver jordbruksmarken fortsätta att brukas. På översiktskartan fattas idag mycket jordbruksmark, något som borde kompletteras. I den fördjupade översiktsplanen för Västra Frösön finns en del av jordbruksmarken markerad på olika kartbilder under avsnittet för kulturmiljölandskapet, denna jordbruksmark bör markeras i kartan. Det finns även ytterligare jordbruksmark som inte är markerad på någon av dessa kartor som borde markeras i den nu framtagna digitala kartan.

Kommentarer:

Jordbruksmarken som strövområde

Strövområde nämns på ett ställe i Östersund 2040 under natur och friluftsliv under allmänna intressen. Formuleringen i ställningstagandet är ändrat och ordet strövområde är borttaget.

Översiktsplanen anger att nyodling inte är en ersättning till befintlig åkermark, det vill säga att befintlig åkermark kan kompenseras. Mark för nyodling är utpekad som en framtida reserv i händelse av behov att utöka åkerarealen för att kunna försörja befolkningen. Klimatförändringar och befolkningstillväxt är faktorer som pekar på att åkermark kan väntas bli en bristvara. Genom att peka ut mark för nyodling som en framtida markreserv vill kommunen att den ska finnas kvar i händelse av ökat behov av åkermark lokalt. Det är alltså framför allt en beredskapsåtgärd för kommande generationer som kan väntas leva under förändrade förutsättningar.

Kommunens ställningstaganden jordbruksmark

Kommunens generella ställningstaganden för jordbruksmark och när det kan vara godtagbart att bebygga den har ändrats så att de är lika för staden och tätorterna och med förtydliganden av kommunens bedömning om väsentligt samhällsintresse. Förtydliganden har också gjorts för de platsspecifika ställningstagandena för Ope-Torvalla och sydvästra Frösön.

Bygga på aktiv jordbruksmark i Torvalla

Gränsen för mångfunktionell bebyggelse har justerats så att den privatägda jordbruksmarken inte ligger inom mångfunktionell bebyggelse. Kommunen står fast vid att bostadsförsörjning och stadsutveckling är prioriterad i området som är utpekad som mångfunktionell bebyggelse, det är en generell användning som också kan omfatta grönområden av olika slag. Den kommunala jordbruksmarken ligger därför fortsatt inom mångfunktionell bebyggelse. En fördjupning av översiktsplanen för Södra Östersund - från Travet till Ängsmon ska göras. Där kommer det att ske en avgränsning inom området med vilka ytor som kan bebyggas respektive vilka ytor som ska vara kvar för jordbruksmark, skog etc.

Livsmedelsstrategi

Fråga om hur kommunen genom översiktsplanen kan bidra till en ökad livsmedelsförsörjning har inte bedömts rymmas inom ramen för revideringen.

Konflikter mellan jordbruk och ny bebyggelse

Kommunen tillämpar de skyddsavstånd som gäller vid placering av ny bebyggelse i anslutning till jordbruksverksamheter, de tas med i bedömningar vid frågor om detaljplaner och bygglov.

Bygg på jordbruksmark, det råder ingen brist på den

Jordbruksmarken är en viktig resurs för vår nutida och framtida livsmedelsförsörjning. I Jämtlands läns är endast ca 1 % av marken jordbruksmark. Jordbruksmarken är också en viktig del i kulturlandskapet, den bidrar till Storsjöbygdens identitet som en vacker plats att leva i och besöka. Jordbruksmarken är skyddad enligt lag i miljöbalken 3 kap 4 § *"Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk."* Översiktsplanen ska tillgodose de allmänna intressena och bidra till en hållbar utveckling. Då jordbruksmarken utgör en så liten del av landytan i länet och den bedöms bli en allt viktigare resurs, genom förändrat klimat, befolkningstillväxt och behov av ökad beredskap, bedömer kommunen att det är viktigt att bevara den när det samtidigt finns möjlighet att bygga bostäder på andra markområden. Exploatering av jordbruksmark innebär en oåterkallelig förändring av en naturresurs, till skillnad från bostadsområden som kan läggas på nya platser. Ställningstaganden om undantag, när jordbruksmark kan bebyggas, finns för tätorterna och staden.

Bevara kulturmiljön bygg inte på jordbruksmark

Vid förfrågan om detaljplaneläggning görs en avvägning av de intressen som finns på platsen, både enskilda och allmänna. Kommunen har ställningstaganden som gör det möjligt att ibland bygga på jordbruksmark i staden och tätorterna om det enligt kommunens ställningstaganden bedöms vara av väsentligt samhällsintresse. Kommunen har också ställningstaganden som syftar till att skydda kulturmiljön vilket jordbruksmarken ofta är en viktig del av. Vid förfrågningar om detaljplaneläggning för bebyggelse inom område utpekad för mångfunktionell bebyggelse i översiktsplanen alltid en avvägning mellan de allmänna och enskilda intressen som finns på platsen. Gäller förfrågan ett område som omfattar jordbruksmark blir landskapsbilds och kulturmiljöfrågor en del av bedömningen om vilken användning som är lämplig på platsen, om marken ska vara obebyggd, om området kan bebyggas och om det i så fall behöver anpassas till eventuella kulturmiljövärden eller annat.

Naturmark och rekreation

Två privatpersoner Odensala

Grön miljö och hög kvalitet ersätter inte nära natur- och skogsområden

För det nära friluftslivet behövs nära natur- och skogsområden, det räcker inte med gröna miljöer eller områden med högre kvalitet, det behövs närhet. Det saknas fokus i översiktsplanen på hur det nära friluftslivet ska värnas.

Ni nämner att vid om- och nybyggnation av bostäder ska det inte vara längre än 50 meter till grönområden. Vad ett grönområde definieras som är oklart. Det är dock högst osannolikt att dessa gröna miljöer skulle innebära miljöer för ett nära friluftsliv.

Att kanalisera många till få områden skapar högt tryck

Det behövs många nära natur- och skogsområden för att sprida ut människor på olika områden. Det senaste året har det tydligt märkts både vilket behov som finns av nära natur och vilket högt tryck det blir på den nära naturen om för många ska vistas på samma plats. Det ska heller inte vara nödvändigt att ta sig till natur- och skogsområden med bil istället för att kunna ta sig dit till fots.

Privatperson Videvägen

Alternativ placering för sjukhus i Torvalla är inte alls lämplig.

Här finns fortfarande ett område av någorlunda storlek som är väldigt attraktivt som turområde för de boende i närområdet. Dock bygger man hela tiden bort naturen med nya bostadsområden. Här måste man prioritera naturen högre och inte bygga bort mer natur. Skydda detta och fler områden som naturreservat för att visa att man verkligen vill jobba för naturen, den biologiska mångfalden och det stadsnära friluftslivet.

Man måste i större utsträckning än idag ta hänsyn och spara mark som är av värde för friluftslivet och den biologiska mångfalden. De stadsnära grönområdena blir stadigt mindre då man naggat i kanterna. Tänker bland annat på området kring Frösöberget.

Kommentar:

Värna det nära friluftslivet

Angående ställningstaganden för att värna det nära friluftslivet är kommunen medveten om att det saknas mer konkreta ställningstaganden för detta. Till viss del går det in i arbete med att integrera ekosystemtjänster. En vidareutveckling av frågan i mer konkreta ställningstaganden ryms inte i ramen för revideringen av översiktsplanen då det kräver ett mer omfattande arbete. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Avstånd till gröna miljöer

50 - meter är ett minimiavstånd som har satts för att tillgodose närgrönska, bostadsgård etc.

Frågan om mer allmänna riktlinjer med differentierade mått till olika typer av gröna miljöer kräver ett större arbete som har bedömts ligga utanför revideringen.

Kommunen har målsättning om att det ska vara lätt att ta sig till naturen med aktiva transporter, till fots cykel etc. Även denna ambition behöver konkretiseras, det kräver ett större arbete som har bedömts ligga utanför revideringen.

Skydda grönområde som är utpekade för sjukhusreserv

Området utpekade som markreserv för sjukhus är gjord därför att det ligger strategiskt i förhållande till infrastruktur med anslutning till E14. Kommunen står fast vid att markreservens för sjukhus ska ligga kvar. Det behövs en beredskap med ett alternativt läge för sjukhuset då det är en mycket samhällsviktig verksamhet. Av den anledningen ser kommunen inte området som aktuellt för kommunalt naturreservat. Kommunen vill samtidigt understryka att en etablering i området i dagsläget inte är aktuell, befintlig placering är att föredra så länge sjukhusets behov kan tillgodoses inom eller i anslutning till nuvarande område. Området ingår i den fördjupning som ska göras av översiktsplanen för Södra Östersund - från Travet till Ängsmon. I det arbetet ska kommunen närmare precisera hur området ska användas och eventuellt göra en avgränsning av markreserven.

Verksamhetsområden

Jämtkraft AB:

Är det viktigt för oss att kommunen beskriver hur de tänkt sig elperspektivet? Lugnvik nämns inte där, vi tänker på flygbränslefabrik eller motsvarande:

Verksamhetsområden

Här beskrivs Ängsmon ambitiöst ibland annat "För att förstärka samt öka tillgången på el i Verksmon ges möjlighet till två kraftledningar. En 130 kV luftledning från nordost, samt en markförlagd ledning mot sydost, vilken ger området dubbelmatning".

Angående kraftledning 130kV

Efter att ha skummat översiktsplanen så ser jag att man skriver att man ska dra in ytterligare en 130 kV ledning. Vi håller ju på med en koncessionsändring så att det blir 220KV. Jag ser inte att de behöver ange spänningen i översiktsplanen.

Handelskammaren Mittsverige:

Utvecklingen inom det privata näringslivet är enligt Handelskammaren avgörande för om visionen om 75 000 Invånare 2040 skall uppnås. Utan arbetstillfällen blir det svårt att locka människor till staden – och utan ett expanderande näringsliv torde inte skattekraften ge underlag för en offentlig verksamhet på den nivå som en ökad attraktivitet kräver.

Det framgår inte i materialet vilken typ av arbetstillfällen som bedöms tillkomma, eller var

olika typer av verksamheter ska beredas plats. Därmed framgår inte heller hur markanvändningen i kommunen kan förväntas påverkas av den planerade expansionen.

Vi menar att kommunen omgående måste ta höjd för de olika typer av markbehov som kan förväntas uppstå som en följd av den önskade tillväxten. Att säkra upp markområden för till exempel industriell produktion, lagringsytor, uppställningsplatser för fordon, med mera, är processer som tar lång tid och kräver granskning och utlåtanden från olika instanser.

Vår bild är att det redan idag en klart ansträngd situation vad avser tillgången till mark för expansion eller etableringar av verksamhet inom kommunen. Den önskade (och väntade) tillväxten av arbetstillfällen riskerar att försvåras av det faktum att Östersunds kommun på detta område arbetar med allt för kort framförhållning.

Privatperson Torråsen

Satsa på att bygg ut torvallaindustriområde och Lugnvik för att inte förfula alla delar av stan.

Kommentar:

Beskrivningen av elledningen i Ängsmon har ändrats.

Översiktsplanen ger utrymme för en blandad bebyggelse i staden och på tätorterna vilket också inkluderar kontor och andra icke störande verksamheter. Det finns specifika områden utpekade för verksamheter ovanför E14 i Furulund och Lungvik, det finns också gällande detaljplaner med industrimark i tätorterna. Att peka ut fler områden för verksamheter kräver ett större arbete med avvägning mot andra intressen vilket är ett större arbete som inte har rymts inom ramen för revideringen. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Skyddsavstånd

Privatperson Sandviken

Skyddsavstånden kring Göviken/värmeverket verkar vara väl tilltagna utan större analys. Ett avstånd på 700 meter kring båda gör att en effektiv barriär bildas mellan staden och Lungvik. Det borde med skyddsåtgärder inne på respektive verksamhetsområde gå att minska skyddsavståndet åt vissa håll så att vi uppnår en sammanhängande stad.

Kommentar:

Skyddsavstånden är satta utifrån rekommendationerna som finns för verksamheterna förbränningsanläggning respektive avloppsreningsverk. Då båda verksamheterna bedöms som samhällsviktiga ser kommunen ingen anledning att ändra skyddsavstånden under rådande förhållanden. Rekommenderat skyddsavstånd för verksamheten för Göviken är 1000 meter, där har kommunen alltså redan gjort bedömning om ett lägre skyddsavstånd än rekommendationerna. Skyddsavstånden behövs både som skyddsavstånd för nuvarande verksamhet och för möjligheten att kunna utveckla verksamheterna.

Synpunkter markanvändning allmänt idéer och förslag

Sámiid Riikkasearvi, Svenska Samernas Riksförbund, SSR:

Avsnittet markanvändning bör kompletteras med en beskrivning av renskötelsen och renskötelsens markanvändning. Vidare bör det finnas skrivningar om de viktiga och centrala områden för samtliga fem samebyar som bedriver renskötelse inom kommunen.

Renskötelsen är en bärande och central del i den samiska kulturen. Samebyarnas mål är att uppnå en långsiktigt hållbar naturbetesbaserad renskötelse. Att bedriva renskötelse förutsätter att det finns marker där renen kan beta, och en fungerande grön infrastruktur så att renen kan förflytta sig mellan betesområden. Skogarna är samebyarnas vinterbetesmarker och den fribetande renen är beroende av stora arealer där traditionell kunskap och möjlighet till olika betesområden är nyckelfaktorer för att minska sårbarheten. Behovet av olika områden skiftar från år till år beroende på väder och betestillgång. Det växelvisa bruket av marker är också en viktig del i att använda resurserna hållbart och långsiktigt. Samtidigt så har fragmentiseringen av betesmarkerna ökat, vilket begränsar möjligheterna till ett flexibelt brukande av de olika betesområdena. Även de kumulativa effekterna av pågående och förändrad markanvändning, påverkar renskötelsens förutsättning att använda markerna.

Privatperson Torråsen

Har du någon specifik synpunkt för någon av de 3 underrubrikerna som finns?

Närheten till stan!

Från området cyklar du på 15 min till centrala stan och 20 min till Torvalla. Eller varför inte ge möjligheten att skida till och från jobbet.

Har du någon övergripande synpunkt för kapitlet Markanvändning?

Förstår att förtätning har varit en framgång tidigare men nu suktar marknaden efter villatomter. Många kommuner missar det här. Vi har mark i området ovanför Furulund och har vid flertalet gånger blivit kontaktade för att företag och privatpersoner frågar om vi skulle vilja stycka tomter i området. Man vill bo nära skidspår och natur men samtidigt nära stan. Man kan väl lägga några företag längs vägen och skapa ett område innanför mot rekreationsområdet.

Området över och runt Furulund ligger högt och du får en fin utsikt över fjällen. Är det lämpligt att lägga industri ett av områdena i med bäst läge? Östersund behöver kunna erbjuda lika fina tomter som Krokoms som har ås. Dessutom ligger det mellan två rekreationsområden vilket jag tror skulle vara attraktivt. Tänker att man drar kommunalt vatten och avlopp till området så är inte problemet med att det finns rester av brandskum ett problem som gör att det inte går att bygga i området.

Privatperson Sportstugevägen

Det står att bilen även fortsättningsvis kommer att ha en viktig roll för invånarna. Idag när det byggs flerfamiljshus är det färre parkeringsplatser än vad det finns lägenheter, och detta skapar problem då de som står utan p-plats måste parkera ute på gatan eller där dom hittar en plats. Dessutom blir det många kallstarter på vintern vilket inte är bra för miljön. Jag förstår att när det byggs så vill man såklart bygga bostäder istället för p-platser men jag tror man bör tänka om eftersom det skapar så mycket problem och negativa miljökonsekvenser. Ett annat resonemang jag däremot inte förstår är att man gör färre p-platser för att man inte skall uppmuntra till att köpa bil, vi köper inte bil bara för att det finns p-platser utan vi har ett behov. Även om vi cyklar till jobbet så behöver vi bilen när vi ska till stugan, plocka bär och svamp eller ut till fjällen. Jag tror kommunen måste tänka till och se till att det finns tillräckligt med p-platser t.ex under mark, visst det är dyrare.

Privatperson Självändan

Vilken underrubrik gäller din synpunkt för?

Om det finns alternativa områden att bebygga som exempel Främmerbodarna som enligt tidigare planer rymmer 8000 personer samt mot Furulund området

Ta ett rejält tag och sluta att bygga bandstaden

Kommentar:

Bostäder Furulund och Främmerbodarna

Kommunen ser inte att det är lämpligt med en mer omfattande etablering av bostadsbebyggelse i Furulund som ligger på andra sidan E 14 sett från staden. Dels skulle det innebära att E14 byggs in som en stark barriär i staden vilket motverkar en sammanhållen struktur, risk finns också att konflikt uppstår mellan E14 som riksväg och stadens utveckling. Ytterligare skäl är att stora delar av markområdena ovanför E14 är direkt olämpliga för bostadsbebyggelse. Området mellan E14 och riksväg 87 är PFAS-förorenade och utgör därför inte en hälsosam boendemiljö, delar av områdena är också begränsade för bostadsbyggande genom försvarets intressen.

Främmerbodarna är inte längre aktuella för bostadsbebyggelse då kommunens fysiska planering har fått en annan inriktning.

Renskötselns markanvändning

Avsnittet om markanvändning är kompletterat med ett stycke om renskötsel och vinterbetesmarker. Mer information om samebyarna har lagts till under allmänna intressen under rubriken samisk markanvändning som har ersatt den tidigare rubriken rennäring.

Parkeringsplatser

Kommunens parkeringspolicy innehåller olika riktlinjer för antal parkeringsplatser beroende på läge i staden. Vill fastighetsägaren ha färre parkeringsplatser i förhållande till normen än vad de generella parkeringstalen visar ska hen kunna visa på alternativa åtgärder som minskar behovet av parkeringsplatser, exempelvis till bilpool. I nuläget är det generellt inte ekonomiskt genomförbart med underjordiska parkeringar i Östersund. Det finns flera motiv

till att hålla nere p-talen i centrum där ytan är begränsad. I vissa centrala områden är det inte möjligt att ha bostäder om alla lägenheter ska ha egen parkeringsplats, det blir då upp till köparen att välja bostad utifrån egna preferenser.

Ställningstaganden Allmänna intressen

Befolkning och boende

Krokoms kommun

Bostadsförsörjning

Den demografiska utveckling vi ser som en utmaning är en allt åldrande befolkning, detta är en regional fråga som inte minst påverkar det bostadsmarknadsområde som Krokoms och Östersund kommuner ska hantera.

Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Detta gäller framför allt de boendeformer som är kopplat till det kommunala bostadsförsörjningsansvaret.

Krokoms kommun efterfrågar att det kommunala bostadsbolaget samarbeten gällande bland annat dessa frågor

- Bostäder för unga vuxna.

- Studentlägenhet.

- Attraktiva boende för seniorer och äldre.

- Överväga möjligheterna att stärka hyresrättens ställning på bostadsmarknaden, när det gäller hyressättning, grupper som står utanför bostadsmarknad samt åtgärder som kan gynna flyttkedjor.

Kommentar:

För fråga om samarbete om bostadsförsörjning över kommungränsen, se den generella kommentaren under mellankommunala frågor.

Jämtkraft AB:

Befolkningsmålet har för låg ambition, det är mer ett tekniskt tal för planen än ett attraktivt mål som skapar skillnad i staden.

Privatperson Frösö-Berge

Jag ifrågasätter viljeriktningen att befolkningen ska växa till 75 000 till 2040. Det finns så många negativa aspekter med en ökad befolkning, gällande exploatering av mark, omvandling av grönområden till byggnation, förtätning och miljöpåverkan.

Kommentar:

Då kommunens översiktsplan ska bidra till planberedskap har kommunen bedömt att det är rimligt att ha ett befolkningsmål som ger rum för den förväntade befolkningstillväxten enligt SCB plus marginal för ytterligare tillväxt. Översiktsplanen uppfyller därmed plan och bygglagens krav på att översiktsplanen ska tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Översiktsplanen ska också främja god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens. Både främjandet av ekonomisk tillväxt och bostadsbygganden och utveckling av bostadsbeståndet, ska ske med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden. Både bostadsförsörjning och ekonomisk tillväxt förutsätter att det finns mark som kan möta dessa behov.

Kommunen bedömer inte att det är relevant att skapa ett ännu större utrymme för befolkningstillväxt i nuvarande Östersund 2040. Enligt statistisk från SCB som presenterades juni 2021 är deras prognos att Östersund endast kommer växa med cirka 2 540 fler än idag, det vill säga att invånarantalet enligt SCB förväntas bli cirka 66 500 personer år 2040. Inriktningen i översiktsplanens bebyggelseutveckling bygger på principen att bygga från centrum och utåt, vilket är ett sätt att hushålla med marken som ska förhindra risken för att mark tas i anspråk på ett sätt som förhindrar ytterligare utbyggnadsmöjligheter i framtiden. Kommunens översiktsplan ses över varje mandatperiod, skulle prognosen och inriktning om mål för kommunens befolkningstillväxt förändras finns möjligheten att öka beredskapen i översiktsplanen genom en ny eller reviderad översiktsplan.

Bebyggelse

Landsbygdsbebyggelse

Jämtkraft AB:

Landsbygdsbebyggelse

Här kan ökad ambition inom mobilitet skapa ännu högre värden, bättre förutsättningar för alla att bo och leva utanför staden - utan ökad miljöbelastning i form av egna transporter. Varje bil man inte måste köpa är ju ett stort steg i miljöperspektivet.

Privatperson

Landsbygdsbebyggelse

Det finns ju några få goda exempel där bebyggelsen både är relativt enhetlig och färgsatt för att smälta in i omgivningen t ex Smultronbacken på Annersia, Frösön ängar/ Mjällestigen och Tonsättarvägen på Frösön, men i övrigt verkar det vara stor frihetsgrad för den som bygger hus. Ett mer samlat grepp och tydligare riktlinjer från kommunen hade kunnat få den nya bebyggelsen på Annersia och i Brunflovisen att smälta in bättre i kulturlandskapet än vad som faktiskt är fallet idag. Än viktigare blir det framåt om kommunen ska växa med ytterligare 11 000 personer varav en del troligen i form av byggande på landsbygden.

Kommentar:

Kommunen arbetar med fördjupade utredningar om mobilitet i andra projekt där översiktsplanens ställningstaganden används som grund. I nuläget har kommunen pågående arbete som fokuserar på mobilitet i staden.

Parallellt med revideringen av Östersund 2040 pågår fördjupning av översiktsplanen genom framtagande av kulturmiljöprogram etapp 3 som berör landsbygden. Det är ett kunskapsunderlag som kan ge bättre vägledning för anpassning till kulturlandskapet.

Samhällsservice

Allmänt

Krokoms kommun:

Då Östersund tätort sträcker sig per definition från Brunfloviken till Ösakurvan i Ås ser Krokoms ett behov av att samtala om gemensamma servicelösningar för våra medborgare. Detta kan vara i form av att samarbeta gällande stora investeringar som skola, sporthallar/aktivitetshallar, goda utemiljöer och tillgänglighet för rekreation.

Kommentar:

För fråga om samarbete om kommunal service över kommungränsen, se den generella kommentaren under mellankommunala frågor.

Näringslivsutveckling

Allmänt

Krokoms kommun:

Gemensamma utmaningar gällande företagsetableringar och beredskap för planlagd mark bör gemensamt hanteras för att stärka arbetsmarknadsområdet och ge synergier till övriga delar av kommunerna.

Samling näringsliv:

I "Östersund 2040" nämns betydelsen av en omlastningsterminal i Brunflo samt omlastningsmöjligheter i Lugnvik för att kunna flytta över godstransporter från landsväg till järnväg. Samling Näringsliv står bakom denna satsning och vill lyfta betydelsen av denna strategiska logistiksatsning för att öka Östersunds betydelse som ett nav för transporter mellan Trondheim, Stockholm och Sundsvall samt skapande av omlastningsmöjlighet i nord-sydlig riktning. Vi tror att Östersunds positionering i frågan dvs att skapa hållbara logistiklösningar i Mittsverige kommer att leda till tillväxt i själva staden men även i Region Jämtland Härjedalen.

Infrastruktursatsningar som är planerade i Norge vad gäller elektrifiering av Meråkerbanan kommer att innebära potentiellt nya marknader för vårt näringsliv men även breddning av kompetensförsörjning för våra företag genom universitetet i Trondheim (NTNU) och forskningsinstitutet SINTEF.

Kommentar:

För fråga om samarbete om bostadsförsörjning över kommungränsen, se den generella kommentaren under mellankommunala frågor.

Handel

Privatperson Kläppe

En av de absolut svåraste frågorna som jag tror man behöver tänka till extra på är framtiden för handeln i Östersunds centrum. Det man kan vara helt säker på är att handeln år 2040 kommer att se helt annorlunda ut än vad den gör idag. Digitaliseringen har redan idag flyttat en stor del av handel till internet och pandemin har snabbat upp förflyttningen ytterligare. Jag tror det kan vara klokt att redan nu framtidsspana om hur framtidens handel kommer att se ut. Typiska frågor att ställas sig är; Hur mycket yta kommer butiker att behöva i framtiden? Kommer vi se nya typer av butiker där man kombinerar varor och tjänster på nya sätt? Vilka trender kan vi se redan nu? Troligtvis kommer även besöksnäringen att förändras över tid så det är nog klokt att göra ett liknande jobb även på det området.

Kommentar:

Kommunen instämmer, det skulle vara bra med en framtidsspaning angående digitaliseringens inverkan på den fysiska planeringen genom förändrade levnadsmönster. En sådan framtidsspaning har dock inte rymts inom ramen för revideringen, det kan komma att bli aktuellt i kommunens fortsatta arbete med utveckling av översiktsplanen som ska ses över varje mandatperiod.

Jord- och skogsbruk

Lantbrukarnas riksförbund, LRF Östersund kommungrupp:

Kommungruppen har noterat att skrivningen om "väsentliga samhällsintressen" inte står med i översiktsplanen när det gäller övriga tätorter i kommunen. Något vi finner oroande, även om vi ser värdet av möjlig landsbygdsutveckling genom att bygga i områden som är mindre tätbebyggda, utifrån att vi har så lite brukningsbar areal i länet att vi behöver och kommer att behöva det vi har.

Vänsterpartiet:

Under rubriken Jord- och skogsbruk står det om Östersunds utnämning till UNESCO "Creative City of Gastronomy". Östersund var den tredje staden att utses, men i dagsläget finns det 36 städer runt om i världen som har fått utnämningen. Det är bara städer som kan få

utnämningen och inte regioner. Dock samarbetar Östersund och region Jämtland Härjedalen i arbetet med UNESCO Creative City.

Privatperson

Det är bra att det kommunala skogsbruket ska ställa om och riktas in mer mot att bevara biologisk mångfald och vara ett föredöme för andra skogsägare samt att kommunen bedömer det kommer bli nödvändigt att restaurera redan påverkade miljöer för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Kanske borde även kommunen köpa in mer äldre skog och bevara den som kolsänka, för biologisk mångfald och rekreation istället för att den finaste/äldsta oskyddade skogen i kommunen hela tiden slutavverkas.

Privatpersoner - Lantbrukare Torvalla by

Vi vill understryka att jordbruksmarken inom Torvalla By har hög kvalitet och lämpar sig väl för ekologisk odling. Torvalla by är Östersunds närmaste lantbruksområde med många aktiva jordbrukare. Närheten gynnar Östersunds satsning på lokalproducerade livsmedel och närodlade råvaror; närheten innebär även korta transporter vilket bidrar till en hållbar miljö och en klimatsmart utveckling.

Verksamma lantbrukare inom området som bedriver jordbruk, skogsbruk och djurhållning har under lång tid fått föra en kamp för att bevara det stadsnära lantbruket – mot Östersunds kommuns utbyggnadsplaner, planer som innebär en bebyggelse av jordbruks- och skogsmark.

All jordbruksmark, oavsett om den i dagsläget används för åker, betesmark eller vallodling, liksom skogsmark, är viktig att värna och vårda. Att ta högvärdig jordbruksmark i anspråk för bostadsbebyggelse får långtgående miljökonsekvenser och motsäger följande konstaterande i dokumentet Regional mat- och livsmedelsstrategi i Jämtland Härjedalen 2018-06-20, där Östersunds kommun har medverkat i strategigruppen och som kommunen ställer sig bakom:

4. Strategiska områden och mål

Viktig för ökad livsmedelsproduktion i länet är att hindra exploatering av jordbruksmark

7.1 Miljömålsprogram

Att behålla och öka antalet hektar jordbruksmark

7.2.1 Primärproduktion

De bördigaste jordbruksmarkerna är belägna runt Storsjön

Privatperson Frösö-Berge

Jag föreslår att det läggs till att kommunen ska verka för att i stort sett all jordbruksmark i kommunen till 2040 sker i form av ekologiskt jordbruk, fram för allt för att minimera den pågående massutrotningen av arter och utarmningen av biologisk mångfald. Det behövs därför ett jordbruk som inte använder kemiska bekämpningsmedel.

Jag föreslår att det läggs till att kommunen ska verka för ett hyggesfritt skogsbruk och att all kommunal skog 2040 ska brukas enligt den modellen.

Privatperson Ope

Skyddet för jordbruksmark är alldeles för dåligt!

Kommentar:

Texten om Creative City of Gastronomy är ändrad.

Kommunen råder inte över hur jordbruksmarken brukas.

Kommunen står fast vid sin inriktning för kommunens skogsbruk med olika brukande på olika marker. Kommunen har i nuläget inte några planer eller ställningstaganden för att köpa in äldre skog för att skydda den.

Gränsdragningen för mångfunktionell bebyggelse har justerats så att den privata marken ligger utanför detta område i Torvalla. Kommunen vill samtidigt betona att mark inom område utpekade för mångfunktionell bebyggelse inte automatiskt är menade att bebyggas. Gränsdragningen som omfattar det som tidigare kallades befintliga staden i staden ska det finnas plats både för bebyggelse, vägar och grönområden av olika slag. Initiativ till byggande på privat mark sker i princip uteslutande utifrån privat initiativ. Kommunen har inga planer på att tvångsinlösa privat mark för bebyggelse.

Ställningstagandena för när jordbruksmark kan bebyggas i tätorterna och i staden har omarbetats så att de ska vara likvärdiga. Förtydligande har också gjorts för vad kommunen bedömer som väsentliga samhällsintressen.

Rennäring

Sámiid Riikkasearvi, Svenska Samernas Riksförbund, SSR:

SSR konstaterar att rennäringen i korthet behandlas under avsnittet Ställningstaganden Allmänna intressen och att översiktsplanen endast behandlar rennäringen som ett allmänt intresse. SSR menar att rubriken och texten är missvisande och i vissa delar felaktig.

Det är visserligen korrekt att rennäringen utgör ett allmänt intresse. Riksintresse för rennäringen innebär att områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva rennäring. SSR vill lyfta fram att även om en åtgärd vidtas utanför ett riksintresseområde kan den innebära påtaglig skada på riksintresset och därför vara otillåten. Det avgörande är inte om åtgärden är lokaliserad inom eller utanför det utpekade riksintresseområdet. Det är åtgärdens konsekvenser för riksintressets värden och egenskaper som ska bedömas.

Det är dock viktigt att skilja på rennäringen som allmänt intresse och renskötselrätten. Renskötselrätten utgör en särskilt rätt till fast egendom (icke tidsbegränsad bruksrätt). Genom rättspraxis (Skattefjällsmålet, Nordmalingsmålet och Girjas-målet) har det fastslagits att renskötselrätten grundas i ett långvarigt bruk genom urminneshävd och sedvana. Det är även klarlagt att det rör sig om en rättighet av civilrättslig karaktär. Renskötselrätten är

egendomsskyddad på samma sätt som egendomsrätten. Renskötselrätten omfattas av det konstitutionella egendomskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna. Urfolks rättigheter utgör även en integrerad del av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna.

Avsnittet bör således kompletteras med en korrekt beskrivning av renskötselrätten och tydliggöra att renskötselrätten är av civilrättslig karaktär och att kommunen vid framtida exploatering och förändrad markanvändning måste beakta samebyns rättigheter och enskilda intresse. Det är samebyns upparbetade egendomsrätter samt renskötselrätten som bland annat ger rätt att använda marken för renbete samt medför att samebyn utgör part i ärenden samt ska konsulteras i frågor och ärenden.

I enlighet med internationell och nationella bestämmelser och praxis ska urfolk/samebyn ges reellt och effektivt inflytande i frågor som berör dem. En samtyckessökande förhandling med konsultation ska ske så tidigt som möjligt i processen där berörda ska ha möjlighet att göra informerade avvägningar kring sin situation i förhållande till planerade aktiviteter. Ju större konsekvenser för urfolkskulturen och landområdena åtgärderna riskerar att leda till, desto större inflytande ska erkännas det berörda urfolket. Det är mot bakgrund av detta som kommunen bör ställa upp riktlinjer och kriterier för dialog och konsultation med berörd sameby. Förslagsvis kan punkterna under ställningstagande formuleras enligt följande:

- Kommunen ska regelbundet bjuda in samtliga samebyar om är verksamma inom kommunen för att diskutera gemensamma frågor avseende samebyarnas behov. Samebyns åsikter ska belysas och tillmätas betydelse i ett tidigt skede i processen.
- Konsultation och dialog ska ske med berörd sameby då åtgärder som planeras påverkar samebyns rättigheter och dess renskötsel.
- Berörd samebys renbruksplan bör vara vägledande vid åtgärder och beslut som rör samebyn och dess renskötsel.
- Vid etableringar av nya verksamheter eller utökning av befintliga verksamheter ska kumulativa effekter för berörd sameby belysas.
- Kommunen måste vid varje exploatering eller utvidgning av befintlig verksamhet som berör eller påverkar samebys rättigheter föra dialog med berörd sameby samt göra en bedömning/avvägning hur detta påverkar renskötseln och samebyns rättigheter.
- Kommunen bör genomföra insatser för att höja allmänbildningen om urfolket samerna, samisk kultur, renskötsel och andra samiska näringar – både för tjänstepersoner och politiker men också för näringsliv, skolor och allmänhet.

Vidare ifrågasätter SSR kommunens bedömning i översiktsplanen av att riksintressena är rimliga. SSR ställer sig frågande till varför och i vilken roll kommunen gör denna bedömning i översiktsplanen. Det är även tveksamt om konsultationsordningen kommer att träda i kraft och bli gällande för kommunen angett datum.

Privatperson Regementsgatan

Varför inleda stycket med en värdering om att kommunen anser rennäringens riksintressen som rimliga?

Kommentar:

Stycket om rennäringen har omarbetats och heter nu samisk markanvändning för att rymma ett bredare perspektiv. Inledningen i stycket att kommunen bedömer rennäringens riksintressen som rimliga visar att kommunen inte har någon avvikande mening angående riksintressets anspråk.

Turism

Vänsterpartiet:

Under turismavsnittet kan läggas till S:t Olavsleden och vandring i allmänhet. Att promenera är den vanligaste friluftaktivitet vi ägnar oss åt på hemmaplan. Detta görs genom att S:t Olavsleden blir tillgänglig även för turister. De andra fina vandringsstråken kan också göras tydligare och mer tillgängliga för turister. Det är också viktigt att utveckla antalet sittplatser för att kunna förebygga ohälsa, göra stigarna attraktiva och mer tillgängliga.

Socialdemokraterna:

Besöksnäring

Vi ser redan att en av effekterna av pandemirestriktioner i Sverige och världen är ökat intresse för natur och friluftsliv. Jämtlands län och Östersund drar till sig intresse och besökare och vi får därmed med all sannolikhet ökad besöksnäring. Därför är det viktigt att markanvändning för friluftsliv med lite större behov säkerställs när behovet av bostäder tillfredsställs. Att behålla skogar och brukningsvärd jordbruksmark i både etablerade och nya bostadsområden är och kommer att vara viktigt.

Idrotts- och kulturevenemang är en återkommande reseanledning till Östersund och arenaberoende aktiviteter kommer att behöva utrymme vid ökad befolkning och mer frekvent besöksnäring. Odensala sportfält är exempelvis fullt utnyttjat och nya områden kommer att krävas. Arenabyggnad med fler planer för bollsport kan exempelvis växa på Stadsdel Norr.

Sammantaget tror vi att ett befolkningsmål på minst 75 000 upp till 100 000 är relevant för Östersund under de kommande 20 åren. Vi tror också att besöksnäringen kommer att öka i samma takt och att behoven av genomtänkt markanvändning är viktigt i dessa perspektiv.

Destination Östersund

I översiktsplanen ser vi med glädje att besöksnäringen pekas ut som en av de viktigaste näringarna för kommunen.

Men vi ser däremot inte tydligt att man tar höjd för hur besöksnäringens behov ser ut 2040. Östersunds kommuns målsättning att öka befolkningen till 75 000 personer och detta kopplat till den ökning i besöksnäringen som vi vill uppnå, gör att det bör finnas tydligare utpekade områden för expansion av besöksnäringen.

Nya platser och platser där vi delar attraktioner/markutrymme med våra 75 000 invånare. Två sådana exempel är Östersunds skidstadion och Storsjöbadet.

Vi ser med oro på de planer som läggs fram om ett naturreservat på Östberget som är oerhört centralt i den utveckling inom besöksnäringen för outdoorturism med vandring, cykling, skidåkning etc i stadsnära miljö.

Kommentar:

Översiktsplanens stycke om turism är kompletterat med en skrivning om St. Olavsleden.

Att peka ut specifika områden för besöksnäringen kräver ett större arbete med avvägning mot andra intressen vilket är ett större arbete som inte har rymts inom ramen för revideringen. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Östberget är utpekad som framtida naturreservat då det är ett viktigt natur och rekreationsområde som behöver få ett starkare skydd för framtiden. Det motsätter inte turism, vandring, cykling eller skidåkning. Det är kommunen som bildar naturreservatet.

Kommunikationer

Allmänt

Jämtkraft AB:

Här finns mer att hämta kring laddinfrastruktur och andra sätt att skynda på omställningen till fossilfria transporter. Mobilitet är en fråga där man kan lägga mer fokus för att se vilka fler värden som kan stimuleras.

Jernhusen:

Trafik – samspel mellan bebyggelse och trafik

Samspelet mellan planering av bebyggelse och trafik är viktigt för att utveckla hög tillgänglighet och goda livsmiljöer på begränsad yta. En genomtänkt och modern utveckling med områden mot Centralstationen i Östersund med stationsnära stadsutveckling bidrager till Agenda 2030 och till Östersund utveckling.

Ställningstagande - Transporter

Arbetet med ställningstagande – Transporter är väl genomarbetat och bra med prioriteringar av trafikslag. Vi hade gärna sett att ÖP:en tog med inkludering av hållbar mobilitet tydligare än vad som nu är gjort. Utöver en utveckling av dagens fysiska miljö förordar vi också att arbeta med att skapa en attraktiv mobilitetslösning redan idag med resenären i centrum. Det handlar då om turtäthet och att det ska vara enkelt att använda olika sätt att transportera sig, samt att byta mellan dessa.

Privatperson Kläppe

Jag tror det är kortsiktigt tänkt att satsa mycket pengar på cykeltrafik. Det borde gå att lägga minst lika mycket pengar på förbättra trafikflöden för motorfordon och samtidigt var en miljövänligt kommun. Anledningen är att samhället har missbedömt takten i övergången från

fossilfordon till elfordon. Omställningen till en elektrifierad fordonspark kommer att gå mycket fortare än många tror och i det längre perspektivet så försvinner utsläppen från alla personbilar, bussar och lastbilar.

Jag ser också att kommunen bör ha en aktiv roll i omställning till elektrifierad fordonsflotta genom att t.ex.

- ställa krav på elfordon i upphandlingar
- ge fördelar till elfordon, t.ex. gratis parkering
- endast tillåta elfordonstrafik på vissa platser eller tider

Kommentar:

Kommunens översiktsplan motsätter inte ett fortsatt bilanvändande, det finns också ställningstaganden för utveckling av infrastruktur som syftar till att gynna elfordon. Ställningstagande också har lagts till om för att gynna utbyggnad av infrastruktur som behövs till fordon med andra typer av alternativa drivmedel. Kommunen ser ändå att det är viktigt att utveckla strukturer som gynnar aktiva transporter, gång-, cykel och kollektivtrafik, som missgynnats till förmån för bilburen trafik. En högre andel aktiva transporter bidrar dels till minskad energiförbrukning oavsett drivmedel. Det ger också andra fördelar för stadens utveckling så som renare luft då även elbilar genererar hälsofarliga partikelutsläpp från vägbanor. En lägre andel bilanvändande i staden minskar behovet av parkeringsytor till förmån för andra angelägna behov. Det gynnar också personer som av olika anledningar inte själva kan transportera sig med bil så som barn och unga, äldre och ekonomiskt svaga grupper. Kommunen upphandlar sedan flera år både el-bilar och fordon med andra alternativa bränslen till sin fordonsflotta.

Kommunen har ställningstaganden om turtäthet och avstånd till kollektivtrafik under allmänna intressen kommunikationer rubrik kollektivtrafik.

Cykel

Privatperson – JN

Cykel

Det står inte när det kommer finnas cykelväg runt Brunflovisen t ex. Håller tummarna att det är en satsning som prioriteras och att det inte dröjer 20 år, dvs ända till 2040 innan det blir verklighet.

Kommentar:

Kommunen instämmer att det är ett angeläget behov. Utbygganden av vägen sköts av Trafikverket som äger vägen. I remissutgåvan av den regionala länstransportplanen beräknas cykelväg längs Sträckan Slandrom – Bye byggas ut i etapper och vara färdigt inom 1-8 år. Utbyggnaden finansieras av regionens pengar från staten som ska fördelas mellan många projekt i regionen.

Kollektivtrafik

Krokoms kommun

Kollektivtrafik

Krokoms kommun ser positivt på lokalisering av personal- och besöksintensiv verksamhet lokaliseras i anslutning till god kollektivtrafik.

Kollektivtrafik och pendling inom arbetsmarknadsområdet Krokom - Östersund (Lugnik-Ås-Krokom samt Frösön- Rödön) bör utvecklas för att öka attraktiviteten för boende och näringsliv.

Brittsbo-Sånghusvallen/ Byskogens tillgång till när rekreation så som Tysjöarna bör tillgängliggöras bättre. Den barriär som E14 skapar mellan områdena skapar bilberoende som kan minska om vi hittar en lösning under eller över E14 så att boende lättare får tillgång Tysjöarnas naturreservat.

Två privatpersoner Odensala

Kollektivtrafiken ska konkurrera ut bilen

Utvecklande av kollektivtrafiken ser vi fram emot, framförallt att kollektivtrafiken ska kunna erbjuda möjligheten att ta med sig cykel, både för jobb och för fritid. Önskvärt vore även att jobba för att ha en kollektivtrafik med biljettpriser i nivå med södra Sverige.

Kommentar:

Kommunen verkar för bättre förhållanden kollektivtrafik genom dialog med regionen som har ansvaret för kollektivtrafiken.

För fråga om samarbete om kollektivtrafik och pendling över kommungränsen, se den generella kommentaren under mellankommunala frågor.

Godstransporter

Krokoms kommun:

Godstransporter/ Infrastruktur

Mittbanan och E14 fyller en viktig roll för transporter, pendling och turism då både Krokoms och Östersunds kommuner strävar efter befolkningstillväxt så ser vi ökat samarbete gällande insatser som tillgängliggör regionen och arbetsmarknaderna.

Överlastningsterminal från väg till järnväg förespråkas i Brunflo. Krokoms kommun ser samarbetsvinster och synergier av att se över en placering av en sådan anläggning i kommungräns Lugnvik då de stora infrastrukturanslutningarna även sker här, Mittbanan, Inlandsbanan E45 samt E14. Krokoms ser gärna en dialog runt dessa lösningar, då det är en viktig funktion för företag i Krokoms kommun.

Tillägg

Överlastningsterminal från väg till järnväg i Brunflo, omlastningsmöjlighet i Lugnvik. Text i Östersunds översiktsplan. Tilläggs-text: Krokoms ser gärna en dialog runt dessa lösningar, då det är en viktig funktion för företag i Krokoms kommun.

Kommentar:

Kommunen bedömer att mark för omlastningscentral behövs både i Lugnvik och i Brunflo men att en större utbyggnad av utrymmesskäl främst är möjlig i Brunflo.

För fråga om samarbete om samarbete mellan kommunerna, se den generella kommentaren under mellankommunala frågor.

Biltrafik

Krokoms kommun:

Biltrafik

Ny trafikplats i Verksmon är naturligtvis bra, men för oss som inpendlingskommun till handel och annan service i Lillänge, så saknas en beskrivning av trafiklösningar och hur man ser på utveckling i det området.

Kommentar:

Lillänges trafiksituation är en fråga som behöver lösas mer ingående och ligger därför utanför översiktsplanens detaljeringsnivå. Kommunen arbetar med frågan om trafiksituation Lillänge i andra projekt. Bland annat är det en del av frågorna som ska finnas med i pågående detaljplanearbete kring den gamla betongstationen.

Fjärtransporter

Jämtkraft AB:

Än mer fokus på mobilitet som utvecklingsområde för att både stötta resandet till och från Östersund, men också inom staden och regionen.

Swedavia

Översiktsplanen varierar i detaljgrad varför vi anser att även Flygets roll för uppsatta mål kan utvecklas mera. Exempelvis så finns det konkreta och väl specificerade aktiviteter som tas upp avseende transportslaget tåg.

Vad är innebörden av att "Kommunen ska verka för, täta och goda flygförbindelser, även till Norrlands universitetssjukhus i Umeå. Kommunen ska också verka för att flyget är energieffektivt och har låga utsläpp av växthusgaser. Elflyg är en utvecklingspotential"

Översiktsplanen är som den heter en övergripande plan men skrivningen upplevs som lite väl luddig och otydlig och ger inte den inriktning som vi hade hoppats på.

Privatperson Frösö-Berge

Det står att "Kommunen ska verka för, täta och goda flygförbindelser", vilket inte känns som ett lämpligt ställningstagande då vi alla behöver minimera flygresor pga den rådande klimatkrisen. Kommunen bör istället verka för att minimera flygförbindelser, utöver de som behöver ske inom sjukvård och liknande. När det sedan finns elflyg skulle flygverksamheten kunna tas upp igen i den form.

Kommentar:

Kommunen arbetar med fördjupade utredningar om mobilitet i andra projekt där översiktsplanens ställningstaganden används som grund. I nuläget har kommunen pågående arbete som fokuserar på mobilitet i staden.

Ställningstagandena om flyget ger ett övergripande stöd för kommunens ställningstaganden i diskussioner och avvägningar som rör flyget. Kommunen har bedömt att flyget är så pass viktigt för kommunens utveckling i övrigt att det får stå kvar trots att det i dagsläget har en negativ klimatpåverkan. I nuläget är tåget ett mer energieffektivt sätt att transportera sig och därför har kommunen arbetat med tydligare riktlinjer inom detta område.

IT-kommunikation

Jämtkraft AB:

Den digitala infrastrukturen är oerhört viktig, den behöver målsättas och prioriteras. Särskilt eftersom vi inte själva äger någon infrastruktur i Östersund idag, det gör ju de allra flesta andra städer och kommuner idag.

IT-kommunikation

Räcker det med "bygga ut bredbandsnätet på landsbygden"?

- 5G?

- Fibernät till/från regionen - är det framtidssäkert?

Kommentar:

Frågan om mer omfattande ställningstaganden för den digitala infrastrukturen är relevant, den har delvis behandlats separat i kommunens bredbandsstrategi. Frågan ligger inte inom ramen för revideringen av översiktsplanen. Kommunen får ta ställning till behov av ytterligare ställningstaganden i kommande planeringsstrategi nästa mandatperiod.

Vatten

Dricksvatten, dagvatten, avlopp

Krokoms kommun:

Vatten och avlopp

Krokoms kommun ser positivt på en fortsatt, eller utökad, samverkan i de närområden vi redan har avtal runt, exempelvis Ås-området. Detta med hänsyn till den utbyggnad/nybyggnad som sker av reningsverket i Göviken.

Tillägg

En växande befolkning ställer högre krav på vatten och avloppslösningar. Vi ser positivt på en fortsatt, eller utökad, samverkan i de närområden vi redan har avtal runt, exempelvis Ås-området. Detta med hänsyn till den utbyggnad/nybyggnad som sker av reningsverket i Göviken.

Kommentar:

Frågor kring samverkan och avtal mellan Krokoms och Östersund är en fråga som får diskuteras mellan kommunerna. Frågan ligger inte inom ramen för revideringen av översiktsplanen.

Naturmiljö och friluftsliv

Vänsterpartiet:

I detta stycke står det bland annat "Alla skeden i plan- och byggprocessen, från översiktsplan till anläggning och förvaltning, behöver samverka för att förebygga och mildra förväntade negativa effekter av klimatförändringar." Det gäller att detta arbetssätt verkligen genomförs, se kommentarer ovan i stycket om att bygga energisnålt.

Privatperson

Det är bra att med ambitionen att planera för skydd av Östberget, den del som finns kvar av skogen där. Det visar med all klarhet vikten av att skydda värdefulla områden, så att de inte förstörs genom ogenomtänkt exploatering. Ska Östberget kunna användas som rekreativt område och som en bild av det hållbara attraktiva Östersund så behöver även en återställning göras på Östberget. Området kring toppen på Ladängsliften liknar mer en vägbygge/grustäkt kombinerat med ett kalhygge än något annat. Har Östersunds kommun några ambitioner att försöka återskapa något av det naturvärde som fanns där innan exploatering för bilväg och slalombacke? Det är lite ironiskt att vägbygget som skulle ta besökare till toppen på Östberget gjorde området betydligt mindre attraktivt som besöksmål. Exempel på återställande åtgärder skulle kunna vara att smalna av övre delen av slalombacken med hälften, att utöver nödvändiga parkeringsplatser snygga till och plantera träd i så stor del det går runt utsiktstornet samt plantera träd och samt med tiden gallra på hygget så att en optimal trivsel finns i området under de 50- 100 åren det tar innan det blir någon skog att tala på Östberget igen.

Privatpersoner Odensala

Östersund – årets friluftskommun

Vi har inte sett Östersund på prispallen för årets friluftskommun och vi har heller inte sett några ambitioner på området. Östersund lever istället på närheten till fjällen och det friluftsliv som erbjuds utanför staden. Vi skulle vilja se en målsättning och satsning i att bli årets friluftskommun framöver.

Värna våra nära natur- och skogsområden för friluftsliv

Det framgår av MKB att fokus ligger på friluftslivet i översiktsplanen istället för de nära rekreationsområdena. Vi kan inte se fokus på friluftslivet i översiktsplanen, åtminstone inte det nära friluftslivet. Detta behöver framhävas på ett tydligt sätt.

Privatperson Frösö-Berge

Det nämns att det i kommunens närhet ska finnas "stora skogs- och strövområden" och att det ska finnas naturskogsartad "vildmark". Jag upplever inte att det finns naturskogsartad vildmark eller stora skogs- och strövområden i kommunen. Om det inte finns sådana områden så bör texten skrivas om så att det inte verkar som att sådana områden finns.

Ett naturområde med stor potential till friluftsområde under barmarkssäsongen är myrarna och skogarna runt de tre Svartsjöarna. Jag efterfrågar att kommunen gör de lättare att besöka under barmarkssäsongen (som kommer bli allt längre pga klimatförändringarna). Kommunen skulle t ex kunna anlägga spänger över myrarna. Svartsjöområdet är inte negativt påverkat av buller från E14 vilket Spikbodarna och Rannåsen är. Myrområdet erbjuder också helt ok vildmarksupplevelse och vidder, vilket inte Spikbodarna med alla dess hyggen och hård nyttjad skog alls kan erbjuda. Rannåsen har fin skog men de är synd att E14 hörs så mycket där.

Privatperson Frösö-Berge

Jag förslår att kommunen gör något liknande som Uppsala kommun gjort i Uppsala längs Mälaren för Vårdsätra strandpromenad. <https://www.uppsala.se/kultur-och-fritid/natur-parker-och-friluftsliv/friluftsomraden-naturreservat-och-leder/vandringsleder-och-stigar/strandpromenaden-i-vardsatra/>

Något som Östersund saknar anser jag är strandnära promenadstråk i vacker natur. Längs Vallsundet finns bitvis fina små naturområden men de är väldigt svåra att nå och det finns tomter längs nästan hela strandlinjen. Det var en liknande situation i Uppsala längs delar av Mälaren innan man anlade Vårdsätra strandpromenad. Kommunen anlade en mycket uppskattad strandpromenad delvis mellan tomter och vattnet så att en del markägare fick "sin" tomt avskuren från vattnet/bryggor. Jag antar med strandskydd och allmänhetens tillgänglighet till strandområdet som argument. Jag föreslår något liknande på Frösön så att det skulle kunna gå att gå eller cykla från Frösö strand till Bynäset längs vattnet.

Privatperson Frösö-Berge

När det görs naturreservat av Östberget se till att all befintlig skog ingår. Det finns flera privata skogsområden som ligger i direkt anknäring till det området på 62 ha som på kartan pekats ut som möjligt naturreservat. Försök få med även de privata områdena. Viktigt att få

till ett så stort skyddat områden som möjligt. Skogsområdet öster om Ladängsbacken bör också ingå. Ta då även med de avverkade områdena på toppen av berget i reservatet så att alla kvarvarande skogsområden knyts ihop.

Privatperson Frösö-Berge

Jättebra att det planeras att göra Östberget till naturreservat. På kartan är det markerat ett rött område, vilket oroväckande inte inkluderar den långa skogstriangeln mellan elljusspåret, parkering och Byvägen. Missa inte att inkludera det i naturreservat och utöka gärna markeringen av det skogsområdet på framtida kartor.

Skogsområdet sydöst skidbackarna borde nog också inkluderas, även om ett stort område på toppen har gjort om till hygge och skogsplantering, framförallt så att det skyddas mot bebyggelse och kan knyta ihop skogsområdena söder och norr om skidbackarna.

Privatperson: Frösö-Berge

Förslaget om Östbergets Naturreservat är bra men bör utökas med fastigheterna Frösö-Berge 20:17 och Frösö-Berge 20:9. Det är ett område som är viktigt både för djurliv och för människor som ofta går stigen genom området. Området med skog och öppen ängsmark är viktigt att bevara utan bebyggelse även för den storslagna utsiktens skull, särskilt nu när den nya vägen till Frösötornet tillkommit och nya parkeringen vid elljusspåret.

Glöm inte att Naturvårdsverket kan betala en god del av kostnaden för kommunala naturreservat.

Det är positivt att kommunen har höga ambitioner angående klimat, miljö och biologisk mångfald. Hoppas detta också genomförs.

Det är viktigt att kommunens skogar får utvecklas naturligt och inte "städas" så att sly och undervegetation försvinner. Undervegetationen är viktig för fåglar och annat djurliv. Stamkvistade och röjda skogar blir livlösa.

Även i stads- och bostadsområden är det viktigt att bevara och skapa grönområden med buskage och trädjungar.

Det mosaikartade odlingslandskapet måste bevaras för pollinatörer, fåglarna och mångfaldens skull.

Privatperson Frösö-Berge

Bra idé att skapa ett naturreservat på Östberget men utöka det gärna till att innefatta den del av fastigheten Frösö-Berge 20:17 som anknyter det föreslagna området då det används flitigt av gående till och från området/elljusspåret.

Kommentar:

Förvaltningen och restaureringen av naturområdet på Östberget ligger utanför revideringen, det kan bli en fråga att ta ställning till i samband med kommande utredningen av naturreservat.

Texten om naturskogsartad vildmark och stora strövområden är ändrad.

Kommunen äger ingen mark i området kring Svartsjöarna, frågan ligger inte inom ramen för revideringen.

Kommunen har ställningstaganden om att det är viktigt att utveckla allmänhetens tillgång till stränderna. Under rubriken turism i allmänna intressen har kommunen följande ställningstagande som syftar att öka tillgängligheten till vatten både för besökare och boende: "Östersunds kommuns attraktion sommartid behöver utvecklas, bland annat genom bättre tillgång till Storsjön och andra vatten för besökare och invånare. Det kan till exempel ske genom strandstigar och allmänna bad- och båtbyggor."

Kommunen tar ställning till detaljerad avgränsningen av Östbergets naturreservat i samband med naturreservatsbildandet. Sammanhang till omgivningen är en viktig aspekt att ta hänsyn till.

Arbete med att utveckla ställningstaganden för att stärka fokus på de nära rekreationsområdena ryms inte i ramen för revideringen av översiktsplanen då det kräver ett mer omfattande arbete. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Klimatpåverkan

Vänsterpartiet:

Utmaningen beskrivs väl i meningen "Behovet av omställningen är så genomgripande att det genomsyrar hela den fysiska planeringen från utformning av bebyggelse- och grönstruktur, vägnät, transportsystem, markanvändning till utformning och placering av enskilda byggnader." Det gör att miljö- och klimatarbetet i kommunen inte kan vara ett sidospår, men också att vi i dagsläget inte till fullo inser vilken utmaning och omställning detta är.

Energi, avfall och resurser

Avfall & VA, Teknisk förvaltning

En snabb sammanfattning kan vara att vi ser att byggandet av rötgasanläggningen och de två restprodukterna biogas och biogödsel inte finns med någonstans i samrådhandlingarna. Nu när kommunen gör sig reda för det byggandet bör ju även avsättningen av produkterna säkras.

Dricksvatten, dagvatten och spillvatten hanteringen är inarbetad på ett bra sätt i handlingarna, likväl som återbruk och återvinning av material.

Jämtkraft AB:

Hur aktuella känns kommunens planer och underlag för vindkraft? Är det något som behöver uppdateras – idag antagen 17 mars 2011.

Privatperson Frösö-Berge

Jag saknar en skrivning om att kommunen bör satsa på lokalt tillverkad biogas. Biogas är ett väldigt miljövänligt fordonsbränsle och kan tillverkas lokalt.

Privatperson Lunndörrsvägen

Det finns redan idag en rötgasanläggning på Göviken med tillhörande tankstation för biogas. Planer finns på att bygga en gemensam rötgasanläggning för matavfall för hela länet i Gräfsåsen vilken även planeras att uppgraderas till biogas för tankning av fordon (det är också en delösning på att göra kommunen koldioxidneutral.) Jämtkraft har planer på att i Lungvik tillverka förnybart flygbränsle. Detta är viktiga steg mot en koldioxidfri kommun och bör nämnas och prioriteras. Idag finns även två rötgasanläggningar på lantbruk som rötar gödsel och tillverkar biogas. Detta minskar utsläppen av metangas och lustgas och lukt från gödslet samtidigt som det skapar ett värdefullt bränsle som kan producera el, tillverka fordonsbränsle eller värma byggnader. Stödet för dessa initiativ är viktigt för att de ska bli av och det bör därför tas med i detaljplanen.

Saknar kommunens ställningstagande över hur man tänker om produktion av fordonsbränsle i kommunen.

Kommentar:

Kommunen har lagt till ställningstagande ”Kommunen ska också bidra till att utveckla och stödja utbyggnationen av alternativa bränslen exempelvis vätgas, biogas, laddinfrastruktur eller andra innovativa alternativ.” Enskilda anläggningar nämns inte däremot finns ställningstaganden om skyddsavstånd till verksamheten i Gräfsåsen vilket även omfattar planerad rötgasanläggning.

Kommunen har lagt till ställningstaganden om revidering av plan för vindkraft i framtida behov av fördjupningar.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Privatperson Byvägen

När det gäller buller är det också viktigt att avskärma naturreservaten från det störande trafikbrus och buller som kommer från trafiken på E14. Sätt upp bullerplank mellan E14 och alla naturreservat för att skydda djurliv och människor som är där för att uppleva naturen och koppla av.

Privatperson Frösö-Berge

Jag föreslår att kommunen gör bullerplank (ev. genomskinligt) längs E14 från Brunflo till där vägen går in i Krokoms kommun. Det skulle få bort det värsta bullret från E14 vid Spikbodarna och Rannåsen och göra de naturområdena mer attraktiva för friluftsliv sommartid. Närboende i Odensala och Torvalla skulle förmodligen gynnas mycket av en sådan åtgärd.

Kommentar:

Kommunen bedömer att det inte är samhällsekonomiskt rimligt att sätta upp bullerplank längs med E14.

Transport av farligt gods

Räddningstjänsten Jämtland:**Farligt gods**

Angående Transporter av farligt gods under ställningstagande Allmänna intressen anser räddningstjänsten att det behövs ett förtydligande gällande krav på riskanalys som ska utfärdas i samband med detaljplanering eller bygglov för ändrad användning eller nybyggnation inom 150 meter från rekommenderad väg eller järnväg för farligt gods. Det saknas regionala (samt lokala) riktlinjer gällande accepterade risknivåer samt riktlinjer för hantering av risker i anslutning till farligt godsleder.

Kommentar:

Kommunen ser gärna en dialog med räddningstjänsten kring vad som kan vara rimliga utgångspunkter för krav i riskbedömningar till stöd för upphandling av riskanalyser till detaljplanering och bygglov.

Riksintresse

Luftfartsverket:

I översiktsplanen nämns i ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LfV och Försvarmakten remitteras i dessa ärenden. LfV vill påminna Östersunds kommun om att följande gäller för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till LfV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

LfV vill att vår elektroniska blankett används i dessa ärenden. Blanketten finns att ladda ner på: <https://www.lfv.se/tjanster/lufttrumstjanster/cns-analys> under länken märkt "LFVs blankett för CNS-analys". Vi behöver endast en korrekt ifylld blankett i dessa ärenden, ej en massa underlag från mastuppsättare, vindkraftsuppsättare etc. Sådant underlag är inte relevant för oss och tar bara tid och resurser att registrera. LFVs remisstjänst i dessa ärenden benämns CNS-analys.

Observera att som en konsekvens av ovanstående skall även alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av position, remitteras till LfV. Detta gäller överallt, även inom områden speciellt utpekade för vindkraft.

Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och övervakning (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. På grund av nytillkomna satellitbaserade inflygningsprocedurer på Sveriges flygplatser har LFV utökat influensområdet för hinderytor till 90 km från flygplats för att även täcka in de hinderytor som är förknippade med dessa procedurer.

LFV erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten. För mer information, se www.lfv.se/flyghinderanalys.

Kommentar:

Det finns ställningstagande som berör flyget under kommunikationer, ställningstaganden riksintressen. I översiktsplanekartan i delen om Riksintresse LIS och andra värden finns ytterligare information med utpekanden som berör den civila flygplatsen.

Mellankommunala intressen

Krokoms kommun:

En växande befolkning i Brunflo-Krokom området kräver ett närmare samarbete med Krokoms kommun gällande infrastruktur, kollektivtrafik, arbetsmarknad och bostadsförsörjning.

Kommentar:

Östersund ser gärna en dialog om hur utvecklingen av kommunerna kan samordnas i frågor som är relaterade till en växande befolkning. Inom ramen för revideringen av översiktsplanen kan inte kommunen ta ställning till vilka samarbeten som kan vara aktuella då det kräver en större diskussion. Frågan lämnas som en fråga att ta lyfta i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Översiktsplanekarta

Privatperson

I kartmaterialet så saknas också en sträcka mellan Brunflo och Vålbacken/Öd. (för cykelbana)

Värna våra nära natur- och skogsområden för friluftsliv

Det är av största vikt att behålla nära natur- och skogsområden och att peka ut och skydda dessa i översiktsplanen. Vi tycker även att det bör tydliggöras var de skolnära skogarna finns.

Kartan för markanvändning 2014 visar större sammanhängande områden som anges vara "viktiga för natur- och rekreationsskogar". Dessa områden är i stort borttagna i översiktsplanen där de istället pekas ut som "mångfunktionell bebyggelse". Var ska våra nära natur- och skogsområden finnas?

Vi önskar att fler områden skyddas för nära friluftslivet, exempelvis i Odensala, Torvalla och Lugnvik. Det märks tydligt i pandemitider vilket värde dessa nära miljöer har och att de behöver skyddas och värnas.

Fyra privatpersoner Torvalla by

Med en helt digital reviderad översiktsplan sätts kommunens planer på markanvändningen på sin spets. I dagsläget har översiktsplanen sju år på nacken. Med andra ord har mycket förändrats och vi ser positivt på att man vill göra ändringar i den ursprungliga planen. De digitala kartorna gör dock att man mer specifikt kan se precis var man från kommunens sida anser att det bör bebyggas. (Se bilaga 1.) I det tidigare tryckta materialet har man inte alls kunnat skönja att kommunen har ambitioner att förvärva och bygga på privatägd mark där det i dag är beten och högproduktiv åkermark. Vi markägare förutsatte att det var kommunalt ägd mark som var utritat. (Se bilaga 2.) Frågan som då inställer sig är var vi då ska odla eller ha våra beten till djuren? Kartmaterialet i översiktsplanens del planeringsförutsättningar vill vi mena är undermåligt. Det verkar heller inte som att underlaget som kommunen har använt sig av inför den reviderade översiktsplanen är uppdaterat, utan att man har bland annat använt sig av kartor från år 2013 eller tidigare.

Privatperson Mickelsgårdarna

Jag tycker inte att ni ska lägga in industrimark mellan spikbodarna och torråsen. Båda dessa områden är strövområden och skidspår sådant folk vill bo nära. Utöka istället furulund och skapa attraktiva boenden nära skidspår och natur. Håll skidbron/gångbron öppen under vintern så tar det 10 min för familjer att ta sig in till stan.

Privatperson Fugelsta

I översiktsplanen anges att ingen bebyggelse får ske på jordbruksmark (Gult på kartan). Vi har en stor gräsmatta ut mot vägen i Marieby. Vi har funderingar på att bygga ytterligare en byggnad närmare vägen eftersom det finns ett stort behov och en tydlig marknad. Det vore synd om en inflyttning i vårt område begränsas av att mark som idag är vanlig gräsmatta i planen anges som jordbruksmark. Den mark som använts som jordbruksmark ligger söder som bostadshuset, inte norr (närmare vägen). Vi vill gärna att ni justerar kartmaterialet för vår fastighet eller utvecklar texten över hur kartmaterialet ska tolkas.

Privatperson: Mickelsgårdsbodarna

Jag tycker att ni sprider ut industriområdena i kommunen dessutom på ställen som ligger nära stan. Jag tycker att ni kan se över området runt furulund/ mickelsgårdsbodarna. Visst att det finns spår i marken från brandförsvaret men om man kan bygga på giftig mark i

badhusparken kan man nog skapa bostäder där också. Det finns ju redan ett antal hus där redan.

Villapriserna går upp och fler och fler vill bo i hus. Skapa lite större attraktiva tomter i området eller bygg parhus. Det ligger ju perfekt mellan två strövområden samt cykelavstånd till stan! Det är ju så folk vill bo som flyttar till Östersund. Du kan dessutom få till fin utsikt från vissa lägen.

Privatperson Sandvägen 3

Det är glädjande att kommunen närmare undersöker möjligheterna till exploatering av Norra Frösön. Som ägare av fastigheten Frösö-Berge 20:9 (ungefärligt markerad i kartskissen) brukar vi idag skogen som står på fastigheten. Det är dock vår övertygelse att fastigheten är bättre lämpad till bostadsbebyggelse. Grannfastigheterna på båda sidor är idag villatomter med sjöutsikt. Även på Frösö Berge 20:9 kan det således anläggas villatomter.

Då fastigheten sluttar nedåt mot sjön finns goda möjligheter att anlägga flertalet tomter som alla - helt eller delvis - får del av sjöutsikten. Det bör även övervägas om inte flerbostadshus med bostadsrätter kan vara ett alternativ för området.

Med varsam arkitektur kan flerbostadshus i flera våningar utgöra ett framtida inslag i området. Exempelvis flerbostadshus helt byggda i trä för att bättre smälta in i omgivningen. På så sätt får fler människor möjlighet att uppleva Frösöns fantastiska miljöer.

Mvh Aleksander Källkvist

Frösön Skog & Mark AB

Privatperson Solrosvägen

Ambitionen som framgår i underlaget ex Ställningstagande allmänna intressen, Utvecklingsinriktning och Övergripande planeringsförutsättningar är tydlig. Nämligen att kommunen vill värna jordbruksmark, att arealen jordbruksmark inte ska minska.

Vi föreslår att översiktsplanekartan justeras så att den bättre stämmer överens med ambitionsnivån. Jordbruksmark som idag brukas bör inte längre ingå i "Befintliga staden"

Genom föreslagen justering skulle kommunen ta ansvar för att hushålla med odlingsmark och möjliggöra långsiktiga investeringar. Kommunen bör visa i handling att de värnar om jordbruksmark och bidrar till en levande, stadsnära landsbygd.

Inled justering med den jordbruksmark som idag skärs av i Översiktsplanekartan och därmed inte längre utgör ett sammanhållet område, exempel finns i Odensala/Torvalla/Ope. Låt alltså jordbruksmark vara fredad på ett tydligare sätt än idag.

Att "Jordbruksmark" även finns inom "Förtätning av staden" bör naturligtvis förändras.

Privatperson Stensgård

I översiktsplanekartan saknas en hel del jordbruksmark. Mest anmärkningsvärt är att det saknas mycket jordbruksmark, mark som är jordbruksmark men som inte pekats ut som detta på kartan, inom kulturlandskapet på sydvästra Frösön. På flertalet ställen i planen framgår det hur unikt detta område är tack vare dess historiskt kontinuerligt sammanhängande öppna jordbrukslandskap, det är alltså av stor vikt att dessa också markeras på kartan. Kartorna som återfinns i den fördjupade översiktsplanen för Västra Frösön är mer kompletta, även om även dessa saknar några områden som är jordbruksmark. Dessa jordbruksmarker borde markeras som jordbruksmark i kartan.

Markeringen för området för kulturlandskap stämmer inte överens med den fördjupade översiktsplanen för Västra Frösön och inte heller med det kulturmiljöprogram som nyligen var ute på samråd. Då detta är en bärande del i riksintresset för kulturmiljövården bör detta uppdateras så att kartan stämmer överens med dessa.

Privatperson Vallagatan

Gränsen för multifunktionell bebyggelse sett från valla mot härke sträcker sig in på det unika kulturlandskapet som finns utritat i kommunens kulturmiljöprogram. Gränsen för den multifunktionella bebyggelsen bör hållas utanför detta området för att bevara de kulturhistoriska värdena och områdets attraktivitet tack vare dessa.

Kommentar:

Den utpekade jordbruksmarken i översiktsplanekartan utgår från mark som har fått jordbruksstöd från EU vilket betyder att det kan finnas brukningsvärd jordbruksmark som inte är markerad i översiktsplanekartan, kommunen är medveten om denna felmarginal och gör alltid en bedömning på plats. Kommunen har kompletterat översiktsplanen med information om utpekande av jordbruksmark och vad som bedöms vara brukningsvärd jordbruksmark. Mångfunktionell bebyggelse är en generell användning som följer gränsen för det som i 2014 års version av Östersund 2040 kallades befintliga staden. Mångfunktionell bebyggelse är hämtad från boverkets översiktsplanemodell 2.1, i kategorin ryms olika typer av bebyggelse, infrastruktur, grönområden, parker och andra anläggningar, allt som tillsammans är del av en stad.

Området unik kulturmiljö gäller jämsides med riksintresset för kulturmiljövården som nu också är beskrivet i översiktsplanekartan under Riksintresse LIS och andra värden, RI kulturmiljövården. Kommunen utgår också från den fördjupade översiktsplanen på sydvästra Frösön i bedömningar av detaljplaner och bygglov, dessa gäller också jämsides.

Nya generella ställningstaganden är gjorda för jordbruksmarken. Gränsen för mångfunktionell bebyggelse som är gränsen för när kommunen kan bedöma att förtätning är ett väsentligt samhällsintresse har justerats så att den inte innefattar privat jordbruksmark i Torvalla. Initiativ till exploatering kommer i regel alltid från markägaren.

Översiktsplanens utpekande visar kommunens långsiktiga viljeinriktning för mark och vattenanvändning, det följer den tryckta versionens utpekade områden och som är schematiska. Det vill säga en bedömning ska alltid göras på plats om en fråga om

detaljplanläggning och exploatering blir aktuell. Kommunen tar som regel inte initiativ till exploatering på privat mark, det är markägaren som tar initiativ till ändrad markanvändning.

Kartan från 2014 som bland annat visar större sammanhängande viktiga natur och rekreationsskogar är en illustration till hjälp för att förstå de gröna sambanden. Kommunen har inte tagit ställning till närmare avgränsning av grönområden och grönstråk ur ett strukturellt perspektiv i avvägning mot andra intressen. Frågan ryms inte i ramen för revideringen då den kräver ett större arbete som kommunen behöver ta ställning till i planeringsstrategin för nästa mandatperiod. Inom områden som är markerade för mångfunktionell bebyggelse eller andra användningar som inkluderar bebyggelse ska kommunen göra sådana avvägningar från fall till fall med ställningstagandena i Östersund 2040 som grund som bland annat berör både bebyggelse och natur, friluftsliv och ekosystemtjänster. I översiktsplanekartan under utvecklingsinriktning finns vissa gröna samband utpekade samt att det under kartan mark och vattenanvändning större stadsnära naturområden utpekade.

Att peka ut fler områden för skydda av natur och friluftsliv ryms inte i ramen för revideringen av översiktsplanen. Frågan lämnas som en fråga att ta ställning till i kommunens planeringsstrategi som ska göras under nästa mandatperiod.

Kommunen ser inte att det är lämpligt med en mer omfattande etablering av bostadsbebyggelse i Furulund som ligger på andra sidan E 14 sett från staden. Dels skulle det innebära att E14 byggs in som en stark barriär i staden vilket motverkar en sammanhållen struktur, risk finns också att konflikt uppstår mellan E14 som riksväg och stadens utveckling. Ytterligare skäl är att stora delar av markområdena ovanför E14 är direkt olämpliga för bostadsbebyggelse. Området mellan E14 och riksväg 87 är PFAS-förorenade och utgör därför inte en hälsosam boendemiljö, delar av områdena är också begränsade för bostadsbyggande genom försvarets intressen.

Sträckan för GC- väg har ändrats så att den inkluderar sträcka mellan Brunflo och Vålbacken/Öd. (för cykelbana).

Kommunen ska uppdatera kartor och bilder som är inaktuella senast till antagande, det är översiktsplanekartan som har tyngd vid bedömningar.